

Христос диэки хардыылар

1-кы чааһа — Тангара киһиэхэ таптала.....	1
2-с чааһа — аньыылаах киһи Христоска наадыйыыта.....	27
3-с чааһа — Кэмсинии.....	47
4-с чааһа — Исповедь.....	98
5-с чааһа — Ытыктабыл.....	116
6-с чааһа — Итэбэл уонна ылыныы.....	136
7-с чааһа — Үөрэнээччи буолуу бэрэбиэркэтэ.....	161
8-с чааһа — Христоска улаатыы.....	194
9-с чааһа — Үлэ уонна олох.....	228
10-с чааһа — Тангара туһунан билии.....	254
11-с чааһа — Алгыс үтүөтэ.....	280
12-с чааһа — Саарбахтааһыны кытта тугу гыныахха сөбүй.....	326
13-с чааһа — Айыы Тойонтон үөрүү.....	353

1-кы чааһа — Тангара киһиэхэ таптала

Айылҕа уонна арийыы иккиэн
Тангара тапталын туоһулуулар.
Халлааннаабы Аҕабыт – олох,
муударас уонна үөрүү төрдө.

Айылҕа дыкти, кэрэ көстүүлэрин
көрүн. Киһи эрэ буолбакка, бары
тыынар тыыннаахтар
наадыйыларыгар уонна дьолугар
дыктитик сөп түбэһэллэрин
санаан көрүн. Сири, хайалары,
муоралары уонна хонуулары
үөрдэр, сэргэхситэр күн уота
уонна ардах барыта биһиэхэ

Айааччы тапталын туһунан этэр.
Тангара бары айбыт дьонун
күннээби наадыйыларын
хааччийар. Псаломщик кэрэ
тылларынан эттэххэ—

“Бары дьон харахтара Эйигин
күүтэллэр;
Эн кинилэргэ аһылыктарын
кэмигэр биэрэбин.
Эн илиигин арыяабын,
Хас биирдии тыынар тыыннаах
баҕа санаатын толоробун.”
Псалом 145:15, 16.

Таңара киһини толору сибэтиэй
уонна дьоллоох онгорбута; уонна
кэрэ сир, Айааччы илиититтэн
тахсыбытын курдук, алдьаныы
ыарыытын уонна алҕас күлүгүн
илдьэ сылдыбатаҕа. Таңара
сокуонун кэһии — таптал сокуона
— эрэйи-муну уонна өлүүнү
аҕалбыт. Ол эрэри, аһыы
түмүгэр эрэй-мунг ортотугар
даҕаны, Таңара таптала арыллар.
Таңара киһи туһугар сири үөхпүтэ
диэн суруллар. Бытие 3:17. Үрүн
уонна үүнээйи — кини олобун
ыарахан уонна кыһамньылаах
онгорор ыарахаттары уонна

тургутуулары — аньыы онорбут
алдьархайыттан уонна
алдьаныытыттан Тангара
былааныгар наадалаах үөрэх
чэрчитинэн кини үтүөтүгэр
анаммыттара. Аан дойду, түспүт
да буоллар, барыта хомолто уонна
эрэй буолбатах. Айылҕаҕа
бэйэтигэр эрэл уонна уоскулан
суруктара бааллар. Кырчыктарга
сибэккилэр, тииннэр
сибэккилэринэн бүрүллүбүттэр.

“Тангара диэн таптал” диэн хас
биирдии аһыллар сэбирдэххэ, хас
биирдии үүнэр от үрдүгэр

суруллубут. Кэрэ көтөрдөр
үөрүүлээх ырыаларынан салгыны
дорѳоонноохтук онгороллор,
салгыны сымнаѳастык иистэнэр
нарын өгнөөх сибэккилэр,
тыыннаах күөх сэбирдэхтээх
ойуур үрдүк мастар — барыта
биһиги Тангарабыт нарын, аѳа
курдук кыһамньытын туоһулуур
уонна Оѳолорун дьоллоох онгорор
баѳа санаата.

Тангара тыла Кини майгытын
арыйар. Кини Бэйэтэ мунура суох
тапталын уонна аһыныгас
санаатын биллэрбитэ. Моисей

“Бэйэнг албан аатын миэхэ
көрдөр” диэн үнпүтүгэр, Айыы
Тойон “Мин үтүөбүн барытын Эн
иннигэр ааһыам” диэн
хоруйдаабыта. Исход 33:18, 19. Бу
Кини албан аата. Айыы Тойон
Моисей иннигэр ааһан, эппит:
“Айыы Тойон, Айыы Тойон
Танара, амарах, амарах, уһун
тулуурдаах, үтүө санаалаах уонна
кырдыктаах, тыһыынчанан
дьонго амарах санаалаах,
аньыыны-хараны,
аньыыны-хараны бырастыы
гыннарар.” Исход 34:6, 7. Кини
«бытаан кыыһырар уонна улахан

үтүө санаалаах», «тоҕо диэтэххэ
Кини амарах санааны сөбүлүүр».
Иона 4:2; Михей 7:18.

Танара биһиги сүрэхпитин
Киниэхэ халлаанга уонна сиргэ
ааҕан сиппэт бэлиэлэринэн
баайбыта. Айылҕа
дьыалаларынан, уонна киһи
сүрэхэ билэр саамай дирин уонна
нарын сирдээҕи ситимнэринэн
Кини биһиэхэ Бэйэтин арыарга
дьулуһара. Ол эрэри бу Кини
тапталын ситэтэ суохтук
көрдөрөллөр. Бу бары
дакаастабыллар бэриллибиттэрин

Үрдүнэн, үтүө өстөөбө дьон
өйдөрүн-санааларын хараба суох
онгорбута, онон кинилэр Тангараны
куттanan көрөллөрө; кинилэр
Кинини кытаанах уонна бырастыы
Гыммат курдук саныыллара.

Сатана дьону Тангараны кытаанах
дьүүллээх, кытаанах судьуйалаах,
кытаанах, ирдэнэр иэс биэрээччи
курдук өйдүүргэ күһэйбитэ. Кини
Айааччыны дьон албастарын
уонна албастарын араарарга,
кинилэргэ дьүүлү ыытар туһугар,
күнүүлээх харабынан көрөр киһи
курдук ойуулаабыта. Бу харана
күлүктэри суох онгорорго, аан

дойдуга Тангара мунгура суох
тапталын арийан, Иисус дьон
ортотугар олоро кэлбитэ.

Тангара Уола халлаантан Абатын
көрдөрөргө кэлбитэ. “Ким да
Тангараны хаһан да көрбөтөбө;
Абатын аттыгар баар соботох Уола
Кинини биллэрбитэ.” Иоанн 1:18.

“Абаны ким да билбэт, Уолтан
уонна Уол Кинини арийар
бажалаах киһиттэн ураты.”

Матфей 11:27. Үөрэнээччилэртэн
биирдэстэрэ “Абабын көрдөр”
диэн көрдөспүтүгэр, Иисус
эппитэ: “Филипп, Мин эһигини

кытта итиччэ өр сылдыбытым да,
Миигин билбэккин дуо? Миигин
көрбүт Абабын көрбүт; оттон Эн
тобо Абабын көрдөр диигиний?”
Иоанн 14:8, 9.

Сирдээби соруудабын ойуулаан
туран, Иисус эппитэ: Айыы Тойон
“Миигин дьаданыларга
Евангелиены иһитиннэрэргэ
анаабыта; Кини Миигин хомойбут
сүрэхтэри эмтииргэ,
хаайыылаахтарга босхолонууну,
хараба суохтарга харахтарын
сэргэхситэр туһунан
иһитиннэрэргэ, эмсэбэлээбиттэри

босхолуурга ыыппыта.” Лука 4:18.
Бу Кини үлэтэ этэ. Кини үтүөнү
онгорон, сатана баттаабыт дьонун
барыларын үтүөрдүбүтэ. Ханник
да дьиэбэ ыарыы тыаһа суох бүтүн
дэриэбинэлэр бааллара, тобо
диэтэххэ Кини кинилэри ааһан,
ыарыһахтарын барыларын
үтүөрдүбүтэ. Кини үлэтэ Кини
танара арыытын туоһулуур.
Таптал, аһыныгас санаа уонна
аһыныгас санаа Кини олобун хас
биирдии дьайыытыгар көстөр этэ;
Кини сүрэбэ киһи оҕолоругар
аһыныгас санаанан тахсыбыта.
Кини киһи айылҕатын ылбыта,

киһи бағатын ситиһэр туһугар.
Саамай дьаданылар уонна
сэмэйдэр Киниэхэ чугаһыыртан
куттаммат этилэр. Кыра оҕолор
даҕаны Киниэхэ тардыһаллара.
Кинилэр Кини тобуктарыгар
тахсан, тапталынан ыалдьар
толкуйдаах сирэйин көрөллөрүн
сөбүлүүллэрэ.

Иисус биир да кырдьык тылын
умнубатаҕа, ол гынан баран Кини
ону хайаан да тапталынан этэр этэ.
Дьону кытта сыһыаныгар саамай
улахан тактиканы уонна
толкуйдаах, үтүө болҕомтону

туттара. Кини хаһан да дьаабы
буолбатаҕа, наадата суох кытаанах
тылы эппэтэҕэ, ыарахан дууһаҕа
наадата суох ыарыыны биэрбэтэҕэ.
Кини киһи мөлтөбүн
сэмэлээбэтэҕэ. Кини кырдьыгы
этэр этэ, ол эрэн куруук таптыыр.
Кини икки сирэй буолууну,
итэҕэйбэт буолууну уонна аһыны
быһыыны үөхпүтэ; ол гынан
баран, Кини кытаанах
сэмэлээһиннэрин этэригэр,
куолаһыгар хараһын уута
тахсыбыта. Кини таптыыр
куоратын, Кинини, суолу,
кырдьыгы уонна олоҕу ылымматах

Иерусалим иһин ытаабыта.
Кинилэр Кинини, Быыһааччыны,
ылымматахтара, ол гынан баран
Кини кинилэргэ аһыныгас
сымнаҕастык сыһыаннаспыта.
Кини олоҕо бэйэтиттэн
аккаастаныы уонна атын дьон
туһугар толкуйдаахтык кыһаллыы
этэ. Хас биирдии дууһа Кини
хараҕар күндү этэ. Кини хаһан
баҕарар Айыы ытыктабылынан
Бэйэтин илдьэ сылдьарын
үрдүнэн, Тангара дьийэ кэргэнин хас
биирдии чилиэнигэр саамай истин
ытыктабыллаахтык сүгүрүйэрэ.
Бары дьонно Кини быыһыыр

соруктаах түспүт дууһалары
көрбүтэ.

Христос олоѳор арыллыбыт
майгыта оннук. Бу Тангара
майгыта. Аѳа сүрэѳиттэн
Христоска көстөр Айыы аһыныгас
санаатын үрэхтэрэ киһи
оѳолоругар тахсаллар. Иисус,
сымнаѳас, аһыныгас Быыһааччы,
«этэ-сиинэ көстөр» Тангара этэ. 1
Тимоѳейга 3:16.

Иисус биһигини быыһыыр туһугар
олорбута, эрэйи көрбүтэ уонна
өлбүтэ. Биһиги үйэлэр тухары

ҮӨРҮҮНҮ ҮЛЛЭСТИЭХПИТИН туһугар,
кини «Хомойуулаах Киһи»
буолбута. Тангара тапталлаах
Уолун, толору үтүө санаалаах
уонна кырдьыктаах, ойууламмат
албан ааттаах аан дойдуттан,
аньыынан алдьаммыт уонна
ыһыллыбыт, өлүү уонна алҕас
күлүгүнэн харанарбыт аан дойдуга
кэлэрин көнүллээбитэ. Кини
Киниэхэ тапталын, ангеллар
сүгүрүйүүлэрин, уйадыйыыны,
үөбүүнү, намтатыыны, абааһы
көрүүнү уонна өлүүнү эрэйдииргэ
көнүллээбитэ. “Биһиги эйэбит
накаастабыла Киниэхэ этэ; уонна

Кини бааһырыыларынан биһиги үтүөрдүбүт.” Исаяя 53:5. Кинини чөл сиргэ, Гефсиманаҕа, кириэскэ көрүн! Танара ыраас Уола аһыы ыараханын Бэйэтигэр ылбыта. Танараны кытта биир буолбут киһи, аһыы Танара уонна киһи икки ардыларыгар онгорор дьулаан араарыыны дууһатыгар билбитэ. Бу Кини уостарыттан хомолтолоох хаһыы тахсыбыта: “Танарам, Танарам, тоҕо Эн Миигин быраҕын?” Матфей 27:46. Бу аһыы ыарахана, кини сүрдээх улаханын, дууһаны Танараттан арахсыытын өйдөбүлэ этэ — бу

Тангара Уолун сүрэжин
алдыапыта.

Ол эрээри бу улахан сиэртибэ Аба
сүрэбэр киһиэхэ таптала үөскэтэр
туһугар оноруллубатаба, Кинини
быһыһыр бабалаах онорор
туһугар буолбатах. Суох, суох!
«Тангара аан дойдуну олус таптаан,
соботох Уолун биэрбитэ». Иоанн
3:16. Абабыт биһигини таптыыр,
улахан бырастыы гыныы иһин
буолбатах, Кини биһигини
таптыырын иһин бырастыы
гыныы биэрбитэ. Христос Кини
түспүт аан дойдуга мунура суох

тапталын кутар ньымата этэ.

“Танара Христоска аан дойдуну
Бэйэтин кытта эйэлэһиннэрбитэ.”

2 Коринфяннарга 5:19. Танара
Уолун кытта эрэйи көрбүтэ.

Гефсимания эрэйигэр, Голгофа
өлүүтүгэр, Мунура суох Таптал
сүрэбэ биһиги быһаныбыт
сыанатын төлөөбүтэ.

Иисус эппитэ: “Ол иһин Аҕам
Миигин таптыыр, тоҕо диэтэххэ
Мин Олохпун төттөрү ыларбар
анаан биэрэбин.” Иоанн 10:17. Ол
аата, “Аҕам эйигин олус таптыыр
буолан, эйигин быһыһыыр туһугар

олохпун биэрбитим иһин Миигин
өссө таптыыр. Эһиги
солбуйааччыгыт уонна
мэктиэлээччи буолан, олохпун
биэрэн, эһиги
эбэһээтэлистибэлэргитин,
аньыыларгытын ылан, мин Аҕабар
тапталлаах буоллум; тоҕо
диэтэххэ, Мин сиэртибэм
көмөтүнэн Тангара кырдьыктаах
буолуон сөп, ол эрэри Иисуска
итэҕэйээччини бырастыы гынар
кыахтаах.”

Тангара Уолуттан ураты ким да
биһиги быһһаныыбытын толорор

кыаҕа суох этэ; тоҕо диэтэххэ,
Аҕатын ытыһыгар баар Кини эрэ
Кинини биллэриэн сөп этэ. Тангара
тапталын үрдүгүн уонна диригин
билэр Кини эрэ ону арыйар
кыахтаах этэ. Христос түспүт киһи
туһугар онорбут мунура суох
сиэртибэтиттэн кыра туох да Аҕа
сүппүт киһи аймахха тапталын
көрдөрөр кыаҕа суох этэ.

«Тангара аан дойдуну олус таптаан,
соҕотох Уолун биэрбитэ». Кини
Кинини дьон ортотугар олорорго,
кинилэр аньыыларын уйунарыгар
уонна кинилэр сиэртибэлэринэн

өлөрүгэр эрэ биэрбэтэҕэ. Кини
Кинини түспүт омукка биэрбитэ.
Христос Бэйэтин киһи аймах
интэриэһин уонна наадатын кытта
тэнниэхтээх этэ. Танараны кытта
биир этэ, Кини киһи оҕолорун
кытта хаһан да быстыбат
ситимнэринэн ситимнээх. Иисус
«кинилэри быраатым дииртэн
кыбыстыбат» (Еврейдэргэ 2:11);
Кини биһиги Сиэртибэбит,
Көмүскээччибит, Быраатпыт,
Аҕабыт бүрүстүөлүн иннигэр
киһилии дьүһүммүтүн ильдэ
сылдыар, уонна үйэлэр тухары
Кини өрүһүйбүт омугун — Киһи

Уолун кытта бииргэ буолар. Ити
барыта киһи аһыы
алдьаныытыттан уонна
алдьаныытыттан өрө көтөбүллэн,
Танара тапталын көрдөрөрүн
уонна сибэтиэй буолуу үөрүүтүн
үллэстэрин туһугар.

Биһиги быһһаныыбыт иһин
төлөммүт сыана, халлааннаабы
Абабыт Уолун биһиги туспутугар
өлөрүгэр биэрэн мунгура суох
сиэртибэтэ, биһиэхэ Христос
нөнүө туох буолуохпутун сөбүн
туһунан үрдүк өйдөбүллэри
биэриэхтээх. Тыыннаах апостол

Иоанн Аҗата сүтэн эрэр омукка
тапталын үрдүгүн, диринин,
киэнин көрөн, ытыктабылынан
уонна ытыктабылынан туолбута;
уонна, бу таптал улуутун уонна
сымнаҕаһын этэргэ сөптөөх тылы
булбакка, аан дойдуну ону көрөргө
ыңырбыта. “Көр, Аҕабыт биһиэхэ
төһө улахан тапталын биэрбитин,
биһигини Танара уолаттара диэн
ааттаабыттарын.” 1 Иоанн 3:1. Бу
киһиэхэ туох улахан сыананы
биэрэрий! Киһи уолаттара
аньыыларынан сатана бас
билиитигэр киирэллэр. Христос
сиэртибэтигэр итэҕэлинэн Адам

уолаттара Тангара уолаттара
буолуохтарын сөп. Киһи
айылҕатын ылынан, Христос киһи
аймаҕы үрдэтэр. Сүппүт дьон
Христостуун сибээс нөнгүө
“Тангара уолаттара” диэн аатка
сөптөөх буолуохтарын сөптөөх
сиргэ туруоруллубуттар.

Оннук таптал тэннэьийтэ суох.
Үөһээнни Хаан оҕолоро! Күндү
эрэннэрийи! Саамай дирин
медитация тиэмэтэ! Тангара
Кинини таптаабатах аан дойдуга
тэнэ суох таптала! Санаа дууһаны
баһыйар күүстээх уонна

өйү-санааны Тангара көнүлүгэр
билиэн ылар. Кириэс сырдыгар
Айыы майгытын-сигилитин
төһөнөн элбэхтик үөрэтэбит да,
соччонон аһыныгас санааны,
сымнаҕас санааны уонна
бырастыы гыныы тэннэһиини
уонна кырдыгы кытта
холбоһорун көрөбүт, уонна
мунура суох таптал уонна
сымнаҕас аһыныгас санааны
аһарар ааҕан сиппэт
дакаастабыллары чуолкайдык
араарабыт ийэ дьаабы оҕотугар
аһыныгас санаата.

2-с чааһа — аньыылаах киһи Христоска наадыыыта

Киһи аан бастаан үтүө
күүстэринэн уонна тэнгэһиилээх
өйүнэн-санаатынан бэриллибитэ.
Кини дьылҕатынан толору этэ,
уонна Тангараны кытта сөп түбэхэр
этэ. Кини санаата ыраас,
сыала-соруга ытык этэ. Ол гынан
баран, истибэккэ сылдьан, кини
күүһэ алдыаммыта, уонна таптал
оннугар бэйэмсэх буолуу ылбыта.
Кини айылҕата буруйу онорууттан
олус мөлтөөбүтэ, онон кини
бэйэтин күүһүнэн абааһы күүһүн

утары охсуһар кыаҕа суох
буолбута. Кинини Сатана билиэн
ылбыта, уонна Танара туспа
кыттыспатаҕа буоллар, үйэлэр
тухары оннук хаалыа этэ. Киһи
айыллытыгар баар Айыы
былаанын кэһии, сирин-дойдуну
ыар санаанан уонна дьаданы
буолуунан толорор
сыаллаах-соруктаах дьулуһуу этэ.
Уонна бу куһаҕаны барытын
Танара киһини айар үлэтин түмүгэ
диэн ыйыа этэ.

Аһыыта суох туруктаах киһи
«Муударас уонна билии бары

баайа Киниэхэ кистэммит»
Кинини кытта үөрүүлээхтик
алтыһар. Колоссаларга 2:3. Ол
гынан баран, аньыытын
кэнниттэн, кини сибэтиэй
буолууттан үөрүүнү булбатаҕа,
уонна Танара инниттэн кистэнэ
сатаабыта. Санардыллыбатах
сүрэх туруга билигин даҕаны
оннук. Танараны кытта сөп
түбэспэт, уонна Кинини кытта
бииргэ буолууттан үөрүүнү булбат.
Аньыылаах киһи Танара иннигэр
дьоллоох буолар кыаҕа суох этэ;
кини ытык харамайдар
доҕордоһууларыттан тэйиэ этэ.

Киниэхэ халлаанга киирэр
көнүллэммитэ буоллар, киниэхэ
туох да үөрүү суох буолуо этэ.
Онно баһыйар бэйэмсэх таптал
тыына — хас биирдии сүрэх
Мунура суох Таптал сүрэхэр
эппиэттиир — кини дууһатыгар
эппиэттиир аккордтары тыытыа
суоҕа этэ. Кини санаалара,
интэриэстэрэ, дьулуурдара онно
аньыыта суох олохтоохтору
дьаһайар дьонно атын
буолуохтара. Кини халлаан
мелодиятыгар сөп түбэспэт нота
буолуо этэ. Халлаан киниэхэ
эрэй-мунг сирэ буолуо этэ; кини

сырдыга уонна үөрүүтүн киинэ
буолар Киниттэн кистэнэ
сылдыан баҕарыа этэ. Куһаҕан
дьону халлаантан тэйитэр Танара
өттүттэн сөбүлэнэ суох дьаһал
буолбатах; кинилэр бэйэлэрэ кини
доҕордоһуутугар сөбө
суохтарынан хаайтараллар. Танара
албан аата кинилэргэ умайар уот
буолуо этэ. Кинилэри быһыһырга
өлбүт Кини сирэйиттэн кистэнэр
туһугар, алдьаныыны үөрэ
көрсүөхтэрэ этэ.

Биһиэхэ, бэйэбититтэн, аныы
дьөлөбөһүттэн куотар кыахпыт

суох. Биһиги сүрэхпит куһаҕан,
ону уларытар кыахпыт суох. «Ким
кирдээхтэн ыраасы таһаарыай?
биир да буолбатах.” «Эт-сиин
өйө-санаата Танараҕа өстөөх
буолар: Танара сокуонугар бас
бэриммэт уонна бас бэринэр кыаҕа
суох». Иов 14:4; Римляннарга 8:7.
Үөрэх, культуура, баҕа санааны
олоххо киллэри, киһи
кыһамньыта барыта сөптөөх
эйгэлээх, оттон манна кыахтара
суох. Кинилэр тас өттүнэн сөптөөх
быһыыны оноруохтарын сөп, ол
гынан баран сүрэҕи уларытар
кыахтара суох; олох

дьөлөбөстөрүн ыраастыыр
кыахтара суох. Дьон аньыыттан
ыраас буолууга уларыйыахтарын
иннинэ, ис өттүттэн үлэлиир күүс,
үөһэттэн сана олох баар
буолуохтаах. Ол күүс диэн
Христос. Кини үтүөтэ эрэ дууһа
тыыннаах кыабын түргэтэтэр
уонна Танараба, сибэтиэйгэ
тардыан сөп.

Арчылааччы эппитэ: “Кини
үөһэттэн төрөөбөтөбүнэ”, сана
олоххо тиэрдэр сана сүрэби, сана
баба санааны, сыалы-соругу уонна
дьулууру ылбатабына, “Танара

Саарыстыбатын көрүү суоҕа”.

Иоанн 3:3, кытыы. Киһиэхэ айылҕаттан баар үтүөнү эрэ сайыннарыахха наада диэн санаа, өлөр өлүүлээх албын. “Киһи Танара Тыынын ылыммат, тоҕо диэтэххэ, киниэхэ ол акаары, уонна кини ону өйдүүр кыаҕа суох, тоҕо диэтэххэ, кинилэр Тыынынан арааран ылыллаллар.”

“Мин эйиэхэ: Эһиги иккистээн төрүүхтээххит, диэбиппин дыктиргээмэн.” 1 Коринфянарга 2:14; Иоанн 3:7. Христос туһунан суруллубут: «Киниэхэ олох баара; уонна олох дьон сырдыга этэ» —

соботох «халлаан анныгар дьонно
бэриллит аат, биһиги
быһаныхтаахпыт». Иоанн 1:4;
Апостоллар дьайыылара 4:12.

Танара үтүө санаатын ылынар,
Кини майгытын үтүө санаатын,
аҕа майгытын көрөр эрэ тийбэт.
Кини сокуонун муударанын уонна
кырдыгын арааран билии, таптал
үйэлээх принцибигэр олоҕуруурун
көрүү эрэ тийбэт. Апостол Павел
маны барытын көрбүтэ, кини
эппитэ: “Мин Сокуон үчүгэй диэн
сөбүлэһэбин.” «Сокуон сибэтиэй,
кэриэс сибэтиэй, сөптөөх уонна

үтүө». Ол гынан баран, кини дууһатын ыарыытын уонна дьиксиниитин ыар санаатыгар өссө эппитэ: “Мин эттээхпин, аньыыга атыыламмым.”

Римляннарга 7:16, 12, 14. Кини бэйэтигэр кыайан тийбэт ыраас буолууну, көнө суолу баҕарбыта уонна: «Оо, мин дьоло суох киһибин! ким миигин бу өлүүлээх этиттэн быһыһай?» Римляннарга 7:24, кытыы. Бары дойдуларга уонна бары үйэлэргэ ыарахан сүрэхтэртэн тахсыбыт хаһыы итинник. Барыларыгар биир эрэ эппиэт баар: “Көр, аан дойду

аньыытын-харатын суох онгорор
Тангара Бараанын Оҕото”. Иоанн
1:29.

Тангара Тыына бу кырдыгы
ойуулуурга уонна буруйу оноруу
ыараханыттан босхолонорго
дьулуһар дууһаларга чуолкайдык
көрдөрөргө дьулуһар элбэх
сыыппаралар бааллар. Исавы
албыннаан аньыыны онорбутун
кэннэ, Иаков аҕатын дьиэтиттэн
куотан барбытыгар, буруйдаах
курдук санаанан ыалдыбыта.
Кини төһө да соҕотох уонна
тэйиччи сылдьар, олоҕу күндү

онгорбуттан арахсыбыт, атын
санаалартан ордук кини
дууһатыгар анһыыта Танараттан
тэйбитин, Халлаантан
быраһыллыбытын туһунан куттал
этэ. Хомойон, кини сыгынньах
сиргэ сынньана сытан, тула
соһотох үрэхтэр эрэ бааллара,
уонна үөһэ сулустардаах
халлааннар бааллара. Утуйа
сыттаһына, көрүүтүгэр дьикти
сырдык тыкта; уонна көр, кини
сытар хонуутуттан киэн күлүктээх
кирилиэс халлаан ааныгар диэри
тахсар курдук этэ, уонна кинилэр
үрдүлэринэн Танара Аанһаллара

үөһэ-аллара ааһаллара; оттон
үөһээнни албан ааттан Айыы
куолаһа уоскулан уонна эрэл
тылынан иһилиннэ. Ити курдук
Иаковка кини дууһатын
наадыйыытын уонна баҕа
санаатын толорор — Быыһааччы
биллэриллибитэ. Үөрүүнэн уонна
махталынан кини, аньыылаах
киһи, Тангараны кытта сибээһи
олохтуур суол арыллыбытын
көрбүтэ. Кини түүлүн мистик
кирилиэһигэ Иисусу көрдөрөр,
Танара уонна киһи икки
ардыларыгар сибээс соҕотох
ньымата.

Бу Христос Нафанаилы кытта
кэпсэтиитигэр эппит киһитэ,
“Эһиги халлаан арыллыбытын
уонна Танара Аанньаллара Киһи
Уолугар тахсан түһэллэрин
көрүөххүт” диэбитэ. Иоанн 1:51.

Отступничествоҕа киһи
Танараттан тэйбитэ; сир
халлаантан быһыллыбыта. Икки
ардыгар сытар ойууру туораан,
холбоһуу суох буолуон сөп этэ.
Оттон Христос нөнүө сир эмиэ
халлааны кытта ситимнээх.

Бэйэтин үтүөтүнэн Христос аныы
онорбут дьөлөҕөһүн муосталаата,

онон сулууспалыыр ангеллар
киһини кытта алтыһахтарын сөп.
Христос мөлтөх уонна көмө суох
буолуутугар түспүт киһини
мунура суох күүстээх Источнигы
кытта ситимниир.

Ол гынан баран, дьон сайдыы
туһунан баҕа санаалара, киһи
аймах өрө көтөбүллүүтүгэр бары
кыһамньылары мээнэбэ, охтубут
омукка эрэл уонна көмө биир
Источнигы умнан
кэбистэхтэринэ. «Хас биирдии
үтүө уонна толору бэлэх» (Иаков
1:17) Танараттан кэлэр. Киниттэн

ураты дьингнээх майгы-сигили
үрдүк таһыма суох. Уонна
Танараҕа тийэр соҕотох суол
Христос. Кини этэр: “Мин суол,
кырдьык уонна олох буолабын:
ким да Аҕабар Миигиттэн эрэ
кэлбэт.” Иоанн 14:6.

Танара сүрэхэ өлүүттэн күүстээх
таптанынан сирдээҕи оҕолорун
таптыыр. Уолун биэрэн, Кини
биһиэхэ барыбытыгар биир
бэлэххэ халлааны кутта.

Быыһааччы олоҕо уонна өлүүтэ
уонна үнүүтэ, Аанньаллар
сулууспалара, Тыын көрдөһүүтэ,

барыларын үрдүнэн уонна
барытын нөнгүө үлэлиир Аба,
халлаан харамайдарын тохтоло
суох интэриэстэрэ — барыта киһи
быһһаныытын туһугар
ыңырыллыбыттар.

Оо, биһиги туспутугар
оһоһуллубут дьикти сиэртибэни
толкуйдуохха! Халлаан
сүшпүттэри төнүннэрэргэ ыытар
үлэтин уонна күүһүн-уоһун
сыаналыы сатыахха, уонна
кинилэри Аба дьийэтигэр
төһнөрүөххэ. Күүстээх
дьулуурдар, уонна күүстээх

агентстволар хаһан даһаны үлэбэ
кириэхтэрэ суоҕа; үтүө дьайыы
иһин улахан наһараадалар,
халлаантан үөрүү, аанһаллар
уопсастыбалара, Танара уонна
Кини Уолун кытта бииргэ буолуу
уонна таптал, үйэлэр тухары бары
күүспүтүн үрдэтии уонна кэнэтии
— бу ыһырыыга күүстээх
көбүлээһиннэр уонна
көбүлээһиннэр буолбатахтар дуо
Аһааччыбытыгар уонна
Быһааччыбытыгар
сүрэхпиттэн тапталлаах
сулууспаны онорорго?

Оттон, атын өттүнэн, Танара
аньыыны утары дьүүллүүр
дьүүллэрэ, тахсыбат накаастабыл,
майгыбытын-сигилибитин
түһэриини уонна бүтэһиктээхтик
алдьатыы Танара тылыгар
биһигини Сатана сулууспатын
утары сэрэтэр туһугар
бэриллибиттэр.

Танара амарах санаатын
аахайбакка сылдыяхпыт дуо?
Кини өссө тугу оноруон сөбүй?
Биһигини дьикти тапталынан
таптаабыт Киниэхэ бэйэбитин
сөптөөх сыһыанна туруоруобун.

Кини дьүһүнүгэр
кубулуйарбытыгар, сулууспалыыр
аанньаллары кытта бииргэ
буолууга, Аҕаны уонна Уолу кытта
эйэбэс буолууга уонна бииргэ
буолууга төннөрбүтүгэр биһиэхэ
бэриллибит ньымалары
туһаныабын.

3-с чааһа — Кэмсинии

Киһи Тангара иннигэр хайдах көнө буолуой? Аньыылаах киһи хайдах көнө буолуой? Христос эрэ нөнүө биһиги Тангараны кытта, сибэтиэй буолууга сөп түбэһиэхпитин сөп; оттон Христоска хайдах кэлиэхпитий? Элбэх киһи Пятидесятница күнүгэр дьон аньыыга буруйданан, “Тугу гыныахпытый?” диэн хаһыытаабыттарын курдук ыйытыыны биэрэллэр. Петр эппиэтин бастакы тыла: “Кэмсин” диэн этэ. Апостоллар дьайыыллара

2:37, 38. АТЫН КЭМНЭ, СОТОРУ
КЭМИНЭН, КИНИ ЭПШИТЭ:

«АНЬЫЫГЫТЫН КЭМСИНИН, ...
АНЬЫЫГЫТ-ХАРАҢЫТ СОТУЛЛАРЫН
ТУҢУГАР, ЭРГИЛЛЭН КЭЛИН».

Апостоллар дьайыыллара 3:19.

Кэмсиниигэ аньыы иһин хомойуу
уонна онтон тэйи киирэр. Аньыы
аньыылаах буоларын
көрбөтөхпүтүнэ, аньыыттан
аккаастаньяхпыт суоҕа; ис
сүрэхпититтэн тэйиэхпитигэр
диэри, олоххо дьингнээх уларыйыы
тахсыа суоҕа.

Кэмсинии дьингнээх ис хоһоонун
өйдөөбөт дьон элбэхтэр. Элбэх
киһи аньыыны онгорбутуттан
хомойор уонна куһаҕан
быһыылар бэйэлэригэр
эрэйи-муну аҕалыа диэн куттанан,
тас көрүнгүнэрин уларыталлар. Ол
гынан баран, бу Библия
өйдөбүлүнэн аньыы буолбатах.
Кинилэр аньыыны буолбакка,
эрэйи хомойоллор. Исав аҕа
бырааба үйэлэргэ сүппүтүн көрөн,
оннук хомойбута. Валаам,
суолугар тардыллыбыт
кылыһынан турар Аанньалтан
куттanan, олобун сүтэрбэтин

туһугар буруйун билиммитэ; ол
гынан баран аһыы иһин дьингнээх
кэмсинии, сыал-сорук
уларыйыыта, куһаҕантан абааһы
көрүү суох этэ. Иуда Искариот,
Аһыы Тойонун атыылаан баран,
“Мин буруйа суох хааны атыылаан
аһыыбын” диэн эппит. Матфей
27:4.

Буруйдаах дууһатыттан дьулаан
буруйдааһын уонна дьүүлү кэтэһэр
куттаныы билинэрин күһэйбитэ.
Киниэхэ тахсыахтаах содуллар
кинини кутталынан толорбуттара,
ол гынан баран, кини дууһатыгар

дирин, сүрэби ыарытар хомолто
суох этэ, кини ыраас Танара Уолун
атыылаан, Израиль Сибэтиэйиттэн
аккаастаммытын туһунан. Фараон,
Танара дьүүлүн анныгар
эрэйдэнэр кэмигэр, салгыы
накаастабылтан куотар туһугар
аньыытын билиммитэ, ол гынан
баран, ыарыылар тохтообуттарын
кытта Халлаанга утарсарыгар
төннүбүтэ. Бу бары аньыы
түмүгүн хомойбуттара, ол гынан
баран аньыы бэйэтин иһин
хомойботохторо.

Оттон сүрэх Тангара Тыынын
сабыдыалыгар бэриннэбинэ,
өйө-санаата сэргэхсийэр, уонна
аньыылаах киһи Тангара сибэтиэй
сокуонун диригин уонна
сибэтиэйин, халлаанга уонна
сиргэ Кини былааһын тирэхтэрин
тугу эрэ өйдүөбүэ. Аан дойдуга
кэлэр “киһини барытын сырдатар
сырдык” дууһа кистэлэн хосторун
сырдатар, уонна хараҥа
кистэлэннэрэ арыллар. Иоанн 1:9.
Итэбэл өйү-санааны уонна сүрэххэ
дьайар. Аньыылаах киһи Иегова
кырдыгыгын өйдүүр уонна бэйэтин
буруйугар уонна кирдээх

буолуутугар сүрэхтэри
чинчийээччи иннигэр тахсартан
куттанар. Кини Тангара тапталын,
сибэтиэй буолуу кэрэтин, ыраас
буолуу үөрүүтүн көрөр; кини
ыраастанан, Халлааны кытта
сибээскэ төннөрүн баҕарар.

Давид түспүтүн кэннэ үнүүтэ
аньыы иһин дьингнээх хомойуу
айылҕатын көрдөрөр. Кини
кэмсиниитэ ис сүрэҕиттэн уонна
дириг этэ. Кини буруйун
намтатарга туох да дьаһал суох
этэ; дьүүлтэн куотар баҕа санаата
суох, кини алгыһын угуйбута.

Давид буруйун улаханын көрбүтэ;
кини дууһатын киртийбитин
көрбүтэ; аньыытын абааһы
көрөрө. Кини бырастыы гынар
туһугар эрэ буолбакка, сүрэбин
ыраас буоларын туһугар үнпүтэ.
Кини сибэтиэй буолуу үөрүүтүн —
Тангараны кытта эйэбэс буолууга
уонна бииргэ буолууга төннөрүн
баҕарара. Бу кини дууһатын тыла
этэ:

«Аньыыта-харата бырастыы
буолбут кини алгыстаах;
ким аньыыта сабыллыбыт.

Айыы Тойон кимиэхэ анаабыт
киһи алгыстаах
аньыыны-хараны буруйдаабат,
Уонна ким тыыныгар албын суох.”
Псалом 32:1, 2.

«Оо, Тангара, миигин аһын,
Эн тапталгын:

Эн элбэбин быһыытынан
аһыныгас санаа аныыларбын
соттор....

Тоҕо диэтэххэ, мин аныыларбын
билинэбин: уонна мин
аныы өрүү мин иннибэр баар...

Иссопунан ыраастаа, оччоҕо ыраас
буолуом;

миигин сууй, оччоџо хаартан
манган буолуом...

Айыы миэхэ ыраас сүрэх, Айыы
Тагара;

Уонна миэхэ сөптөөх тыыны
сагардан биэр.

Миигин Эн инниттэн тэйимэ;

Уонна Сибэтиэй Тыынгын
миигиттэн ылыма.

Бэйэн быыһабылгын үөрүүтүн
миэхэ төнүннэр;

Уонна көгүл тыынгынан миигин
өйөө....

Айыы Тагара, хааннаах буруйтан
миигин быыһаа

Быыһааччым Тагарата:

Мин тылым Эн туһунан
дорѳоонноохтук ыллыаѳа
кырдыктаах буолуу.” Псалом
51:1-14.

Маннык кэмсиниини биһиги
бэйэбит кыахпыт кыаѳа суох
онгорор; үрдүккэ тахсан дьонно
бэлэхтэри биэрбит Христостан эрэ
ылыллар.

Манна үгүстэр сыыһа
туттуохтарын сөптөөх түгэн баар,
онон Христос биэриэн баѳарар
көмөтүн ылбаттар. Кинилэр
бастаан кэмсиммэтэхтэринэ

Христоска кэлэр кыахтара суох
дии саныллар, уонна кэмсинии
аньыыларын бырастыы гыныыга
бэлэмниир дии саныллар.

Кырдьык, аныы бырастыы
гыныллыан иннинэ кэмсинии
буолар; тоҕо диэтэххэ, быыһааччы
наадатын алдыаммыт уонна
кэмсиммит сүрэх эрэ өйдүөбүэ. Ол
гынан баран, аныылаах киһи
Иисуска кэлиэн иннинэ аныытын
билиниэр диэри кэтэһиэхтээх дуо?
Аныылаах уонна Быыһааччы
икки ардыларыгар кэмсинии мэхэй
оһоһулуохтаах дуо?

Библия аньыылаах киһи Христос
ыҥырыытын истиэн иннинэ
аньыытын билиниэхтээх диэн
үөрэппэт: “Эһиги, ыарахан
ыйааһыннаах дьон, бары Миэхэ
кэлиҥ, Мин эһигини сынньатыам”.
Матфей 11:28. Христостан тахсар
үтүө майгы, дьиннээх кэмсиниигэ
тириэрдэр. Петр бу боппуруоһу
израильтяннарга эппит этиитигэр
чуолкайдык эппитэ: «Танара
Кинини уҥа илиитигэр баһылык
уонна Быыһааччы быһыытынан
өрө көтөхпүтэ, Израиль
аньыытын-харатын билиниитин
уонна аньыытын-харатын

бырастыы гыныытын биэрэрин
туһугар». Апостоллар дьайыылара
5:31. Христос суох бырастыы
гыныллахпытын курдук,
өйбүтүн-санаабытын уһугуннарар
Христос Тыына суох кэмсинэр
кыахпыт суох.

Христос хас биирдии сөптөөх
дьулуур төрдө буолар. Кини эрэ
аныыыны утары өстөөбү сүрэххэ
ингэриэн сөп. Кырдьыкка уонна
ырааһырдыыга хас биирдии баҕа
санаабыт, бэйэбит
аныыылаахпытын хас биирдии
итэбэйиитэ Кини Тыына биһиги

сүрэхпитигэр хамсыырын туоһута
буолар.

Иисус эппитэ: “Мин, сиртэн
көтөбүллүбүтүм кэннэ, дьону
барыларын Бэйэбэр тардыам.”

Иоанн 12:32. Христос

аньыылаахха аан дойду аньыытын

иһин өлөр Быыһааччы

быһыытынан арыллыахтаах; уонна

Голгофа кириэһигэр Таңара

Бараанын көрдөхпүтүнэ,

өйбүтүгэр-санаабытыгар өрүһүйүү

сырдык арыллан, Таңара үтүөтэ

биһигини аньыыбытын билиниигэ

сирдиир. Аньыылаахтар

тустарыгар өлөн, Христос
өйдөммөт тапталын көрдөрбүтэ;
уонна аньыылаах киһи бу тапталы
көрдөбүнэ, сүрэбин сымнатар,
өйүн-санаатын сөхтөрөр уонна
дууһаҕа кэмсиниини үөскэтэр.

Кырдык, дьон соробор
аньыылаах суолларыттан
кыбыстан, сорох куһаҕан
үгэстэрин быраҕан кэбиһэллэр,
Христоска тардыһалларын
өйдөөбөтөхтөрүнэ. Ол гынан
баран, кинилэр сөптөөбү онорор
ис сүрэхтэн баҕа санааларыттан
уларытарга дьулуһалларыгар,

кинилэри Христос күүһэ тардар.
Кинилэр өйдөөбөт дьайыылара
дууһаҕа дьайар, уонна өй-санаа
түргэтээн, тас олох уларыйар.
Христос кинилэри Бэйэтин
кириэһин көрөргө,
аньыылара-харалара охсубут
Кинини көрөргө ыңыраарын
курдук, ыйыы суобаска тийэр.
Олохторун куһаҕана, дууһа
диригиник инмит аныыта
кинилэргэ арыллар. Кинилэр
Христос көнө суолун туһунан тугу
эрэ өйдүүр буолаллар уонна:
“Аныы диэн тугуй, өлөрүллүбүт
киһитин быыһыыр туһугар

маннык сиэртибэни ирдиир? Бу
таптал, эрэй-мун, атаҕастабыл
барыта биһиги өлбөккө, бараммат
олохтоох буоларбытыгар ирдэннэ
дуо?»»

Аньыылаах киһи бу тапталы
утарсыан сөп, Христоска
тардыһытын akkaастаныан сөп;
ол гынан баран, кини
утарсыбатаҕына, Иисуска
тардыһыаҕа; быыһабыл былаанын
билии кинини Тангара күндү Уолун
эрэйн-мунун аҕалбыт
аньыытын-харатын кэмсинэн
кириэс атаҕар илдьэ барыаҕа.

Айылба дьыалаларыгар үлэлиир
Айыы өйө-санаата киһи сүрэбэр
тыл этэр уонна кинилэргэ суох
туохха эрэ этиллибэт баба санааны
үөскэтэр. Аан дойду дьыалалара
кинилэр баба санааларын кыайан
толорботтор. Танара Тыына
кинилэри эйэни уонна
сынньалангы эрэ биэрэр кыахтаах
дьыалалары көрдүүргэ көрдөһөр
— Христос үтүөтүн, сибэтиэй
буолуу үөрүүтүн. Көрүллэр уонна
көстүбэт сабыдыалларынан,
биһиги Быыһааччыбыт дьон
өйдөрүн-санааларын аныы

дЬоллоох үөрүйэхтэриттэн
Киниэхэ баар буолуон сөптөөх
мунура суох алгыстарыгар тардар
туһугар өрүү үлэлиир. Бу аан
дойду алдьяммыт уу
ыстаансийаларыттан иһэргэ
дьулуһар бу дууһаларга
барыларыгар Айыы тыла
аадырыстанар: “Ким утаппыт
кэлин. Ким баҕалаах, олох уутун
босхо ыллын». Арыллыы 22:17.

Бу аан дойду биэриэн
сөптөөбүттэн ордук тугу эрэ
сүрэххиттэн баҕарар киһи, бу баҕа
санааны дууһаҕар Тангара куолаһа

диэн билин. Киниттэн эйиэхэ
кэмсиниини биэрэргэ, Христосу
эйиэхэ мунура суох таптальнан,
толору ыраастык арыярын
көрдөһүң. Арчылааччы олобор
Танара сокуонун бириинсиптэрэ
— Танараба уонна киһиэхэ таптал
— толору холобурдаммыттара.
Үтүө санаа, бэйэмсэх таптал Кини
дууһатын олобо этэ. Кинини
көрдөхпүтүнэ, Быыһааччыбыт
сырдыга биһиэхэ түспүтүн кэннэ,
бэйэбит сүрэхпит аньыылаах
буоларын көрөбүт.

Биһиги, Никодим курдук, олохпут
көнө, сиэрдээх майгыбыт сөптөөх
диэн бэйэбитин үөрдүбүт
буолуохпутун сөп, уонна Тангара
иннигэр, боростуой аньыылаах
курдук, сүрэхпитин
намтатахпыттын наадата суох дии
саныырбыт буолуо: ол гынан
баран, Христос сырдыга биһиги
испитигэр тыгар түгэнигэр
дууһалар, төһө кирдээхпитин
көрүөхпүт; олох хас биирдии
дьайыытын киртитэр Тангараны
утары өстөөбү, дьулуур бэйэмсэх
буолуутун арааран көрүөхпүт.
Оччоҕо биһиги бэйэбит көнө

санаабыт кырдык кирдээх танас
курдук буоларын, уонна Христос
хаана эрэ биһигини аньыы
киртийиититтэн ыраастыыр
кыахтаабын, уонна сүрэхпитин
Кини дьүһүнүгэр ханатыан сөбүн
билиэхпит.

Танара албан аатын биир
чабылхайа, Христос ырааһын биир
чабылхайа, дууһаба киирэн, хас
биирдии киртийиини
ыарыылаахтык арыйар, уонна
киһи майгытын-сигилитин
кэһиллиилэрин уонна кэһиилэрин
арыйар. Ол сибэтиэй баба

санаалары, сүрэх дьингэ суох
буолуутун, уос кирдээх буолуутун
көрдөрөр. Аньыылаах киһи Тангара
сокуонун суох онорууга
бэриниилээх буолбатах
дьайыылара кини хараҕар
көстөллөр, уонна кини тыына
Тангара Тыынын чинчийэр
сабыдыалынан охсуллубут уонна
эрэйдэнэр. Кини Христос ыраас,
ыраас майгытын көрөн бэйэтин
абааһы көрөр.

Даниил пророк бэйэтигэр
ытыллыбыт халлаан илдьитин
тула килбиэннээх сырдыгы көрөн

баран, бэйэтин мөлтөбүн уонна
ситэтэ суох буолуутун
өйдөбүлүнэн долгуйбута. Дьикти
түгэн дьайыытын ойуулаан туран,
кени этэр: “Миэхэ күүс
хаалбатаҕа: мин кэрэм алдьаныыга
кубулуйбута, уонна мин күүспүн
хаалларбатаҕым.” Даниил 10:8.
Итинник таарыйбыт дууһа
бэйэтин эрэ санаатын абааһы
көрүөбэ, бэйэтин таптыырын
абааһы көрүөбэ уонна Христос
көнө суолунан Таңара сокуонугар
уонна Христос майгытыгар сөп
түбэхэр сүрэх ырааһын көрдүүр.

Павел этэринэн, «сокуонна баар
көнө быһыыга-майгыга» — тас
дъайыыларыгар сыһыаннаан —
кини «буруйата суох» этэ
(Филиппийскайдарга 3:6); ол
гынан баран, сокуон духуобунай
майгыта быһаарыллыбытыгар,
кини бэйэтин аныылаах курдук
көрбүтэ. Сокуон суругунан
сыаналанан, дьон тас олоххо
туттулларын курдук, кини
аныыттан тэйбитэ; ол гынан
баран, кини ытык ыйыыларын
диригин көрөн, бэйэтин Танара
көрөрүн курдук көрөн, намтатан
сүгүрүйэн, буруйун билиммитэ.

Кини этэр: “Мин хаһан эрэ
Сокуона суох тыыннаах этим,
оттон Кэриэс кэлбитигэр аньыы
тыыннаах буолбута, уонна мин
өлбүтүм.” Римляннарга 7:9.

Сокуон духуобунай айылҕатын
көрдөбүнэ, аньыы дьингнээх
дьиикэй дьүһүнүнэн көстөн,
бэйэтин сыаналааһына суох
буолбута.

Танара бары аньыылары тэн
кээмэйдээх курдук көрбөт; Кини
сыанабылыгар, ону тэнэ киһи
сыанабылыгар буруй кээмэйдэрэ
бааллар; ол гынан баран, дьон

хараҕар ол эбэтэр бу сыыһа
быһыы төһө да кыра курдук
көстөрүн иһин, Танара иннигэр
ханнык да аһыы кыра буолбат.
Киһи дьүүлэ аһардас, ситэтэ суох;
оттон Танара барытын хайдах
баарынан сыаналыыр. Арыгыһыт
киһини абааһы көрөллөр уонна
аһыыта кинини халлаантан
тэйиэҕэ диэн этэллэр; оттон киэн
туттуу, бэйэмсэх буолуу уонна
баҕа санаа үгүстүк сэмэлэммэт
буолаллар. Ол гынан баран, бу
Танараҕа ордук абааһы көрөр
аһыылар; тоҕо диэтэххэ, кинилэр
Кини майгытын үтүө санаатыгар,

охтубатах аан дойду атмосферата
буолар бэйэмсэх тапталга
утарылаһаллар. Сорох улахан
аньыыга түбэспит киһи бэйэтин
позорун уонна дьаданытын уонна
Христос үтүөтүгэр наадыарын
билиэн сөп; ол гынан баран киэн
туттуу наадата суох, онон
Христостан уонна Кини биэрээри
кэлбит мунура суох
алгыстарыттан сүрэҕи сабан
кэбиһэр.

“Танара миигин, аньыылаах
киһибин, аһын” (Лука 18:13) диэн
үнгэр дьаданы нолуок хомуйааччы

бэйэтин олус хара санаалаах киһи
курдук көрөрө, атыттар кинини
эмиэ ити курдук көрөллөрө; ол
гынан баран кини наадатын
билбитэ, уонна буруйун уонна
позорун ыараханын ильдэ Тангара
иннигэр кэлэн, Кини аһыныгас
санаатын көрдөспүтэ. Кини сүрэбэ
Тангара Тыына үтүө үлэтин
онгороругар уонна аһыны
күүһүттэн босхолоноругар аһаҕас
этэ. Фарисей киэн туттуулаахтык,
бэйэтин көннөрөр үнүүтэ кини
сүрэбэ Сибэтиэй Тыын
сабыдыалыттан сабыллыбытын
көрдөрбүтэ. Тангараттан тэйиччи

буолан, Айыы сибэтиэйин
толорутуттан ураты, бэйэтин
киртийбитин туһунан өйдөбүлэ
суох этэ. Кини наадата суох
курдук санаммыта, уонна тугу да
ылбатаҕа.

Аныылааххын көрдөххүнэ,
бэйэҕин тупсарыыны кэтэһимэ.
Христоска кэлэргэ сөп
түбэспэппин дии саныыр дьон
төһөлөөх элбэх буолуой. Бэйэн
кыһамньын көмөтүнэн үчүгэй
буолуом диэн эрэнэҕин дуо?
«Эфиоп киһитэ тириитин
уларытыан сөп дуо, эбэтэр

леопард сирэйн уларытыан сөп дуо? оччоџо эһиги, куһаџаны онгорорго үөрэммит дьон, үтүөнү оноруоххутун сөп.” Иеремия 13:23. Биһиэхэ көмө Тангараџа эрэ баар. Биһиги күүстээх итэџэтиилэри, үчүгэй кыахтары, эбэтэр ыраас майгылары күүтүө суохтаахпыт. Бэйэбит тугу дагынар кыахпыт суох. Биһиги Христоска баарбыт курдук кэлиэхтээхпит.

Ол гынан баран, ким да Тангара, Бэйэтин улахан таптальынан уонна амарах санаатынан, Кини үтүөтүн

ЫЛЫММАТТАРЫ ДАҒАНЫ БЫЫҺЫАҒА
ДИЭН САНААНАН БЭЙЭТИН
АЛБЫННААБАТ БУОЛЛУН. АНЬЫЫ
УЛАХАН АНЬЫЫЛААХ БУОЛАРЫН
КИРИЭС СЫРДЫГАР ЭРЭ СЫАНАЛЫАХХА
СӨП. ДЬОН ТАҒАРА АНЬЫЫЛААХ
КИҺИНИ ТЭЙИТЭРГЭ АҒАРА ҮЧҮГЭЙ
ДИЭН ЫҢЫРДАХТАРЫНА, ГОЛГОФА
ДИЭКИ КӨРДҮННЭР. ТОҒО ДИЭТЭХХЭ,
КИҺИ БЫЫҺАНАР АТЫН СУОЛА СУОХ
ЭТЭ, ТОҒО ДИЭТЭХХЭ, БУ СИЭРТИБЭТЭ
СУОХ КИҺИ АЙМАХ АНЬЫЫ КИРТИТЭР
КҮҮҺҮТТЭН КУОТАР КЫАҒА СУОХ ЭТЭ,
УОННА СИБЭТИЭЙ ДЬОНУ КЫТТА
СИБЭЭҺИ ОЛОХТУУР КЫАҒА СУОХ ЭТЭ,
— КИНИЛЭРГЭ АНЫ ДУХУОБУНАЙ ОЛОХ

кыттыылаахтара буолун, — ол
иһин Христос истибэтэхтэр
буруйдарын Бэйэтигэр ылыммыта
уонна аньыылаах оннугар эрэйи
көрбүтэ. Танара Уолун таптала,
эрэйэ уонна өлүүтэ барыта аньыы
сүрдээх улаханын туоһулууллар
уонна кини күүһүттэн куотар кыах
суоһун, үрдүк олоххо эрэл суоһун,
дууһа Христоска бас бэриниитин
эрэ нөнгүө биллэрэллэр.

Кэмсиммэт дьон сороһор
христианнар дэнэр дьон
тустарынан “Мин кинилэр курдук
үчүгэйбин. Кинилэр миигиттэн

ордук бэйэлэрин умнубаттар,
сэрэхтээх буолбатахтар,
быһыыларыгар-майгыларыгар
сэрэхтээх буолбатахтар. Кинилэр
мин курдук үөрүүнү уонна бэйэбэ
үөрүүнү сөбүлүүллэр.” Ол курдук
кинилэр атын дьон буруйун
бэйэлэрин эбээһинэстэрин
толорбот буолууларыгар сылтах
оҕостоллор. Оттон атын дьон
аныыылара-харалара кими да
бырастыы гымматтар, тоҕо
диэтэххэ Айыы Тойон биһиэхэ
сыыһа киһилии майгыны
биэрбэтэбэ. Таңара ыраас Уола
биһиэхэ холобур быһыытынан

бэриллибитэ, уонна христианнар
дэнэр дьон сыһа суолларыгар
үнсэр дьон үчүгэй олобу уонна
үтүө холобурдары
көрдөрүөхтээхтэр. Кинилэр
христианин хайдах буолуохтаабын
туһунан үрдүк өйдөбүллээх
буоллахтарына, бэйэлэрин
аньыыллара өссө улахан буолбатах
дуо? Кинилэр туох сөптөөбүн
билэллэр, ол да буоллар ону
онгорортон akkaaстаналлар.

Хойутааһынтан сэрэниг.

Аньыыгын-харабын бырабан,

Иисус нөнгүө сүрэх ыраас

буолуутун көрдөөһүн үлэтин
тохтотума. Манна тыһыынчанан
тыһыынчанан киһи үйэлэргэ
сүтэриигэ сыыһа-халты туттубут.
Манна олох кылгас уонна
биллибэт буолуутугар
тохтообоппун; ол гынан баран,
Танара Сибэтиэй Тыынын
көрдөһөр куолаһыгар бэриниини
хойутатыыга, аныыыга олорорго
талыыга улахан куттал баар —
ситэ өйдөммөт куттал; оннукка бу
хойутааһын кырдьык баар. Аныы,
төһө да кыра буоллун, мунгура суох
сүтэри кутталыгар эрэ ылыллыан
сөп. Тугу кыайбатахпыт, ол

биһигини кыайыаҕа уонна
алдьатыыбытын оноруоҕа.

Адам уонна Ева бобуулаах
фруктаны сиир курдук кыра
дьыалаҕа Таңара биллэрбитин
курдук ыар түмүктэр тахсыахтара
суоҕа диэн бэйэлэрин
итэҕэйбиттэрэ. Ол гынан баран, бу
кыра дьыала Таңара уларыыбат
уонна сибэтиэй сокуонун кэһии
этэ, уонна киһини Таңараттан
арааран, биһиги аан дойдубутугар
өлүү уонна этиллибэт эрэй
ааннарын арыыбыта. Үйэлэртэн
үйэлэр биһиги сирбититтэн өрүү

хомойуу тыаһа иһиллэр, уонна
айыллыбыт барыта киһи
истибэтин түмүгэр ыарыыттан
ыалдьар уонна ыалдьар. Кини
Тангараны утары өрө туруутун
содула халлаан бэйэтэ билбитэ.
Голгофа Айыы сокуонун кэһиини
ыраастыырга ирдэнэр дыккити
сиэртибэ өйдөбүннүк
быһыытынан турар.
Аһыыны-хараны кыра дыала
курдук көрбөтүөбүн.

Хас биирдии кэһии, Христос
үтүөтүн умнуу эбэтэр ылыммат
буолуу бэйэбэр дьайар; бу сүрэби

кытаанахтыыр, баҕа санааны
алдыатар, өйү-санааны мөлтөтөр,
уонна Танара Сибэтиэй Тыынын
нарын көрдөһүүтүгэр эйигин
бэриниэххин эрэ буолбакка,
бэринэр кыаххын аҕыйатар.

Элбэх киһи бэйэтэ талан ылбыт
куһаҕан суолун уларытыан сөп
диэн санаанан долгуйбут суобаһын
уоскутар; кинилэр аһыныгас санаа
ыңгырыларынан
дьарыктаныхтарын сөп, ол эрээри
өссө төгүл сөбүөхтэрин сөп.

Кинилэр үтүө санаа Тыыныгар
сыһыаннаһан баран, Сатана

өттүгэр сабыдыалларын ууран
баран, дьулаан түгэннэ суолларын
уларытыахтарын сөп дии
саныыллар. Ол гынан баран, бу
оннук чэпчэкирик оноруллубат.
Олоххо ааспыт опыт, үөрэх киһи
майгытын-сигилитин олус
үчүгэйдик онорбута, онон абыйах
киһи Иисус уобараһын ылыан
бабарар.

Биир да сыһа майгы майгыта,
биир аныылаах баба санаа, өрүү
тутуһулар, кэлин Евангелие
күүһүн барытын суох оноруоҕа.
Хас биирдии аныылаах санаа

дууһа Танараба абааны көрүүтүн
күүһүрдэр. Итэбэлэ суох кытаанах
санааны, эбэтэр Айыы
кырдыкыгар дыаныардаах
сыһыаны көрдөрөр киһи бэйэтэ
ыһан кэбиспитин эрэ хомуйар.
Библияга барытыгар аныылаах
киһи “аныытын кэнсиэринэн
тутулуоҕа” диэн муударай киһи
тылларыттан ордук кутталлаах
сэрэтии суох. Притчи 5:22.

Христос биһигини аныыттан
босхолуурга бэлэм, ол гынан баран
Кини баҕа санааны күһэйбэт;
уонна өрүү кэһии түмүгэр баҕа

бэйэтэ куһаҕанна дьулуһар
буоллаҕына, уонна биһиги
босхолонуохпутун баҕарбат
буоллахпытына, Кини үтүөтүн
ылыммат буоллахпытына, Кини
өссө тугу оноруон сөбүй? Кини
тапталыттан akkaастанан
бэйэбитин суох онордубут. «Көр,
билигин сөптөөх кэм кэллэ;
билигин быыһаныы күнэ кэллэ.”
“Бүгүн Кини куолаһын
истиэххитин баҕарар
буоллаххытына, сүрэххитин
кытаанахтык тутуман.” 2
Коринфяннарга 6:2; Еврейдэргэ
3:7, 8.

«Киһи тас көстүүтүн көрөр, оттон Айыы Тойон сүрэжин көрөр» — киһи сүрэжэ, үөрүү уонна хомойуу утарыта турар санааларын кытта; элбэх кирдээх уонна албыннаах сир буолар дьяабы, дьяабы сүрэх. 1 Самуил 16:7. Кини кини сыалын-соругун, сыалын-соругун билэр. Киниэхэ дууһабын хайдах баарынан киртитэн баран бар. Псалом суруйааччытын курдук, барытын көрөр харахха хосторун арыян, “Танара, миигин чинчий, сүрэхпин бил: миигин бэрэбиэркэлээ, санаабын бил:

уонна миэхэ туох эмэ куһаҕан суол
баарын көр уонна салай миигин
бараммат суолга.” Псалом 139:23,
24.

Сүрэх ыраастамматабына, үгүстэр
өй-санаа итэҕэлин, таҥараһыт
буолуу биир көрүнгүн ылыналлар.
Эн алгыһын буоллун: “Айыы
Тагара, миэхэ ыраас сүрэҕи ай;
уонна миэхэ сөптөөх тыыны
сагардан биэр.” Псалом 51:10.
Бэйэн дууһабын кытта
дьингнээхтик дьарыктан. Өлөр
олоххут кутталга киирдэҕинэ,
хайдах буолуохтаабын курдук

дъаныардаах, дъаныардаах буол.
Бу Тангара уонна бэйэн дууһан
икки ардыларыгар
быһаарыллыахтаах дьыала,
үйэлэргэ быһаарыллыахтаах.
Эрэллээх эрэл, онтон ордук туох
да суох, эн алдьархайгын
дакаастыаҕа.

Тангара тылын үнэн үөрэт. Ол тыл
эһиги иннигитигэр Тангара
сокуонугар уонна Христос олоҕор
сибэтиэй буолуу улуу
бириинсиптэрин туруорар, олоҕор
суох “ким да Айыы Тойону көрүү
суоҕа”. Еврейдэргэ 12:14.

Аньыыга итэбэтэр; быыһаныы
суолун дьэнкэтик арыар. Танара
куолаһа эн дууһаҕар кэпсэтэрин
курдук истин.

Аньыы улаханын көрдөххүнэ,
бэйэбин дьиннээх киһин курдук
көрөргүн курдук, дьиксиниигэ
бэринимэ. Христос быыһыы
кэлбитэ аньыылаахтары. Танараны
биһигини кытта эйэлэһиэ
суохтаахпыт, ол гынан баран — о,
дьикти таптал! — Танара
Христоска “аан дойдуну Бэйэтин
кытта эйэлэһиннэрэр”. 2
Коринфяннарга 5:19. Кини

СЫМНАҒАС ТАПТАЛЫНАН
СЫЫҢА-ХАЛТЫ ТУТТУБУТ ОҒОЛОРУН
СҮРЭХТЭРИН УГУЙАР. Сирдээҗи
төрөшпүт оғолорун алғастарыгар
уонна алғастарыгар Тангара
быыһыыр дьонун курдук
тулуурдаах буолуо суоҕа. Ким да
буруйдаах киһиэхэ мантан ордук
сымнаҕастык көрдөһөр кыаҕа суох
этэ. Кини курдук сымнаҕас
үнсүүнү киһи уостара хаһан да
ыппатахтара. Кини
эрэннэриилэрэ, сэрэтиилэрэ
барыта этиллибэт таптал тыына
эрэ.

Сатана эйиэхэ улахан
аньыылааххын диэн этээри
кэллэбинэ, Арчылааччыгын көрөн,
Кини үтүөтүн туһунан кэпсээ.
Эйиэхэ көмөлөһүөбүэ диэн Кини
сырдыгын көрүү. Аньыыгын
билин, ол гынан баран өстөөххө
“Христос Иисус аан дойдуга
аньыылаахтары быыһыы кэлбитэ”
уонна Кини тэнэ суох таптальынан
быыһаныаххын сөп диэн эт. 1
Тимофейга 1:15. Иисус Симонтан
икки иэстээх киһи туһунан
ыйытыы биэрбитэ. Биирдэстэрэ
Тойонугар кыра сууманы иэстээх
этэ, оттон иккиһэ киниэхэ олус

улахан сууманы иэстээх этэ; ол
гынан баран иккиэннэрин
бырастыы гыммыта, уонна
Христос Симонтан ханнык иэстээх
киһи Тойонун ордук таптыабын
ыйыппыта. Симон хоруйдаабыта:
«Киэхэ элбэҕи бырастыы
гыммыта», – диэбитэ. Лука 7:43.
Биһиги улахан аһыылаах этибит,
ол гынан баран Христос биһигини
бырастыы гынар туһугар өлбүтэ.
Кини сиэртибэтин үтүөтэ биһиги
туспутугар Аҕаҕа бэлэктииргэ
тийэр. Кини саамай бырастыы
гыннарбыт дьоно Кинини ордук
таптыахтара, уонна Кини

бүрүстүөлүгэр саамай чугас
туруохтара, Кини улахан тапталын
уонна мунура суох сиэртибэтин
ийин Кинини айхаллыаҕа. Тангара
тапталын толору өйдөөтөхпүтүнэ,
аньыы аныылаах буоларын
өйдүүбүт. Биһиги туспутугар
түһэриллибит силбэһии уһунун
көрдөхпүтүнэ, Христос биһиги
туспутугар онорбут мунура суох
сиэртибэтин туһунан тугу эрэ
өйдөөтөхпүтүнэ, сүрэх сымнаҕас
санаанан уонна кэмсинииттэн
уулар.

4-с чааһа — Исповедь

“Ким аньыытын-харатын кистиир киһи ситиһиилээх буолуо суоҕа, оттон ким буруйун билинэр уонна быраҕар киһи аһыныгас буолуоҕа.” Притчи 28:13.

Танара аһыныгас санаатын ылыы усуллубуйалара боростуойдар уонна сөптөөхтөр уонна сөптөөхтөр. Айыы Тойон аньыыбыт бырастыы буоларын туһугар туох эрэ ыар дьыаланы онгорорбутун ирдээбэт. Биһиги халлаан Танараҕа дууһабытын

туттарарбытыгар эбэтэр
аньыыбытын бырастыы
гыннарарбытыгар уһун уонна
ыарахан айаннары онгоробут,
ыарыылаах аньыылары онгоробут
наадата суох; оттон
аньыытын-харатын билинэр уонна
бырабар киһи аһыныгас буолуоҕа.

Апостол этэр: “Бэйэ-бэйэҕитигэр
аньыыгытын билинин,
бэйэ-бэйэҕит туһугар үнүң,
оччоҕо үтүөрүүххүт”. Иаков 5:16.
Аньыыларгытын Тангараҕа, Кини
эрэ бырастыы гынар кыахтаах,
уонна аньыыларгытын

бэйэ-бэйэҕитигэр билинин.
Доҕоргор эбэтэр соседкар
атаҕастаабыт буоллаххына,
сыһаһын билиниэхтээххин,
уонна кини эйигин көнгүллүк
бырастыы гынар эбээһинэстээх.
Онтон эн Танара бырастыы
гыныытын көрдүөхтээххин, тоҕо
диэтэххэ эн бааһырдыбыт
быраатын Танара бас билиитэ,
уонна кинини алдыатан эн кини
Айааччытыгар уонна
Быһааччытыгар аһыыны
онорбуккун. Дьыала соҕотох
дьиннээх Посредникпыт, улуу
Архиерейбыт иннигэр тардыллар,

кини «биһиги курдук бары
өттүнэн тургутууга түбэспитэ, ол
эрээри аньыыта суох», уонна
«биһиги мөлтөхпүтүн өйдүүр»
уонна ыраастыыр кыахтаах
ханнык баҕарар аньыы
киртийэтиттэн. Еврейдэргэ 4:15.

Буруйдарын билинэн Танара
иннигэр дууһаларын намтатыбатах
дьон ылыныы бастакы
усулуобуйатын толоро иликтэр.
Кэмсиммэт кэмсиниини билбэтэх
буоллахпытына, уонна
аньыыбытын-харабытын абааһы
көрөн, дууһабытын дьиннээхтик

намтатан, дууһабытын алдыатан
билиммэтэхпитинэ, аньыы
бырастыы гыныытын хаһан да
дынһнээхтик көрдөөбөтөхпүт;
уонна хаһан да көрдөөбөтөх
буоллахпытына, Тангара эйэтин
хаһан да булбатахпыт. Ааспыт
аньыыларбыт бырастыы
гыныллыбаттарын соҕотох
төрүөтэ диэн, сүрэхпитин
намтатыахпытын уонна кырдьык
тылын усулуобуйатын
тутуһарбытын баҕарбаппыт. Бу
боппуруоска чопчу ыйыы
бэриллэр. Аньыыны билинии,
дьон иннигэр да, туспа да буоллун,

ис сүрэхтэн уонна көнүллүк
этиллиэхтээх. Аньыылаах
киһиттэн ыңырыллыа суохтаах. Бу
дьаабы уонна сэрэхтээх буолбатах
ньыманан оноһуллуо суохтаах,
эбэтэр аньыы дьаабы майгытын
өйдөөбөт дьонтон күүстэринэн
ылыллыа суохтаах. Ис дууһа
тахсыыта буолар итэҕэл мунура
суох аһыныгас Танараҕа суолун
булар. Псалом суруйааччы этэр:
“Айыы Тойон хомойбут сүрэхтээх
дьонно чугас; уонна кэмсинэр
санаалаахтары быһыыыр.” Псалом
34:18.

Дьингнээх билинии хайаан да туспа
майгылаах буолар, уонна туспа
аньыылары билинэр. Кинилэр
Танара эрэ иннигэр аҕалылар
айылҕалаах буолуохтарын сөп;
кинилэр нөнгүө эмсэҕэлээбит
дьонго билиниэхтээх сыһалар
буолуохтарын сөп; эбэтэр кинилэр
уопсастыбаннай майгылаах
буолуохтарын сөп, уонна ол кэннэ
уопсастыбаннайдык
билиниэхтээхтэр. Ол гынан баран,
буруйдаах аньыыларгын билинэр,
билинии барыта чопчу уонна
дьингнээх буолуохтаах.

Самуил кэмигэр израильтяннар
Танараттан тэйбиттэрэ. Кинилэр
аньыы содулугар эрэйдэнэллэрэ;
тоѳо диэтэххэ, кинилэр Танараѳа
итэѳэллэрин сүтэрбиттэрэ, Кини
омугу салайар күүһүн уонна
муударай өйүн-санаатын өйдөөбөт
буолбуттара, Кини дыалатын
көмүскүүр уонна аккаастыыр
кыаѳар эрэллэрин сүтэрбиттэрэ.
Кинилэр аан дойду улуу
Баһылыгыттан тэйэн, тулалыыр
омуктар курдук салайтарыахтарын
баѳарбыттара. Кинилэр эйэни
булуохтарын иннинэ маннык
чопчу билиннилэр: “Биһиги бары

аньыыларбытыгар бу куһаҕаны
эбии киллэрдибит, биһигиттэн
ыраахтааҕы көрдөһүү.” 1 Самуил
12:19. Кинилэр буруйдаммыйт
аньыыларын билиниэхтээх этилэр.
Кинилэр махталлара суох
буолуулара дууһаларын баттаан,
Танараттан арааран кэбиспитэ.

Ис сүрэхтэн кэмсиниитэ уонна
уларыйыыта суох аньыы Танараҕа
ылыллыа суоҕа. Олоххо
быһаарыылаах уларыйыылар
буолуохтаахтар; Танараҕа
куһаҕаны барытын быраҕан
кэбиһиэххэ наада. Бу аньыы иһин

дЫИГНЭЭХ хомойуу түмүгэ
буолуоѳа. Биһиги өттүбүтүттэн
онгоруохтаах үлэбит иннибитигэр
чуолкайдык туруоруллар: “Эйигин
суун, ыраастаа; дьайыыларгыт
куһаѳаннарын Мин хараѳым
инниттэн тэйит; куһаѳаны
онгороргун тохтот; үчүгэйдик
онгорорго үөрэн; дьүүлү көрдөөн,
баттаммыттары көмөлөс,
тулаайахтары дьүүллээн,
огдооболору көмүскээн.” Исаия
1:16, 17. “Куһаѳан киһи
мэктиэлээһини төнүннэрдэѳинэ,
былдыаабытын төнүннэрдэѳинэ,
куһаѳаны онгорбокко, олох

быраабылаларын тутуһан
бардабына; кини тыыннаах
буолуоҕа, өлүө суоҕа.” Иезекииль
33:15. Павел кэмсинии үлэтин
туһунан этэр: «Эһиги Таһара
курдук хомойбуккут, ол эһиэхэ
төһө кыһамньыны, бэйэҕитин
ырааһырбыккытын,
кыһырбыккытын, кутталгытын,
ыар баҕа санааны, ээ. туох
кыһамньылаах, ээ, туох өстөөх!
Эһиги бу дьыалаҕа барытыгар
ыраас буоларгытын көрдөрдүгүт.”
2 Коринфяннарға 7:11.

Аньыы сиэр-майгы өйдөбүллэрин
өлөрдөбүнэ, аньыылаах киһи
майгытын-сигилитин кэһиилэрин
өйдөөбөт, онорбут куһаңанын
улаханын өйдөөбөт; уонна
Сибэтиэй Тыын буруйдааччы
күүһүгэр бэриммэтэбинэ,
аньыытын-харатын көрбөт буолан
хаалар. Кини билиниилэрэ ис
сүрэхтэн уонна дьингнээх
буолбатахтар. Буруйун
билиниитин аайы кини бэйэтин
быһыытын бырастыы гыннарыыга
эбэр, сорох түгэннэр суохтара
буоллар, ону-маны оноруо суоҕа
этэ, ол иһин кинини сэмэлииллэр.

Адамнаах Ева бобуулаах фруктаны
сиэбиттэрин кэннэ, уйадыыы
уонна куттаммыттара. Бастаан
кинилэр санаalara аньыыларын
хайдах бырастыы гынар уонна
өлүү кутталлаах
накаастабылыттан хайдах куотар
туһунан этэ. Айыы Тойон кинилэр
аньыыларын туһунан
ыйышпытыгар, Адам буруйу
сорѳотун Танараѳа, сорѳотун
доѳоругар ууран хоруйдаабыта:
«Эн миэхэ бииргэ буоларга
биэрбит дьахтарын миэхэ маһы
биэрбитэ, мин сиэбитим». Дьахтар

буруйун кыылга сүкпүтэ: «Кыыл
миигин албыннаата, онон
сиэбитим», — диэбитэ. Бытие
3:12, 13. Кыылы тоџо
айбыккыный? Тоџо кинини
Эдемнэ киллэрбиккий? Бу
ыйытыылар кини аньыытын
бырастыы гыныытыгар
ыйыллыбыттара, ол курдук
кинилэр түһүүлэригэр Тангараџа
эппиэтинэни сүгэр. Бэйэни
аккаастыыр тыын сымыйа
аџатыттан үөскээбитэ уонна Адам
уолаттара уонна кыргыттара бары
көрдөрбүттэрэ. Бу бэрээдэктээх
итэџэллэр Айыы Тыынынан

айыллыбаттар уонна Танараба
ылыллыбаттар. Дьиннээх
кэмсинии киһини буруйун бэйэтэ
уйунарыгар уонна албыннаабакка,
икки сирэйэ суох билинэригэр
тириэрдэбэ. Дьаданы нолуок
хомуйааччы курдук, харахтарын
халлаанна да өрө көтөхпөккө,
кини: “Танара, миэхэ, аһыылаах
киһиэхэ, аһыныгас буол”, — дии
аһыытыаба, уонна буруйдарын
билиммит дьон бырастыы
гыныллыахтара, тобо диэтэххэ,
Иисус Хаанын дьон туһугар
көмүскүөбэ кэмсинэр дууһа.

Тангара тылыгар баар дьингнээх
кэмсинии уонна намтатыы
холобурдара аньыыга бырастыы
гыннарар эбэтэр бэйэни бырастыы
гынарга сорунуу суох билини
тыынын көрдөрөллөр. Павел
бэйэтин харыстыы сатаабатаҕа;
кини аньыытын саамай харана
өнгүнэн уруһуйдуур, буруйун
кыччата сатаабакка. Кини этэр:
«Мин архиерейдартан былааһы
ылан, үгүс сибэтиэйдэри хаайыыга
хаайбытым; уонна кинилэри
өлөртөөбүттэригэр, мин кинилэри
утары куоласпын биэрбитим. Мин
кинилэри синагогаҕа элбэхтик

накаастыыр этим, Тангараларын
атаѳастыырга күһэйэр этим; уонна
кинилэргэ улаханнык кыыһыран,
атын куораттарга тийэ кинилэри
сойуолаабытым.” Апостоллар
дьайыыллара 26:10, 11. Кини
«Христос Иисус аан дойдуга
аныылаахтары быыһы кэлбитэ;
кинилэртэн мин баһылыкпын.” 1
Тимофейга 1:15.

Дьингнээх кэмсинииттэн
баһыйтарбыт сэмэй уонна
алдьаммыт сүрэх Тангара тапталын
уонна Голгофа сыанатын
сыаналыаѳа; уонна уол таптыыр

аҕатыгар билинэрин курдук,
дЫНГНЭЭХ КЭМСИММИТ киһи
аньыытын-харатын барытын
Таһара иннигэр аҕалыаҕа.
Суруйууларга этиллэр: «Биһиги
аньыыбытын билиннэхпитинэ,
Кини биһиги аньыыбытын
бырастыы гыныаҕа уонна бары
аньыыбытыттан ыраастыаҕа,
эрэллээх уонна көнө». 1 Иоанн 1:9.

5-с чааһа — Ытыктабыл

Танара эрэннэриитэ: “Эһиги Миигин көрдүүргүт уонна Миигин булуоххут, эһиги Миигин ис сүрэххититтэн көрдөөтөххүтүнэ.”
Иеремия 29:13.

Сүрэх барыта Танараба
бэриллиэхтээх, эбэтэр биһиэхэ
Киниэхэ майгынныыр уларыыы
хаһан да оноһуллубат. Айылбабыт
быһыытынан Танараттан тэйэбит.
Сибэтиэй Тыын биһиги
турукпутун маннык тылларынан
ойуулуур: “Аһыыларбытыгар

уонна аньыларбытыгар
өлбүттэр;” “төбө барыта ыалдьар,
сүрэх барыта ыалдьар;” “онно
тыас суох.” Биһигини Сатана
дьааһыгар тутан олоробут, «кени
баҕатынан билиэн ылбыта».
Ефесяннарга 2:1; Исая 1:5, 6; 2
Тимофейга 2:26. Таңара биһигини
эмтиир, босхолуон баҕарар. Ол
гынан баран, бу бүтүннүү
уларыйыыны, бүтүн айылҕабытын
саңардыытын ирдиир буолан,
биһиги Кениэхэ бүтүннүү
бэриниэхтээхпит.

Бэйэни утары сэрии диэн хаһан да
буолбатах саамай улахан
кыргыһыы. Бэйэни бэринии,
барытын Тангара көнүлүгэр
туттарыы охсуһууну эрэйэр; ол
гынан баран дууһа сибэтиэй
буолууга санардыллыан иннинэ
Тангараҕа бас бэриниэхтээх.

Тангара былааһа, Сатана онгорорун
курдук, хараҕа суох бас бэриниигэ,
өйө суох хонтуруолга олоҕурбат.
Өйгө-санааҕа, өйгө-санааҕа
тардыһар. “Кэлин, бииргэ
толкуйдуохха” диэн Айааччы
айбыт харамайдарыгар ынырыыта.

Исайя 1:18. Тангара айбыт дьонун
баҕатын күһэйбэт. Кини
баҕатынан уонна өйдөөхтүк
бэриллибэтэх ытыктабылы
ылыммат. Күүстэринэн бас
бэринии өй-санаа эбэтэр
майгы-сигили дьиннээх
сайдьытын барытын тохотуо этэ;
киһини автомат эрэ оноруо этэ.
Айааччы сыала-соруга оннук
буолбатах. Кини киһи, Кини айар
күүһүн сүрүн үлэтэ, үрдүк
сайдьыга тийиэн баҕарар. Кини
биһиги иннибитигэр Бэйэтин
үтүөтүнэн биһигини тиэрдсэн
баҕарар алгыһын үрдүгүн

туруорар. Кини биһигини Киниэхэ
бэйэбитин биэрэргэ ынырар, Кини
биһиэхэ Бэйэтин көнүлүн
толороругар. Аньыы кулутуттан
босхолонуохпутун, Тангара
уолаттарын килбиэннээх көнүлүн
үллэстэрбитин таларбыт хаалар.

Тангараба бэйэбитин биэрэн туран,
Киниттэн араарар барытын
бырабыахтаахпыт. Онон
Арчылааччы этэр: “Эһигиттэн ким
да баарын барытын бырабан
кэбиспэт буоллабына, Мин
үөрэнээччим буолар кыаба суох”.
Лука 14:33. Тангараттан сүрэби

тэйитэр туох баар барыта
бырабыллыахтаах. Мамон диэн
үгүстэр кумирдара. Харчыга
таптал, баайга-дуолга дьулуһуу
кинилэри сатанаба баайар кыһыл
көмүс силбэһии буолар. Аат-суол
уонна аан дойду чиэһин атын
кылаас сүгүрүйэр. Бэйэ эрэ
туһугар чэпчэки уонна
эппиэтинэстэн босхолонон олох
атын дьон кумира буолар. Ол
гынан баран, бу кулуттуу бөлөхтөр
ыһыллыахтаахтар. Биһиги Айыы
Тойон ангара, аан дойду ангара
буолар кыахпыт суох. Биһиги

бүтүннүү оннук буолбатахпытына,
Танара оҕолоро буолбатахпыт.

Танараҕа сулууспалыыбыт диир
дьон бааллар, ол эрэри Кини
сокуонун тутуһарга, сөптөөх
майгы-сигили үөскүүрүгэр уонна
быыһабылга бэйэлэрин
кыһамньыларыгар тирэбирэллэр.
Кинилэр сүрэхтэрэ Христос
тапталын дирин өйдөбүлүнэн
хамсаабат, ол оннугар халлааны
ылар туһугар Танара кинилэртэн
ирдиир христианскай олох
эбээһинэстэрин толорорго
дьулуһаллар. Оннук итэҕэл туох да

суолтата суох. Христос сүрэххэ
олордобуна, дууһа Кини
тапталынан, Кинини кытта бииргэ
буолуу үөрүүтүнэн туолан,
Киниэхэ сөп түбэһиэбэ; уонна
Кини туһунан толкуйдааһынна
бэйэ умнуллуоҕа. Христоска
таптал дьайыы төрдө буолуоҕа.
Танара мэхэйдиир тапталын билэр
дьон, Танара ирдэбилин толорорго
төһө абыһах бэриллиэн сөбүн
ыйыппаттар; кинилэр саамай
намыһах таһымы ирдээбэттэр, ол
оннугар Быһааччыларын
баҕатыгар толору сөп түбэһэргэ
дьулуһаллар. Дьингнээх баҕа

санааларынан барытын биэрэллэр
уонна көрдүүр предметтэрин
сыанатыгар сөп түбэхэр
интэриэстэрин көрдөрөллөр. Бу
дириг таптала суох Христос
итэҕэлэ диэн кэпсэтии, кураанах
формальность уонна ыарахан үлэ
эрэ буолар.

Барытын Христоска туттарыы
аһара улахан сиэртибэ дии
саныыгын дуо? Бэйэҕэр “Христос
миэхэ тугу биэрбитэй?” диэн
ыйытыыны биэр. Тангара Уола
барытын биэрбитэ — олоҕу,
таптала уонна эрэйи — биһиги

быыһаныыбытыгар. Уонна биһиги,
итиччэ улахан таптал сөбө суох
предметтэрэ, Киниттэн
сүрэхпитин умнуохпутун сөп дуо?
Олохпут хас биирдии түгэнигэр
Кини үтүөтүн алгыһын ылбыппыт,
уонна ол иһин биһиги быыһанан
ылбыппыт билбэт буолуу уонна
эрэй диригнэрин толору өйдүүр
кыахпыт суох. Биһиги
аньыыбыт-харабыт охсубут
Кинини көрүөхпүтүн сөп дуо, ол
эрээри Кини тапталын уонна
сиэртибэтин барытын үрдүнэн
онгорорго бэлэм буолуохпутун сөп
дуо? Албан аат Айыы Тойонун

мунура суох намтатыытын
учуоттаан туран, олоххо охсуһуу
уонна бэйэни намтатыы эрэ нөнүө
киириэхпитин сөп диэн
үөхсүөхпүт дуо?

Элбэх киэн туттар сүрэхтээх дьон
ыйытыылара: “Тангара
ылыныытыгар эрэллээх
буолуохпун иннинэ, тоҕо мин
кэмсиниэхпин уонна
намтатыахпын нааданый?” Мин
эйигин Христоска ыйабын. Кини
аньыыта суох этэ, уонна, онтон
ордук, Кини халлаан тойоно этэ;
оттон киһи туһугар Кини омук

ийин аньыы буолбута. «Кини
аньыылаахтарга аабыллыбыта;
уонна Кини үгүс киһи аньыытын
уйуммута, аньыылаахтар
тустарыгар көрдөспүтэ.” Исая
53:12.

Оттон барытын биэрдэхпитинэ,
тугу бырабабытый? Аньыынан
киртийбит сүрэх, Иисус
ыраастырыгар, Бэйэтин
хаанынан ыраастырыгар уонна
тэнэ суох таптанынан
быһыырыгар. Ол да буоллар эр
дьон барытын бырабар ыарахан
дии саныллар! Ону кэпсииллэрин

ИСТЭН КЫБЫСТАБЫН, СУРУЙАРТАН
КЫБЫСТАБЫН.

Тангара биһигиттэн тугу да
быраҕарбытын ирдээбэт, ол
биһиги интэриэспитигэр сөп
түбэхэр. Кини тугу онгороругар
барытыгар оҕолорун дьылҕаларын
учуоттуур. Христосу талбатах
дьон бары Кини кинилэргэ
бэйэлэрэ көрдүүллэринээҕэр
быдан ордук тугу эрэ биэрэрин
өйдүөхтэрэ этэ. Кини Тангара
көнүлүн утары толкуйдуур уонна
онгорор түгэнигэр бэйэтин
дууһатыгар саамай улахан

хоромньуну уонна сыыһаны
онгорор. Туох үчүгэйи билэр,
айбыт дьонун үтүөтүн
былаанныыр Кини боппут
суолугар дьингнээх үөрүүнү
булуохха сөп. Кэһии суола - эрэй
уонна алдьархай суола.

Танара оҕолоро эрэйдэнэллэрин
көрөн үөрэр диэн санааны ылынар
сыыһа. Халлаан барыта киһи
дьолугар интэриэстээх.

Халлааннаабы Аҕабыт Бэйэтин
айбыт айымньыларыттан
биирдэстэригэр даҕаны үөрүү
суолун сапат. Айыы ирдэбиллэрэ

биһигини эрэйи-мунгу уонна
хомойууну аҕалар, дьол уонна
ырай аанын сабар
индугьгенциялартан тэйэргэ
ыңгыраллар. Аан дойду
өрүһүйээччитэ дьону хайдах
баалларынан, бары баҕа
санааларын, ситэтэ суохтарын
уонна мөлтөх өрүттэрин кытта
ылынар; уонна Кини аньыыттан
ыраастыаҕа уонна Бэйэтин
хаанынан быһһаныыны биэриэҕэ
эрэ буолбакка, Кини ыарахаттарын
кэтэргэ, Кини ыараханын
көтөҕөргө сөбүлэхэр дьон
барыларын сүрэх баҕатын

толоруоҕа. Кини сыала-соруҕа
Киниэхэ олох килиэбин ыларга
кэлбит дьонно барыларыгар эйэни
уонна сынньалангы биэрэр. Кини
биһигиттэн истибэтэх дьон хаһан
да тийбэт дьол үрдүктэригэр
тиэрдэр эрэ эбээһинэстэри
толорорбутун ирдиир. Дууһа
дьиннээх, үөрүүлээх олоҕо диэн
Христос иһигэр үөскээһинэ, албан
аат эрэлэ.

Элбэх киһи “Тангараҕа бэйэбин
хайдах туттарыахпыный?” диэн
ыйытар. Эн бэйэҕин Киниэхэ
биэриэххин баҕараҕын, ол гынан

баран эн сиэр-майгы өттүнэн
мөлтөххүн, саарбахтааһын
кулуттаабын уонна аньыылаах
олоххун үгэстэринэн
хонтуруолланабын. Эһиги
эрэннэриилэргит уонна
быһаарыыларгыт кумах быа
курдуктар. Санаабын, дьулуургун,
тапталгын кыайан
хонтуруоллаабаккын. Кэлбит
андабардаргын уонна умнубут
андабардаргын билии бэйэн ис
сүрэххэр эрэлгин мөлтөтөр, уонна
Танара эйигин ылыммат курдук
сананаргар тириэрдэр; ол гынан
баран эн санаабын түһэриэ

суохтааххын. Эн өйдүөхтээххин,
баҕа санаа дьиннээх күүһэ. Бу
киһи айылҕатыгар баар салайар
күүһэ, быһаарыы эбэтэр талан
ылыы күүһэ. Барыта баҕа санаа
сөптөөх дьайыытыттан
тутулуктаах. Танара дьонго
биэрбит талыы күүһүн;
дьарыктаныы кинилэр дьыалалара.
Сүрэххин уларытар кыабын суох,
Танараба тапталын бэйэн биэрэр
кыабын суох; ол гынан баран эн
Киниэхэ сулууспалыыргын
талыаххын сөп. Эн Киниэхэ баҕа
санаабын биэриэххин сөп; Кини
оччоҕо эйиэхэ Бэйэтин сөбүлүүрүн

курдук баџалаах буоларга уонна
онгорорго үлэлиэбэ. Ол курдук эн
айылџан барыта Христос Тыынын
хонтуруолугар киириэбэ;
тапталгыт Киниэхэ түмүллүөбэ,
санаабыт Кинини кытта сөп
түбэһиэбэ.

Үтүөбэ уонна сибэтиэйгэ баџа
санаалар ханна тийэллэринэн
сөптөөхтөр; оттон манна
тохтоотоххуна, туох да туһата суох
буолуоџа. Элбэх киһи христианин
буоларга эрэнэн уонна баџаран
туран сүтүөбэ. Кинилэр Тангараџа
баџаны биэрэр түгэннэ

тийбэттэр. Кинилэр билигин
христианнар буолалларын
талбаттар.

Баҕа санааны сөптөөхтүк туһаныы
көмөтүнэн, эн олоххор бүтүннүү
уларыыы тахсыан сөп. Христоска
баҕабын биэрэн, эн бары
баһылыктартан уонна
былаастартан үрдүк былааһы
кытта холбоһобун. Үөһэттэн
эйигин бигэтик тутар күүстээх
буолуон, онон Танараҕа өрүү
бэриниилээх буолуун көмөтүнэн
саҥа олобу, итэҕэл олобун даҕаны
олорор кыахтаныаҥ.

6-с чааһа — Итэбэл уонна ЫЛЫНЫЫ

Сибэтиэй Тыын көмөтүнэн
суобастааххын сэргэхситэн, аньыы
куһаҕанын, күүһүн, буруйун,
эрэийин тугу эрэ көрдүн; уонна эн
ону абааһы көрөн көрөбүн. Аньыы
эйигин Таһараттан араарбытын,
абааһы күүһүгэр кулут буолбуккун
курдук сананабын. Төһөнөн куотар
туһугар охсуһабын да, соччонон
көмө суоххун өйдүүр буолабын.
Эн санаан ыраас буолбатах;
сүрэбин кирдээх. Эн олоххун
бэйэмсэх санаанан уонна

аньыынан туолбутун көрөбүн. Эн
бырастыы гыныллааххын,
ыраастаныаххын, босхолонуоххун
баҕарабын. Тангараны кытта сөп
түбэһии, Киниэхэ майгынныыр
буолуу — ону ылар туһугар тугу
гыныаххыный?

Эһиэхэ наадалаах эйэ — Халлаан
бырастыы гыныыта уонна
дууһаҕар эйэ уонна таптал. Харчы
ону атыылаһар кыаҕа суох,
өй-санаа атыылаһар кыаҕа суох,
муударас ону ситиһэр кыаҕа суох;
бэйэн кыаххынан ону
хаачыйыаххын хаһан да

эрэнэбин. Оттон Тангара эйиэхэ
бэлэх быһыытынан, “харчыта суох
уонна сыаната суох” биэрэр.

Исайя 55:1. Илиигин уунан тутан
ылыаххын баҕарар буоллаххына,
бу эн киэнэ. Айыы Тойон этэр:
«Аньыыларгыт кыһыл өгнөөх
буоллахтарына, хаар курдук манан
буолуохтара; кыһыл өгнөөх
буоллахтарына, түү курдук
буолуохтара.” Исайя 1:18. «Эһиэхэ
сага сүрэх биэриэм, эһиэхэ сага
тыыны киллэриэм». Иезекииль
36:26.

Эн аньыыгын-харабын
билиммиккин, уонна сүрэххэр
кинилэри бырабан кэбиспиккин.
Эн бэйэбин Тангараба биэрэргэ
быһаарыннын. Билигин Киниэхэ
баран, аньыыгын-харабын сууйан,
саҥа сүрэх биэрэрин көрдөһүн.
Онтон Кини эрэннэрбитин иһин
итинник гынар диэн итэбэй. Бу
Иисус сиргэ сылдьан үөрэппит
уруога, Тангара биһиэхэ
эрэннэрбит бэлэбин ылабыт диэн
итэбэйиэхтээхпит, уонна ол
биһиги киэнэ. Иисус дьону Кини
күүһүгэр итэбэйдэхтэринэ
ыарыыларыттан эмтээбитэ; Кини

кинилэргэ көрөр түгэннэригэр
көмөлөспүтэ, ол курдук көрбөт
түгэннэригэр Киниэхэ эрэллээх
буолалларыгар угуйбута —
аньыыларын бырастыы гынар
күүһүгэр итэҕэйэргэ
тириэрдибитэ. Итини Кини
параличтаах киһини эмтииригэр
чуолкайдык эппитэ: «Киһи Уола
сиргэ аньыыны-хараны бырастыы
гынар бырааптаабын билиэххитин
баҕарабыт (онтон Кини
параличтаах киһиэхэ эппитэ: «Тур,
оронгун ыл» , уонна дьиэҕэр бар.”
Матфей 9:6. Ол курдук Иоанн
Евангелист Христос дьиктилэрин

туһунан этэр: “Иисус Христос,
Тангара Уола буоларын
итэбэйэргит туһугар, бу
суруллубут; уонна итэбэйэн Кини
аатынан олохтоох буолуоххут
диэн.” Иоанн 20:31.

Иисус ыарыһахтары хайдах
үтүөрдүбүтүн туһунан Библия
боростуой кэпсээниттэн,
аныы-хара бырастыы буоларын
туһугар Киниэхэ хайдах
итэбэйиэххэ сөбүн туһунан тугу
эмэ билсиэхпитин сөп. Вифездаба
параличтаах киһи кэпсээнин
көрүөбүн. Дьаданы эрэйдээх киһи

көмөтө суох этэ; отут абыс сыл
устата тарбахтарын туһамматаҕа.
Ол да буоллар Иисус кинини:
«Тур, оронун ылан баран хаам»,
— диэбитэ. Ыалдьыбыт киһи:
“Айыы Тойон, Эн миигин
үтүөрдэххинэ, Эн тылгын
толоруом” диэбитэ буолуо. Ол
гынан баран, суох, кини Христос
тылын итэҕэйбитэ, үтүөрбүтүн
итэҕэйбитэ, уонна тута
кыһаллыбыта; кини хаамыан
баҕарбыта, уонна хаампыта. Кини
Христос тылынан дьаһайбыта,
уонна Танара күүһү биэрбитэ.
Кини бүтүннүү оноһуллубута.

Ол курдук эн эмиэ аньыылааххын.
Урукку аньыыларгын бырастыы
гынар кыабын суох; сүрэххин
уларытан бэйэбин сибэтиэй
онгостор кыабын суох. Ол гынан
баран, Танара эһиэхэ мань
барытын Христос нөнгүө оноруо
диэн эрэннэрэр. Эн ол
эрэннэриини итэбэйэбин. Эн
аньыыгын-харабын билинэн,
бэйэбин Танараба биэрэбин. Эн
Киниэхэ сулууспалыаххын
бажарабын. Эн мань онороргун
курдук, Танара эйиэхэ эппит
тылын толоруоҕа. Эһиги

эрэннэрийгэ итэбэйэр
буоллаххытына, — бырастыы
гыныллыбыккытын уонна
ыраастаммыккытын итэбэйэр
буоллаххытына, — Тангара
чахчыны биэрэр; Христос киһи
үтүөрбүтүн итэбэйбитин кэннэ,
параличтаах киһиэхэ хаамар
кыабы биэрбитин курдук, эн
үтүөрдүн. Итэбэйэр буоллаххына
оннук.

Бэйэбин бүтүннүү онорбут курдук
сананыаххын кэтэһимэ, ол
оннугар “Итэбэйэбин; оннук, мин

өйдүүрбүн иһин буолбатах, Тангара эрэннэрбитин иһин.”

Иисус этэр: “Тугу баҕарар үнэргитигэр ылбыккытын итэҕэйин, оччоҕо ылыаххыт.”

Марк 11:24. Бу эрэннэриигэ усулуобуйа баар — Тангара көнүлүнэн үнүөхтээхпит. Ол гынан баран, Тангара биһигини аһыыбытыттан ыраастыыр, Кини оҕолоро онгорор, сибэтиэй олоҕу олорор кыах биэрэр. Онон бу алгыстары көрдөһүөхпүтүн, ылыахпытын итэҕэйиэхпитин сөп, уонна ылбыппытыгар Тангараҕа

махтаныахпытын сөп. Иисуска
тийэн ыраастаныы, уонна сокуон
иннигэр уйадыйбакка, кэмсиниитэ
суох туруу биһиги дьолбут. “Онон
билигин Христос Иисуска баар
дьонно, эт-хаан баҕатынан
буолбакка, Тыын баҕатынан
сылдьар дьонно, буруйу оноруу
суох.” Римляннарга 8:1.

Мантан ыла эн бэйэн киэнэ
буолбатаххын; эйигин сыанаҕа
атыыласпыттар. “Эһиги көмүс
уонна үрүн көмүс курдук
симэлийэр малларынан
өрүһүйүллүбэтэххит; ... ол оннугар

Христос күндү хаанынан, туох да
буруйа суох, кирдээх бараан
оҕотун курдук». 1 Петр 1:18, 19.
Танараны итэҕэйии бу боростуой
дьайыытынан, Сибэтиэй Тыын эн
сүрэххэр сана олоҕу төрөттө. Эн
Танара дьииэ кэргэнигэр төрөөбүт
оҕо курдуккун, уонна Кини эйигин
Уолун курдук таптыыр.

Билигин бэйэҕин Иисуска
биэрбиккин кэммэ, Киниттэн
тэйимэ, бэйэҕин Киниттэн тэйимэ,
күнтэн күн: “Мин Христос
киэнэбин; Мин бэйэбин Киниэхэ
биэрдим;” уонна Киниттэн эйиэхэ

Тыынын биэрэригэр уонна Кини
үтүөтүнэн эйигин харыстырыгар
көрдөһүн. Тангараба бэйэбин
биэрэн, Киниэхэ итэҕэйэн, Кини
оҕото буоларгын курдук, Киниэхэ
олоруохтааххын. Апостол этэр:
“Онон Христос Иисусу Айыы
Тойону ылыммыккыт курдук,
Киниэхэ сөп түбэһиннэрэн
олорун.” Колоссаларга 2:6.

Сорохтор условнайга
сылдыахтаахтар дии саныыллар,
уонна Айыы Тойон алгыһын
ылаахтарын иннинэ, Айыы
Тойонго уларыйбыттарын

дакаастыахтаахтар. Ол эрээри
билигин даџаны Тангара алгыһын
ылыахтарын сөп. Кинилэр
мөлтөхтөрүгэр көмөлөһөргө Кини
үтүөтэ, Христос Тыына баар
буолуохтаахтар, эбэтэр куһаџаны
кыайан утарсар кыахтара суох.
Иисус биһигини аныыылаах, көмө
суох, тутулуктаах курдук Киниэхэ
кэлэрин сөбүлүүр. Биһиги бары
мөлтөхпүтүн, акаарыбытын,
аныыылаахпытын кытта кэлэн,
Кини атаџар аныыыны билинэн
түһүөхпүтүн сөп. Кини биһигини
тапталын илиитигэр төгүрүйэн,

бааспытын баайан, бары киртэн
ыраастыыра Кини албан аата.

Манна тыһыынчанан киһи
кыайтарбат; кинилэр Иисус
кинилэри тус бэйэлэригэр,
биирдиилээн бырастыы гынарын
итэбэйбэттэр. Кинилэр Тангараны
Кини тылыгар ылымматтар. Хас
биирдии аньыыга бырастыы
гыныы көнгүллүк бэриллэр диэн
усулуобуйаны тутуһар дьон бары
бэйэлэрэ билэллэрэ. Тангара
эрэннэриилэрэ эйиэхэ анамматтар
диэн саарбахтааһыны суох онор.
Кинилэр хас биирдии кэмсиммит

буруйдаахха ананар. Хас биирдии
итэбэйэр дууһаба сулууспалыыр
ангеллар ажалалларыгар Христос
нөнгүө күүс уонна үтүө санаа
бэриллибитэ. Ким да аһыһылаах
буолбатах, кинилэр тустарыгар
өлбүт Иисустан күүһү, ырааһы
уонна кырдьыгы булбат. Кини
кинилэртэн аһыһынан киртийбит
уонна киртийбит таһастарын
устан, көнө быһыы маһан таһаһын
кэтэрэргэ кэтэхэр; Кини кинилэргэ
олорун уонна өлбөккө диэн
ыһыраар.

Тангара биһигини кытта мунура
суох дьон бэйэ-бэйэлэрин кытта
сыһыаннаһалларын курдук
сыһыаннаспат. Кини санаалара
аһыныгас санаа, таптал уонна
саамай сымнаҕас аһыныгас
санаалар. Кини этэр: “Куһаҕан
киһи суолун, аһынылаах киһи
санаатын быраҕылын, Айыы
Тойонго төннүн, Кини кинини
аһыныаҕа; уонна Тангарабытыгар,
тоҕо диэтэххэ Кини толору
бырастыы гыныаҕа.” “Мин эн
аһыныгын-хараҕын, халын былыт
курдук, аһыныгын-хараҕын былыт

курдук соттубутум.” Исаяя 55:7;
44:22.

“Мин өлөр киһи өлүүтүн
сөбүлээбэппин, диир Айыы Тойон
Танара. Онон эргиллэн, тыыннаах
буолун.” Иезекииль 18:32. Сатана
Танара алгыстаах эрэннэриилэрин
уоран ыларга бэлэм. Кини
дууһаттан хас биирдии эрэл уотун
уонна хас биирдии сырдык
чабылхайын ылыан баҕарар; ол
гынан баран эн киниэхэ итинник
гынарыгар көнгүл биэриэ
суохтааххын. Буруйдааччыга
кулгаабын истимэ: «Иисус мин

тыыннаах буоларбар өлбүтэ. Кини
миигин таптыыр, уонна өлөрбүн
баҕарбат. Мин аһыныгас
халлааннаабы Аҕалаахпын; уонна
Кини тапталын атаҕастаабытым да
иһин, Кини миэхэ биэрбит алгыһа
мээнэ ыһыллыбыта да буоллар,
мин туран Аҕабар баран этиэм:
«Мин халлаанна уонна Эйиэхэ
аныыны оҕордум, уонна аны
буолар сөбө суохпун Уолун диэн
ааттаа: миигин Бэйэн хамнастаах
кулуттаргыттан биирдэстэрин
курдук оҕор.» Домох эйиэхэ көһө
сылдьар киһини хайдах
көрсүөхтээҕин кэпсиир: “Кини

ыраах сылдьан, аҕата кинини
көрөн, аһынан, сүүрэн түспүт
моонньугар ууран баран сыллаан
ылла.” Лука 15:18-20.

Ол эрэри, бу домох даҕаны, төһө
да сымнаҕас уонна долгутуулаах
буоллар, халлааннааҕы Аҕа
мунура суох аһыныгас санаатын
көрдөрөр кыаҕа суох. Айыы Тойон
Бэйэтин пророгун нөнүө этэр:
“Мин эйигин бараммат
тапталбынан таптаабытым, онон
эйигин үтүө санаабынан
тардыбытым.” Иеремия 31:3.
Аһыылаах киһи Аҕатын

ДЬИЭТИТТЭН ыраах сылдьан, атын
дойдуга баайын-дуолун
ыһан-тоѳон эрдэѳинэ, Аѳатын
сүрэѳэ кинини таптыыр; уонна
дууһаѳа Тангараѳа төннөргө
уһуктубут хас биирдии баѳа санаа
Кини Тыынын сымнаѳас
көрдөһүүтэ эрэ буолар, дьаһайар,
үнгэр, дьаабыланар кинини Аѳатын
тапталлаах сүрэѳэр тардар.

Библия баай эрэннэриилэрэ
иннигэр турар буолан,
саарбахтааһыны биэриэххин сөп
дуо? Дьаданы аныылаах төннүөн
баѳардаѳына, аныытын-харатын

быраабыан бааардаабына, Айыы
Тойон кинини аньыытын-харатын
билинэн атааар турарыттан
кытаанахтык боборун
итэбэйиэххин сөп дуо? Итинник
санаалартан тэйин! Халлааннаабы
Абабыт туһунан итинник
өйдөбүлү ылынартан ордук бэйэн
дууһаабын туох да ыарытыа суоа.
Кини аньыыны абааһы көрөр, ол
гынан баран аньыылаах киһини
таптыыр, уонна ким барыта
быыһаныан уонна албан ааттаах
саарыстыбаа үйэлэр тухары
алгыстаах буоларын туһугар,
Христос дьүһүнүгэр Бэйэтин

биэрбитэ. Биһиэхэ тапталын
биллэрэргэ Кини талан
ылбытыттан ордук күүстээх эбэтэр
сымнаҕас тылынан ханнык тыл
туттуллуон сөбүй? Кини этэр:
“Дьахтар эмийдээх оҕотун
умнуон сөп дуо, ийэтин иһигэр
төрөөбүт уолун аһыныа суоҕа дуо?
Ээ, кинилэр умнуохтарын сөп,
оттон Мин эйигин умнуом суоҕа.”
Исайя 49:15.

Саарбахтааһыннаах уонна
титирэстээх дьон, өрө көр; Иисус
биһиги туспутугар көрдөһөргө
тыыннаах. Танараҕа Кини күндү

Уолун бэлэбин иһин махтан уонна
Кини эйиэхэ мээнэбэ өлбөтүн диэн
үһ. Тыын эйигин бүтүн ыһыраар.
Ис сүрэххиттэн Иисуска кэл,
уонна Кини алгыһын ылыаххын
сөп.

Тыл биэриилэри ааһан баран,
кинилэр этиллибэт таптал уонна
аһыныгас буолуу көрдөрүүлэрэ
буолалларын умнуман. Мунгура
суох Таптал улуу сүрэбэ
аньыылаах киһиэхэ мунгура суох
аһыныгас санаанан тардыһар.
“Биһиги Кини хаанынан
быһһаныахпыт,

аньыбыт-харабыт бырастыы
гыныыта.” Ефесяннарга 1:7.

Оннук, Тангара эн көмөлөһөөччүн
буоларын эрэ итэбэй. Кини
киһиэхэ Бэйэтин сиэрдээх
уобараһын төнүннэриэн бабарар.
Эн Киниэхэ аньыыгын билинэн
уонна кэмсинэн чугаһаатаххына,
Кини эйиэхэ аһыныгас санаанан
уонна бырастыы гыныытынан
чугаһыаба.

7-с чааһа — Үөрэнээччи буолуу бэрэбиэркэтэ

“Ким Христоска баар буоллабына,
кини сана айыллыбыт киһи
буолар: былыргылар ааспыттар;
көр, барыта сана буолла.” 2
Коринфяннарга 5:17.

Киһи чопчу бириэмэни уонна
миэстэни этэр кыаҕа суох буолуон
сөп, эбэтэр уларыйыы кэмигэр
буолбут түгэnnэр бары
силбэһиилэрин кэтээн көрүүн сөп;
ол гынан баран бу киһи итэҕэли
ылымматабын дакаастаабат.

Христос Никодимга эппитэ:
“Тыял ханна баҕарар үрэр, уонна
эн кини тыаһын истэҕин, ол гынан
баран хантан кэлэрин уонна ханна
барарын билбэккин: Тыынтан
төрөөбүт киһи барыта оннук
буолар.” Иоанн 3:8. Көстүбэт, ол
эрээри дьайыыта чуолкайдык
көстөр уонна биллэр тыял курдук,
Танара Тыына киһи сүрэҕэр
үлэлиир. Киһи хараҕа көрбөт
сэргэхсийэр күүһэ дууһаҕа сана
олоҕу үөскэтэр; Танара
дьүһүнүгэр сана киһини үөскэтэр.
Тыын үлэтэ тыаһа суох уонна
биллибэт эрээри, дьайыыта

көстөр. Сүрэх Тангара Тынынан
сангардыллыбыт буоллабына, олох
ону туоһулуоҕа. Сүрэхпитин
уларытарга эбэтэр бэйэбитин
Тангараны кытта сөп
түбэһиннэрэргэ тугу да гынар
кыахпыт суох эрэри; бэйэбитигэр
да, үтүө дьыалабытыгар да
эрэммэт буолуохтаахпыт эрэри,
олохпут Тангара үтүөтэ биһиги
иһигэр баарын-суоҕун арыйар.
Уларыһы майгытыгар,
үгэстэригэр, дьарыктарыгар
көстүөҕэ. Кинилэр туох
буолбуттарын уонна туохтарын
икки ардыларыгар ураты чуолкай

уонна быһаарыллыаҕа.

Майгы-сигили сороҕор үтүө
дъайыыларынан уонна сороҕор
куһаҕан дъайыыларынан
буолбакка, үгэс буолбут тыллартан
уонна дъайыылартан арыллар.

Христос санардыы күүһэ суох тас
өттүнэн сөптөөх быһыы-майгы
баар буолуон сөп диэн кырдьык.
Сабыдыал тапталын уонна атын
дьон убаастабылын баҕа санаата
бэрээдэктээх олоҕу үөскэтиэн сөп.
Бэйэни убаастааһын куһаҕан
көстүүттэн тэйэргэ тириэрдилэн
сөп. Бэйэмсэх сүрэх амарах

дхайыылары оноруон сөп. Оччоҕо
ким диэки буоларбытын хайдах
быһаарыахпытый?

Ким сүрэхтээхий? Санаабыт кими
кытта? Ким туһунан
кэпсэтэрбитин сөбүлүүбүтүй? Ким
биһиги саамай истин тапталбытын
уонна бастын күүспүтүн ыларый?
Биһиги Христос киэнэ
буоллахпытына, санаабыт
Киниэхэ, уонна саамай минньигэс
санаабыт Киниэхэ. Биһиги
баарбыт уонна баарбыт барыта
Киниэхэ ананар. Кини дьүһүнүн
илдьэ сылдыахпытын, Кини

ТЫНЫН ТЫНАН ЫЛЫАХПЫТН,
Кини көңүлүн толоруохпутун
уонна барытыгар Кинини
үөрдүөхпүтүн баҕарабыт.

Христос Иисуска сана айыллыбыт
дьон Тыын үүнүүтүн аҕалыахтара:
«таптал, үөрүү, эйэ, уһун тулуур,
сымнаҕас майгы, үтүө санаа,
итэҕэл, сымнаҕас майгы, бэйэни
туттуу». Галаттарга 5:22, 23.

Кинилэр урукку баҕа санааларын
тутуһан олоҕорботтор, Танара Уолун
итэҕэлинэн Кини суолун
батыһыахтара, Кини майгытын
көрдөрүөхтэрэ уонна Кини ыраас

буоларын курдук бэйэлэрин
ыраастаныхтара. Урут абааһы
көрөр дыалаларын билигин
таптыыллар, уонна урут таптыыр
дыалаларын абааһы көрөллөр.
Киэн туттар уонна бэйэтин эрэнэр
дьон сымнаҕас уонна намчы
сүрэхтээх буолаллар. Төбөтө суох
уонна дьаабы дьон дьоһуннаах
уонна дьоһуннаах буолаллар.
Арыгыһыт арыгылаах буолар,
оттон дьаабы киһи ыраас буолар.
Аан дойду туһата суох үгэстэрэ,
муодалара туора ууруллан
хаалаллар. Христианнар «тас
киэргэтиини» буолбакка, «сүрэххэ

баар кистэлэн киһини, алдыаммат
сымнаҕас, сымнаҕас дууһа
киэргэлин» көрдүүр буолуохтара. 1
Петр 3:3, 4.

Реформаны оҥорбот буоллаҕына,
дьингнээх кэмсинии дакаастабыла
суох. Кини мэктиэтин
төнүннэрдэбинэ, уорбутун төттөрү
биэрдэбинэ, аньыытын-харатын
билинэн, Тангараны уонна дьонун
таптыыр буоллаҕына, аньыылаах
киһи өлүүттэн олоххо көспүтүн
туһунан эрэллээх буолуон сөп.

Сыыһа, аньыылаах дьон
быһыытынан, Христоска кэлэн,
Кини бырастыы гынар үтүөтүн
кыттыылаах буоллахпытына,
сүрэхпитигэр таптал үөскүүр. Хас
биирдии ыарахат чэпчэки, тоҕо
диэтэххэ Христос уурбут ыарахата
чэпчэки. Иэстээх буолуу үөрүүгэ
кубулуйар, оттон сиэртибэ үөрүүгэ
кубулуйар. Урут хараҥаҕа
бүрүллүбүт курдук көстөр суол,
Күн Күнүн чабылхайдарынан
сырдыыр.

Христос майгытын таптала Кини
батыһааччыларыгар көстүөбэ.

Тангара көнгүлүн толорор Кини
үөрүүтэ этэ. Тангараҕа таптал,
Кини албан аатыгар дьулуһуу,
биһиги Быыһааччыбыт олоҕор
хонтуруоллуур күүс этэ. Таптал
Кини бары дьайыыларын
киэргэттэ уонна үрдүктүк тутта.
Таптал Тангараттан. Сибэтиэйэ
суох сүрэх ону үөскэтэр уонна
онгорор кыаҕа суох. Иисус
ыраахтаабылыыр сүрэҕэр эрэ баар.
“Биһиги таптыбыт, тоҕо
диэтэххэ Кини биһигини бастаан
таптабыта.” 1 Иоанн 4:19, P.B.
Айыы үтүөтүнэн санардыллыбыт
сүрэххэ таптал диэн дьайыы

принцибэ буолар. Майгыны
уларытар, импульстары салайар,
тапталлары хонтуруоллуур,
өстөөбү намтатар уонна
тапталлары үрдэтэр. Бу таптал,
дууһаҕа ытыктанар, олобу
минньигэс онгорор уонна
тулалыыр эйгэбэ ыраастыыр
сабыдыалы онгорор.

Танара оҕолоро, ордук Кини
үтүөтүгэр эрэнэр буолбут дьон,
ордук сэрэниэхтээх икки алҕас
баар. Бастакыта, эрдэттэн
ырытыллыбыта, бэйэлэрин
үлэлэригэр көрүү, тугу

кыайалларыгар эрэни, бэйэлэрин
Тангараны кытта сөп
түбэһиннэри. Сокуону тутуһан
бэйэтин дьайыларынан сибэтиэй
буола сатыыр киһи кыаллыбат
дьыаланы сатыыр. Киһи Христоса
суох кыайар барыта бэйэмсэх
санаанан уонна аныынан
киртийбит. Христос эрэ үтүөтэ,
итэбэл нөнгүө, биһигини сибэтиэй
онорор кыахтаах.

Утарыта уонна оннук кутталлаах
сыыһа диэн Христоска итэбэл
дьону Тангара сокуонун
тутуһууттан босхолуур; итэбэл эрэ

көмөтүнэн Христос үтүөтүн
кыттыылаах буоларбыт
быһыытынан, биһиги
дъайыыларбыт биһиги
быһаныыбытыгар туох да
сыһыана суохтар.

Ол гынан баран, манна бэлиэтээн,
истигэн буолуу диэн тас
көрүнгүнэн эрэ сөбүлэһии
буолбатах, тапталга
сулууспалааһын. Таңара сокуона
Кини айылҕатын көрдөрүүтэ; бу
таптал улуу принцибин олоххо
киллэриитэ, онон халлаанга уонна
сиргэ Кини былааһын төрүтэ

буолар. Сүрэхпит Танара
майгытыгар сангардыллан, Айыы
таптала дууһаҕа ингэн хааллаҕына,
Танара сокуона олоххо олоххо
киириэ суоҕа дуо? Таптал
принцибэ сүрэххэ ингэриннэбинэ,
киһи кинини айбыт Кини
убараһынан сангардыллыбытыгар,
саҥа кэс тыл андаҕара туолар:
“Мин кинилэр сүрэхтэригэр Бэйэм
Сокуоннарбын киллэриэм,
өйдөрүгэр-санааларыгар суруйуом
.” Еврейдэргэ 10:16. Уонна сокуон
сүрэххэ сурулла сылдьар
буоллаҕына, олоҕу онгостуо суоҕа
дуо? Истэр буолуу — тапталга

сулууспалааһын уонна
бэриниилээх буолуу — үөрэнээччи
буолуу дьингнээх бэлиэтэ. Ол
курдук Суруйууларга этиллэр:
“Тангараны таптыырбыт диэн
Кини кэриэстэрин тутуһарбыт
буолар.” “Ким Кинини билэбин
диир, оттон Кини кэриэстэрин
тутуспат, ол сымыйаччы, киниэхэ
кырдык суох.” 1 Иоанн 5:3; 2:4.
Кинини истигэн буолууттан
босхолуур оннугар, итэҕэл, уонна
итэҕэл эрэ, биһигини Христос
үтүөтүн кыттааччылар онгорор, ол
биһигини истигэн буолууну
биэрэр кыах биэрэр.

Биһиги бас бэриниибитинэн
быыһаныыны ылбаппыт; тоҕо
диэтэххэ, быыһабыл диэн Тангара
босхо бэлэҕэ, итэҕэл көмөтүнэн
ылыллыахтаах. Оттон истигэн
буолуу диэн итэҕэл үүнүүтэ.

“Кини биһиги
аньыыбытын-харабытын суох
онгорорго кэлбитин билэҕит; уонна
Киниэхэ аныы суох. Кинини
кытта бииргэ олорор киһи
аньыыны онгорбот: аныыны
онгорор киһи Кинини көрбөтөх,
билбэтэх.” 1 Иоанн 3:5, 6.

Дьиннээх тургутуу манна баар.

Христоска олорор буоллахпытына,
Танара таптала биһиэхэ олорор
буоллабына, биһиги ис санаабыт,
санаабыт, сыалбыт-сорукпут,
дьайыыларбыт Кини ытык
сокуонун ыйыыларыгар этиллибит
Танара көңүлүн кытта сөп
түбэһиэхтэрэ. “Оҕолорум, ким да
эһигини албыннаабатын:
кырдыктаах киһи, Кини курдук
кырдыктаах.” 1 Иоанн 3:7.
Кырдык Танара сибэтиэй
сокуонун стандартынан
быһаарыллар, Синайга бэриллибит
уон ыйыыга этиллэр.

Христоска итэбэл диэн ааттанар,
киһини Тангараба бас бэринии
эбэһээтэлистибэтиттэн босхолуур
диэн этэллэр, итэбэл буолбатах,
дьоһуннаах буолуу. “Эһиги
итэбэлгит көмөтүнэн үтүө
санаатынан быһһанаргыт.” Оттон
«итэбэл, дьайыыта суох
буоллабына, өлбүт». Ефесяннарга
2:8; Иаков 2:17. Иисус сиргэ
кэлиэн иннинэ Бэйэтин туһунан
эппитэ: “Оо, Тангарам, Эн
көнүлгүн толорорго үөрэбин:
дьингэр, Эн сокуонун Мин
сүрэхпэр баар.” Псалом 40:8.
Халлаанга тахсыан иннинэ, Кини

эппитэ: “Мин Аџам кэриэстэрин тутуһабын уонна Кини тапталыгар олоробун.” Иоанн 15:10.

Суруйууларга этиллэр: “Кини кэриэстэрин тутуһар буоллахпытына, Кинини билэрбитин мантан билэбит... Ким Киниэхэ баарбын диир киһи Кини курдук олоруохтаах.” 1 Иоанн 2:3-6. “Тоџо диэтэххэ, эһиги Кини суолун батыһаргытыгар, Христос эмиэ биһиги туспутугар эрэи көрбүтэ, биһиэхэ холобур хаалларбыта.” 1 Петр 2:21.

Бараммат олох туруга билигин
уруккутун курдук, — бастакы
төрөшпүттэрбит охтубуттарын
иннинэ Ырайга хайдах этэй, —
Тангара сокуонугар толору бас
бэринии, толору кырдыктаах
буолуу. Мантан кыра
усулубуйаҕа бараммат олох
бэриллэр буоллаҕына, аан дойду
дьоло барыта кутталга киириэ этэ.
Аньыы, бары ыарахаттары уонна
эрэйи-мунгары кытта, үйэтитиигэ
суол аһаҕас буолуо этэ.

Адам, түһүөн иннинэ, Тангара
сокуонун тутуһан, кырдыктаах

майгыны үөскэтиэн сөп этэ. Ол
эрээри кини ону кыайан
онгорботоҕо, уонна кини
аньыытын иһин биһиги айылҕабыт
алдыаммыт уонна бэйэбитин көнө
онгорор кыахпыт суох. Аньыылаах,
сибэтиэй буоламмыт, сибэтиэй
сокуону толору тутуһар кыахпыт
суох. Танара сокуонун
ирдэбиллэригэр эппиэттиир
бэйэбит көнө суолбут суох. Оттон
Христос биһиэхэ куотар суолу
арыйбыта. Кини биһиги
көрсүөхтээх тургутууларбыт уонна
тургутуулар ортолоругар сиргэ
олорбута. Кини аньыыта суох

олобу озорбуа. Кини биһиги
туспуугар өлбүтэ, уонна билигин
Кини биһиги
аньыбытын-харабытын ылынар
уонна биһиэхэ Бэйэтин кырдьыгын
биэрэр. Бэйэбин Киниэхэ
биэрдэххинэ, уонна Кинини
Быһааччыг быһыытынан
ылынаххына, оччоҕо, олобун
төһө да аныылаах буоллун, Кини
туһугар эн кырдьыктаах киһинэн
аабыллабын. Христос майгыта эн
майгыг оннугар турар, уонна
эйигин Таһара иннигэр аныыны
онорботох курдук ылыналлар.

Итинтэн ордук, Христос сүрэби
уларытар. Кини эн сүрэххэр
итэбэлинэн олорор. Эн Христосу
кытта сибээһи итэбэлинэн уонна
Киниэхэ баҕа санаабын өрүү
туттарыын көмөтүнэн
тутуһуохтааххын; уонна эн мань
онгороргун тухары, Кини эйиэхэ
Бэйэтин сөбүлүүрүн курдук
баҕалаах буоларга уонна онгорорго
үлэлиэбэ. Онон эһиги этиэххитин
сөп: “Мин билигин эт-хаан
өттүнэн олорор олохпун Танара
Уолугар итэбэлбинэн олоробун,
Кини мийгин таптаан, Бэйэтин
миэхэ толук биэрбитэ.” Галаттарга

2:20. Онон Иисус
үөрэнээччилэригэр эппит: “Эһиги
буолбатаххыт, эһиги нөнгүө
Абаһыт Тыына сангарар.” Матфей
10:20. Оччоҕо Христос эһиэхэ
үлэлиирин кытта, эһиги эмиэ
оннук тыыны көрдөрүөххүт уонна
үтүө дьайыылары оноруоххут:
көнө дьайыылары, истигэн
буолууну.

Онон биһиги бэйэбитигэр киэн
туттарбыт туох да суох. Бэйэбитин
өрө тутарга төрүөт суох. Биһиги
эрэлбит соҕотох төрүөтэ диэн
Христос биһиэхэ сыһыарыллыбыт

көнө суолугар, уонна Кини Тыына
биһиги иһигэр уонна биһиги
нөнгүө үлэлиригэр.

Итэбэл туһунан эттэххэ, өйгө
тутуллуохтаах араарыы баар.
Итэбэлтэн олох атын итэбэл
көрүнгэ баар. Танара баара уонна
күүһэ, Кини тылын кырдьыга,
Сатана уонна кини сэрииттэрэ
даҕаны ис сүрэхтэриттэн
мэлдьэһэр кыахтара суох
чахчылар. Библияҕа этиллэринэн,
“абааһылар эмиэ итэбэйэллэр
уонна титирэс буолаллар;” ол
гынан баран бу итэбэл буолбатах.

Иаков 2:19. Тангара тылыгар
итэбэл эрэ буолбакка, Киниэхэ
баҕа санааны бас бэринии баар
буоллабына; ханна сүрэх Киниэхэ
бэриллэр, таптал Киниэхэ
ууруллар, онно итэбэл баар —
тапталынан үлэлиир уонна
дууһаны ыраастыыр итэбэл. Бу
итэбэл көмөтүнэн сүрэх Тангара
дьүһүнүгэр сангардыллар. Онтон
сангардыллыбатах туруктаах
Тангара сокуонугар бас бэриммэт,
бас бэринэр кыаҕа суох сүрэх
билигин ытык ыйыыларыттан
үөрэр, псаломщиктыын бииргэ:
“Эн сокуонун хайдах курдук

таптыбын! бу мин күнү быһа
медитациям.” Псалом 119:97.
Сокуон кырдыктаах буолуута
биһиэхэ, “эт-хаан баҕатынан
буолбакка, Тыын баҕатынан
сылдьар дьонго” туолар.
Римляннарга 8:1.

Христос бырастыы гыннарар
тапталын билбит уонна Танара
оҕолоро буолуохтарын баҕарар
дьон бааллар, ол гынан баран
кинилэр майгылара-сигилилэрэ
ситэтэ суоҕун, олохторо
сыһалаабын өйдүүлэр уонна
сүрэхтэрэ Сибэтиэй Тыынынан

сагардыллыбытын саарбахтыырга
бэлэмнэр . Оннук дьонно мин
этиэм этэ: Санааттан төттөрү
тэйимэн. Биһиги албасытыттан
уонна албасытыттан сылтаан
Иисус атабын анныгар сүгүрүйэн
ытыахтаахпыт, ол гынан баран
санаабытын түһэриэ суохтаахпыт.
Өстөөх кыайбыт да
буоллахпытына, биһигини Танара
бырабан, бырабан, тэйиппэт. Суох;
Христос Танара уна өттүгэр турар,
Кини биһиги туспутугар көрдөһөр.
Тапталлаах Иоанн эппитэ: «Мин
эһиэхэ мань суруйабын, эһиги
аньыыны онорбоккут туһугар.

Ким эмэ аньыны онордобуна,
биһиэхэ Аҕа иннигэр Көмүскээччи
баар – кырдьыктаах Иисус
Христос». 1 Иоанн 2:1. Уонна
Христос “Аҕа Бэйэтэ эһигини
таптыыр” диэн тылларын
умнуман. Иоанн 16:27. Кини
эйигин Бэйэтигэр төнүннэриэн,
Бэйэтин ырааһа уонна сибэтиэйэ
эйиэхэ көстөрүн көрүүн баҕарар.
Киниэхэ бэйэбин эрэ
туттардаххына, эйиэхэ үтүө
дьыаланы саҕалаабыт Кини ону
Иисус Христос күнүгэр диэри
салбыаҕа. Өссө истинник үн; өссө
толору итэҕэй. Бэйэбит

күүспүтүгэр итэҕэйбэт
буоларбытыгар, Арчылааччыбыт
күүһүгэр итэҕэйиэбин, уонна
сирэйбит доруобуйата буолар
Кинини айхаллыахпыт.

Иисуска төһөнөн чугаһаан иһэбин
да, соччонон бэйэнг хараххар
сыһалаах курдук көстүөн; тоҕо
диэтэххэ, эн көрүүн чуолкай
буолуоҕа, уонна эн ситэтэ суох
буолуун Кини ситэтэ суох
айылҕатыгар киэн уонна
дьэнкэтик утарыта көстүөҕэ. Бу
Сатана албыннара күүстэрин
сүтэрбиттэрин туоһута; Танара

Тыынын сэргэхситэр сабыдыала
эйигин уһугуннарарын.

Бэйэтин аньыылаах буоларын
өйдөөбөт сүрэххэ Иисуска
диринник инмит таптал
олохсуйбат. Христос үтүөтүнэн
уларыйбыт дууһа Кини Айыы
майгытын сэнээриэбэ; оттон
бэйэбит сиэрдээх кэһиибитин
көрбөтөхпүтүнэ, Христос кэрэтин
уонна үрдүктүк тутулун
көрбөтөхпүт диэн сыыһа
дакаастабыл буолар.

Төһөнөн бэйэбитин
убаастыырбытын аҕыйатар да,
соччонон Быһааччыбыт мунгура
суох ыраас уонна тапталын
убаастыырбытын көрүөхпүт.
Аһыһаахпыттын көрүү биһигини
бырастыы гынар кыахтаах
Киниэхэ угуйар; уонна дууһа, көмө
суоһун өйдөөн, Христос кэнниттэн
тийдэһинэ, Кини Бэйэтин
күүһүнэн арыһар. Төһөнөн
нааһыһыбыт биһигини Киниэхэ
уонна Танара тылыгар угуйар да,
соччонон Кини
майгытын-сигилитин үрдүктүк

көрүөхпүт, уонна Кини уобараһын
толору көрдөрүөхпүт.

8-с чааһа — Христоска улаатыы

Танара оџолоро буолар сүрэх
уларыйыыта Библияџа төрөөһүн
диэн этиллэр. Манна даџатан
эттэххэ, ыанньыксыт ыһан
кэбиспит үчүгэй сиэмэтин
үүнүүтүгэр тэнниллэр. Ол
курдук, Христоска сана киирбит
дьон, «сана төрөөбүт оџолор
курдук», Христос Иисуска эр дьон
уонна дьахталлар дьүһүннэригэр
тийэ «улаатыахтаахтар». 1 Петр
2:2; Ефесяннарга 4:15. Эбэтэр
хонууга ыһыллыбыт үчүгэй сиэмэ
курдук, үүнэн, үүнүүнү

биэриэхтээхтэр. Исайя этэринэн,
кинилэр “Айыы Тойон албан
аатын ылынар туһугар, Кини
олордубут көнө маһа диэн
ааттаныхтара”. Исайя 61:3. Онон
айылҕа олоһуттан, духуобунай
олох сырдык кырдьыктарын
үчүгэйдик өйдүүргэ көмөлөһөргө,
иллюстрациялар ылыллыбыттар.

Кини өйө-санаата, сатабыла
барыта айылҕаҕа баар саамай кыра
предметкэ олоһу үөскэтэр кыаҕа
суох. Танара Бэйэтэ биэрбит
олоһунан эрэ үүнээйи да, харамай
да олорор кыахтаах. Онон кини

сүрэбэр духуобунай олох
Танараттан кэлбит олох эрэ
көмөтүнэн үөскүүр. Киһи
“үөһэттэн төрөөбөтөбүнэ”,
Христос биэрээри кэлбит олобун
кыттыылааба буолар кыаба суох.
Иоанн 3:3, кытыы.

Олоххо курдук, үүнүүгэ эмиэ
оннук. Танара үүнээйини
сибэккилииргэ уонна сибэккини
үүннэрэргэ абалар. Кини күүһүнэн
сиэмэ сайдар, “бастаан сэбирдэх,
онтон кулгаах, онтон кулгаахха
толору бурдук.” Марк 4:28. Онтон
Осия пророк Израиль туһунан

“кини сибэкки курдук үүнүөбэ”
диир. «Кинилэр бурдук курдук
сэргэхсийиэхтэрэ, виноград курдук
үүнүөхтэрэ». Осия 14:5, 7. Уонна
Иисус биһигини “сибэккилэр
хайдах үүнэллэрин көрүн” диэн
ыңыраар. Лука 12:27. Үүнээйилэр
уонна сибэккилэр бэйэлэрин
көрүүлэринэн, долгуйууларынан,
кыһамньыларынан буолбакка,
Танара кинилэр олохторун туһугар
биэрбитин ылан үүнэллэр. Оҕо
бэйэтин дыксиниитинэн эбэтэр
күүһүнэн үрдүүр кыаба суох. Эн
аны бэйэн долгуйуун эбэтэр
кыһамньын нөнгүө духуобунай

үүнүүнү хааччийар кыабын суох.
Үүнээйи, оџо, тулалыыр
эйгэтиттэн олоџор туһалаах
салгыны, күн уотун уонна
аһылыгы ылан үүнэр. Айылџа бу
бэлэхтэрэ харамайга уонна
үүнээйигэ туох буолалларый,
Христос Киниэхэ эрэнэр дьонно
оннук. Кини кинилэргэ «бараммат
сырдык», «күн уонна харысхал»
буолар. Исая 60:19; Псалом 84:11.
Кини «Израильга сиик» курдук
буолуоџа. «Кини охтубут от
үрдүгэр ардах курдук түһүөџэ».
Осия 14:5; Псалом 72:6. Кини
тыыннаах уу, “Танара Килиэбэ...

Халлаантан түнэн аан дойдуга
олобу биэрэр.” Иоанн 6:33.

Уолун тэнэ суох бэлэбинэн,
Танара аан дойдуну барытын сир
үрдүнэн эргийэр салгын курдук
дыннээх үтүө атмосферанан
эргийдэ. Бу олох биэрэр эйгэни
тынарга талбыт дьон бары
Христос Иисуска эр киһи уонна
дяхтар унуохтарыгар тийэ
олоруохтара уонна улаатыаҕа.

Сибэкки күн диэки эргийэрин
курдук, сырдык чабылхайдар кини
кэрэтин уонна симметриятын

тупсарарга көмөлөһөллөрүн
курдук, биһиги эмиэ Көнгүл Күн
диэки хайыһыахтаахпыт, халлаан
сырдыга биһиэхэ тыгарын туһугар,
майгыбыт Христос курдук
сайдарын туһугар .

Иисус эмиэ итинник үөрэтэр,
Кини этэринэн, “Миэхэ, Мин
эһиэхэ баар буолун. Лабаа
виноград лабаатыгар сыстан
хаалбатабына, бэйэтэ отонноох
кыаба суоҕун курдук; Миигин
кытта олоҕорботоххуна, эһиги аны
кыайбаккыт... Миигинэ суох тугу
да гыныаххыт суоҕа.” Иоанн 15:4,

5. Эһиги сибэтиэй олобу озорорго
Христостан тутулуктааххыт,
үүнүүгэ уонна үүнүүгэ төрөппүт
үүнээйигэ салаа курдук
тутулуктааххыт. Киниттэн ураты
эн олоххун суох. Эһиги соруйууга
утарылаһар, үтүөбэ уонна
сибэтиэй буолууга үүнэр кыаххыт
суох. Киниэхэ олорон, эн
чэчириэххин сөп. Олоххун
Киниттэн ылан, эн кууран
хаалыан суоҕа уонна үүнүүтэ суох
буолуон суоҕа. Уу өрүс
кытыытыгар олордуллубут мас
курдук буолуон.

Үгүстэр үлэ сорох чааһын соботох
оноруохтаахтар диэн
санаалаахтар. Кинилэр
аньыыларын бырастыы гыныыга
Христоска эрэнэллэрэ, оттон
билигин бэйэлэрин күүстэринэн
сөптөөхтүк олорорго дьулуһаллар.
Ол эрэри, хас биирдии итинник
дьулуһуу табыллыбат буолуохтаах.
Иисус этэр: “Миигин суох эһиги
тугу да гыныаххыт суоҕа.” Биһиги
үтүөбэ үүнүүбүт, үөрүүбүт,
туһалаах буолуубут — барыта
Христоска холбоһуубуттан
тутулуктаах. Кинини кытта
күннэтэ, чаас аайы бииргэ

буолуунан, Киниэхэ баар буолан,
биһиги үтүөбүэ үүнүөхтээхпит.
Кини биһиги итэбэлбит Ааптара
эрэ буолбатах, Түмүктээччи. Бу
Христос бастакы уонна бүтэһик
уонна өрүү. Кини биһигини кытта,
суолбут саҕалананытыгар уонна
бүтүүтүгэр эрэ буолбакка, хас
биирдии хардыыбытыгар баар
буолуохтаах. Давид этэр: “Мин
Айыы Тойону өрүү иннибэр
туруорабын: Кини мин уна
өттүбэр баар буолан, мин
хамсаныам суоҕа.” Псалом 16:8.

“Христоска хайдах олоруохпунуй?” диэн ыйытабын дуо? Бастаан Кинини ылыммыккыт курдук. “Онон Христос Иисусу Айыы Тойону ылыммыккыт курдук, Киниэхэ сөп түбэһиннэрэн олорун.” “Сөптөөх киһи итэҕэлинэн олоруоҕа.” Колоссаларга 2:6; Еврейдэргэ 10:38. Эн бэйэҕин Танараҕа биэрбитин, Киниэхэ толору Кини буоларга, Киниэхэ сулууспалыырга уонна Киниэхэ бас бэринэргэ, уонна Христосу Быыһааччыг быһыытынан ылыммыккын. Бэйэн

аньыыгын-харабын бырастыы
гыннарар, сүрэххин уларытар
кыабын суох этэ; ол гынан баран,
бэйэбин Танараба биэрэн баран,
Кини итини барытын эйиэхэ
Христос туһугар онорбутун
итэбэйэбин. Итэбэлгитинэн
Христос киэнэ буолбуккут, уонна
итэбэлгитинэн Киниэхэ
улаатыахтааххыт — биэрэн уонна
ылан. Эн барытын
биэриэхтээххин, — сүрэххин,
бабабын, сулууспабын, — Кини
бары ирдэбиллэрин толорорго
бэйэбин Киниэхэ биэриэхтээххин;
уонна эн барытын ылаахтааххын,

— Христос, бары алгыс толорута,
эн сүрэххэр баар буоллун, эн
күүскүн, эн кырдьыккын, эн
үйэлэр тухары көмөлөһөөччүн
буоллун, — эйиэхэ бас бэринэргэ
кыах биэриэхтээх.

Сарсыарда бэйэҕин Таңараҕа анаа;
бу бастакы үлэн онор. Алгыһын
маннык буоллун: “Айыы Тойон,
миигин бүтүннүү Бэйэн киэнэ
курдук ылын. Бары былааннарбын
Эн атаххар уурабын. Бүгүн
миигин Бэйэн сулууспаҕар туһан.
Миигин кытта сырыт, үлэм барыта
Эйиэхэ оноһуллун.” Бу күннээҕи

дьяала. Хас сарсыарда аайы
бэйэбин ол күн Танараба анаа.
Былааннардын барытын Киниэхэ
туттар, Кини көрүүтүнэн
толоруллуохтаах эбэтэр
бырабыллыахтаах. Ол курдук
күнтэн күн эн олоххун Танара
илиитигэр биэрэр буолуоххун сөп,
уонна ол курдук эн олоххун
Христос олобун кэнниттэн өссө
элбэхтик оноруохтара.

Христоска олох диэн сынньалан
олох. Чувство экстаза суох
буолуон сөп, ол гынан баран,
эйэлээх, эйэлээх итэбэл баар

буолуохтаах. Эн эрэлин бэйэбэр
буолбатах; ол Христоска баар. Эн
мөлтөбүн Кини күүһүгэр, эн
билбэккин Кини муударайыгар, эн
мөлтөбүн Кини тулуурдаах
күүһүгэр холбоһор. Онон бэйэбэр
эрэ көрбөккүн, өйүң-санаан
бэйэбэр олохсуйуо суохтааххын,
ол оннугар Христоска
көрүөхтээххин. Өй-санаа Кини
тапталыгар, Кини майгытын
кэрэтигэр, толорутугар олобурдун.
Христос бэйэтин
аккаастаныытыгар, Христос Кини
намтатыытыгар, Христос Кини
ыраас уонна сибэтиэй

буолуутугар, Христос Кини тэнэ
суох тапталыгар — бу дууһа
толкуйдуур тиэмэтэ. Кинини
таптаан, Киниттэн үтүктэн,
Киниттэн толору тутулуктаах
буолан, эн Киниэхэ майгынныыр
буолуохтааххын.

Иисус этэр: “Миэхэ хаалың.” Бу
тыллар сынньалан, туруктаах
буолуу, эрэллээх буолуу
өйдөбүлүн тиэрдэллэр. Кини эмиэ
ыңыраар: “Миэхэ кэлин, ... оччоҕо
Мин эһигини сынньатыам.”

Матфей 11:28. Псалом суруйааччы
тыллара эмиэ итинник санааны

этэллэр: «Айыы Тойонно
сынньанын, Кинини
тулуурдаахтык кэтэһинг». Исая
эрэннэриини биэрэр: “Эһиги
күүскүт чуумпу уонна эрэллээх
буолуоҕа.” Псалом 37:7; Исая
30:15. Бу сынньалан дьарыга суох
буолууга булуллубат; тоҕо
диэтэххэ, Арчылааччы
ыҥырыытыгар сынньалан
эрэннэриитэ үлэҕэ ыҥырыыны
кытта холбоһор: “Мин бааһым
ылын: ... оччоҕо сынньаланы
булуоххут.” Матфей 11:29.
Христоска толору олоҕурбут сүрэх
Кини туһугар үлэҕэ саамай

дьяныардаах уонна көхтөөх
буолуоҕа.

Өй-санаа бэйэтигэр эрэ
олордоҕуна, күүс-уох уонна олох
төрдө Христостан тэйэр. Онон,
Сатана болҕомтону Арыыһыттан
тэйитэргэ уонна ол курдук дууһа
Христоска холбоһуутун уонна
холбоһуутун боборго өрүү
дьулуһар. Аан дойду үөрүйэхтэрэ,
олох кыһалҕалара, дьиксиниилэрэ
уонна хомойуулара, атын дьон
сыһалара, эбэтэр бэйэн
сыһаларгын уонна ситэтэ суох
буолууларгын — бу хайаларыгар

эбэтэр барыларыгар кини
өйгүн-санаабын тардыан
бабарыаба. Кини тэриллэригэр
албыннааман. Дьиннээх
өйдөөх-санаалаах, Танара туһугар
олоруон бабалаах үгүс кинини
кини эмиэ үгүстүк бэйэлэрин
сыһаларын уонна мөлтөх
өрүттэрин ырытыыга тиэрдэр,
онон кинилэри Христостан
арааран кыайыыны ситиһэргэ
эрэнэр. Бэйэбитин киин оностуо
суохтаахпыт уонна быһһаныахпыт
дуо диэн долгуйуо суохтаахпыт.
Бу барыта дууһаны күүспүт
Источнигыттан тэйитэр. Дууһабын

харыстааһыны Тангараҕа биэр
уонна Киниэхэ эрэн. Иисус
туһунан кэпсэт уонна санаа.
Бэйэҕин Киниэхэ сүтэр.
Саарбахтааһыны барытын суох
оҥор; кутталгын умну. Апостол
Павелы кытта эт: “Мин олоробун;
ол гынан баран, мин буолбатах,
Христос миэхэ олорор: уонна
билигин эт-хаан өттүнэн олорор
олохпун Тангара Уолугар
итэҕэлбинэн олоробун, Кини
миигин таптаан, Бэйэтин миэхэ
толук биэрбитэ.” Галаттарга 2:20.
Тангараҕа сынньан. Кини эн
Киниэхэ анаабыккын тутар

кыахтаах. Бэйэҕин Кини
илиитигэр хааллардаххына, Кини
эйигин таптаабыт Кини нөнгүө
кыайыылаахтан ордук таһаарыаҕа.

Христос киһи айылҕатын
бэйэтигэр ылбытыгар, Кини киһи
аймаҕы Бэйэтигэр таптал
ситиминэн ситимнээбитэ, ону
киһи бэйэтин талан ылыытыттан
ураты ханнык да күүс быстыа
суоҕа. Сатана биһигини бу сибээһи
быһарбытыгар — Христостан
арахсарбытыгар — угуйар
сыаллаах-соруктаах мэхэйдэри
өрүү көрдөрүөҕэ. Манна биһиги

сэрэхтээх буолуохтаахпыт,
дьулуһуохтаахпыт, үнүөхтээхпит,
туох да биһигини атын тойону
таларга угуйбатын туһугар; тоҕо
диэтэххэ, биһиги ону онгорорго
хайаан да көнүллээхпит. Ол гынан
баран, Христоска харахпытын
ууруохха, оччоҕо Кини биһигини
харыстыаҕа. Иисуска көрдөххө,
биһиги куттала суохпут. Кини
илиититтэн биһигини туох да
былдыыыр кыаҕа суох. Кинини
өрүү көрөн туран, биһиги “Айыы
Тойон Тыынын көмөтүнэн, албан
ааттан албан аатыгар

уларыйабыт”. 2 Коринфяннарга
3:18.

Ити курдук бастакы
үөрэнээччилэр күндү
Быыһааччыга майгынныыр
буолбуттара. Ол үөрэнээччилэр
Иисус тылларын истэн баран,
Киниэхэ наадыйалларын
билбиттэрэ. Кинилэр
көрдөөбүттэрэ, булбуттара,
Кинини батыспыттара. Кинилэр
Кинини кытта дьиэбэ, остуолга,
ыскаапка, хотонго бааллара.
Кинилэр Кинини кытта
учууталлаах үөрэнээччилэр

курдук сылдыбыттара, күн аайы
Кини тылыттан сибэтиэй кырдык
уруктарын ылаллара. Кинилэр
Киниэхэ, тойоннарын кулуттарын
курдук, бэйэлэрин эбээһинэстэрин
үөрэтээри көрөллөрө. Ол
үөрэнээччилэр «биһиги курдук
дьулуурдаах» дьон этилэр. Иаков
5:17. Кинилэргэ аһыны кытта
биир кыргыһы баара. Кинилэргэ
эмиэ итинник үтүө майгы наада
этэ, сибэтиэй олобу озорорго.

Иоанн даһаны, тапталлаах
үөрэнээччи, Быһааччы дьүһүнүн
саамай толору көрдөрбүт киһи,

айылѳаттан оннук тапталлаах
майгылаах буолбатаѳа. Кини
бэйэтин эрэ өрө тутар уонна
чиэскэ дьулуһар эрэ буолбакка,
дьаныардаах уонна эчэйии
түгэнигэр абааһы көрөр этэ. Ол
гынан баран, Айыы Таһара
майгыта киниэхэ көстөн истэѳин
аайы, бэйэтин тийбэтин көрөн,
билиитинэн сэмэй буолбута.
Таһара Уолун күннээѳи олоѳор
көрбүт күүһэ уонна тулуурдаах
буолуута, күүһэ уонна сымнаѳаһа,
үрдүктүк тутуута уонна сымнаѳаһа
кини дууһатын сөѳүүтүнэн уонна
тапталынан толорбута. Күнтэн күн

кини сүрэбэ Христос диэки
тардыһан испитэ, Учууталыгар
тапталыгар бэйэтин умнан
кэбиһиэр диэри. Кини өһүргэнэр,
дьулуһар майгыта Христос онорор
күүһүгэр бэриллитбитэ. Сибэтиэй
Тыын сэргэхсийэр сабыдыала кини
сүрэбин санардыбыта. Христос
тапталын күүһэ майгы-сигили
уларыйытын онордо. Бу Иисусу
кытта холбоһуу дьиннээх түмүгэ.
Христос сүрэххэ баар буоллабына,
айылҕа барыта уларыйар. Христос
Тыына, Кини таптала, сүрэби
сымнатар, дууһаны баһыйар,

санааны, баҕа санааны Тангараҕа
уонна халлаан диэки өрө көтөҕөр.

Христос халлаанга тахсыбытыгар,
Кини баар буолуутун өйдөбүлэ
Кини батыһааччыларыгар өссө да
баара. Бу тапталынан уонна
сырдыгынан толору тус бэйэ баар
буолуута этэ. Иисус, кинилэри
кытта хаампыт, кэпсэппит, үнэр,
кинилэр сүрэхтэригэр эрэли уонна
уоскулангы эппит Быыһааччы, эйэ
тыла Кини уостарыгар баарын
тухары, кинилэртэн халлаанга
тахсыбыта, уонна Аанньаллар
былыттара Кинини

ЫЛЫММЫТТАРЫН КУРДУК, КИНИ
КУОЛА҂А КИНИЛЭРГЭ ТӨННӨН КЭЛБИТЭ
— “Көр, Мин эһигини кытта өрүү,
аан дойду бүтүөр диэри баарбын.”
Матфей 28:20. Кини киһи
быһыытынан халлаанна
тахсыбыта. Кинилэр Кини Тангара
бүрүстүөлүн иннигэр турарын
билэллэрэ, билигин да кинилэр
Доѳотторо уонна Быһааччылара;
Кини симпатията уларыйбатабын;
Кини өссө да эрэйдээх киһи
аймахха тэннэһэрин. Кини Тангара
иннигэр Бэйэтин күндү хаанын
үтүөтүн туруорара, бааһырбыт
илиилэрин-атахтарын көрдөрөн,

Бэйэтин өрүһүйбүт дьонун туһугар
төлөөбүт сыанатын өйдөөн туран.

Кини кинилэргэ миэстэ
бэлэмнээри халлаанга
тахсыбытын, аны кэлэн кинилэри
Бэйэтигэр ылыабын билэллэрэ.

Үөһээ тахсыы кэнниттэн
көрсүбүттэригэр, кинилэр Иисус
аатынан Абаба көрдөһүүлэрин
тиэрдэргэ дьулуһаллара. Кинилэр
ытыктабыллаахтык алгыска
сүгүрүйэн, эрэннэриини
хатылаатылар: “Мин ааппар
Абабыттан тугу көрдөстөххүтүнэ,
Кини эһиэхэ биэриэбэ. Баччаанга

диэри Мин ааппыттан тугу да
көрдөспөтөххүт: көрдөһүн, оччоҕо
ылыаххыт, оччоҕо үөрүүгүт
толору буолуоҕа.” Иоанн 16:23, 24.

Кинилэр итэҕэл илиитин үрдүктэн
үрдүккэ уунан күүстээх
аргуменынан ууннулар: “Христос
өлбүт, дьингэр, тиллибит, Кини
Танара уна өттүгэр турар, Кини
эмиэ көрдөһөр биһиэхэ.”

Римляннарга 8:34. Уонна

Пятидесятница кинилэргэ Христос
эппит Уоскутааччытын аҕалбыта,
Кини туһунан “Кини эһиэхэ баар
буолуоҕа”. Кини өссө эппитэ:
“Мин барарым эһиэхэ ордук

буолуо: Мин барбатахпына,
Уоскутааччы эһиэхэ кэлиэ суоҕа;
оттон бардахпына, Кинини эһиэхэ
ытыам.” Иоанн 14:17; 16:7.

Мантан ыла Тыын көмөтүнэн
Христос оҕолорун сүрэхтэригэр
өрүү олоруохтаах этэ. Кинилэр
Кинини кытта холбоһуулар Кини
кинилэри кытта тус бэйэтэ
сылдыбыт кэмигэр холоотоххо
чугас этэ. Кинилэр нөнүө Христос
сырдыга, таптала уонна күүһэ
тыгар, онон дьон көрөн баран,
“дыктиргээбиттэр; уонна кинилэр
Иисусу кытта сылдыбыттарын

билбиттэрэ». Апостоллар
дъайыылары 4:13.

Христос үөрэнээччилэригэр
хайдах эбитэ буолла, Кини
билигин оҕолоругар буолуон
баҕарар; тоҕо диэтэххэ, ол бүтэһик
алгыһыгар, Кини тула мустубут
кыра бөлөх үөрэнээччилэрин
кытта, Кини эппитэ: “Мин
кинилэр тустарыгар эрэ буолбакка,
кинилэр тылларынан Миэхэ
итэҕэйэр дьон тустарыгар эмиэ
үнгэбин.” Иоанн 17:20.

Иисус биһиги туспутугар үнпүтэ,
уонна Кини Аҕатын кытта биир
буоларын курдук, Кинини кытта
биир буоларбытыгар көрдөспүтэ.
Бу туох союзай! Арчылааччы
Бэйэтин туһунан эппитэ: “Уола
Бэйэтинэн тугу да онорор кыаҕа
суох;” “Миэхэ олорор Аҕам
д’айыыларын онорор.” Иоанн
5:19; 14:10. Оччотугар Христос
биһиги сүрэхпитигэр олорор
буоллаҕына, Кини биһиэхэ
“Бэйэтин сөбүлүүрүн баҕарарга
уонна онорорго” үлэлиэбэ.
Филиппийскайдарга 2:13. Кини
үлэлээбитин курдук үлэлиэхпит;

биһиги эмиэ итинник тыыны
көрдөрүөхпүт. Ол курдук, Кинини
таптаан уонна Киниэхэ олорон,
биһиги “бары өттүнэн Киниэхэ,
Христоска, Баһылыкка,
үүнүөхпүт”. Ефесяннарга 4:15.

9-с чааһа — Үлэ уонна олох

Танара диэн аан дойдуга олох,
сырдык уонна үөрүү источнига.
Күнтэн тахсар сырдык
чабылхайдарын курдук, тыыннаах
дьүһүннээх уу үрэхтэрин курдук,
Киниттэн бары айбыт дьонугар
алгыс тахсар. Танара олоҕо киһи
сүрэбэр ханна баар да, атын
дьонго тапталынан уонна
алгыһынан сүүрэн тахсыаҕа.

Быыһааччыбыт үөрүүтэ охтубут
дьону өрө көтөбүүтэ уонна
быыһыырга этэ. Ол иһин Кини

олоѳун Бэйэтигэр күндүтүк
аахпатаѳа, кириэскэ өлөрүүнү
тулуйбута, позору абааһы
көрбөккө. Онон аанньаллар атын
дьон дьоллорун туһугар үлэнэн
өрүү дьарыктаналлар. Бу кинилэр
үөрүүлэрэ. Бэйэѳэ эрэ дьулуһар
сүрэхтэр дьаданы уонна
майгыларынан уонна
дуоһунастарынан бары өттүнэн
намыһах дьонго сулууспалааһыны
намтатар сулууспа курдук көрөр
дьыалалара аньыыта суох
аанньаллар үлэлэрэ буолар.
Христос бэйэтин эрэйдээх
тапталын тыына диэн халлаанга

баар тыын уонна кини дьолун ис
хоһооно буолар. Бу Христос
үөрэнээччилэригэр баар
буолуохтаах тыын, кинилэр
онгоруохтаах үлэлэрэ.

Христос таптала сүрэххэ инэн
хаалбыт буоллабына, минньигэс
сыт курдук, кистэнэр кыаҕа суох.
Кини ытык сабыдыалын биһиги
кимниин эрэ сибээстэһэрбит бары
билиэхтэрэ. Сүрэххэ баар Христос
тыына чөл сиргэ тахсар уу курдук,
барыларын сэргэхситэр, өлөргө
бэлэм дьону олох уутун иһэргэ
дьулуһар.

Иисуска таптал Кини киһи аймах
алгыһыгар уонна өрө
көтөбүллүүтүгэр үлэлээбитин
курдук үлэлиир баҕа санааҕа
көстүөбэ. Халлааннаабы Аҕабыт
көрөр-истэр айымньыларыгар
барыларыгар тапталга, сымнаҕас
санааҕа уонна аһыныгас санааҕа
тириэрдиебэ.

Быыһааччы сир үрдүгэр олоҕо
чэпчэки уонна Бэйэтигэр
бэриниилээх олоҕо буолбатах этэ,
ол гынан баран Кини сүппүт киһи
аймах быыһаныытын туһугар

дьяныардаах, дьяныардаах,
дьяныардаахтык үлэлээбитэ. Үүт
ыһыытыттан Голгофаҕа диэри
Кини бэйэтин умнуу суолунан
барбыта уонна ыарахан
сорудахтартан, ыарахан
айаннартан уонна ыарахан
көрүүттэн уонна үлэттэн
босхоломмот буоларга дьулуһара.
Кини эппитэ: «Кини Уола Киниэхэ
сулууспалыы кэлбэтэх,
сулууспалыы уонна үгүс кинини
толуйаары Бэйэтин олобун толук
биэрээри кэлбитэ». Матфей 20:28.
Бу Кини олобун биир улахан
сыала этэ. Атын барыта иккис

уонна бас бэринэр этэ. Танара
көнүлүн толоруу уонна Кини
үлэтин түмүктээһин Кини
этин-сиинин этэ. Бэйэ уонна бэйэ
интэриэһэ Кини үлэтигэр
кыттыбатаҕа.

Онон Христос үтүөтүн
кыттааччылар ханнык баҕарар
сиэртибэни онгорорго бэлэм
буолуохтара, Кини туһугар өлбүт
атыттар халлаан бэлэҕин
үллэстэллэригэр. Кинилэр аан
дойдуга олороллоругар аан
дойдуну тупсарарга кыахтарын
барытын ууруохтара. Бу тыын

дЫнГнээХтик уларыйбыт дууһа
эрэллээх үүнүүтэ буолар. Кини
Христоска кэллэҕинэ, кини
сүрэҕэр Иисустан туох күндү
доҕорун булбутун атыттарга
биллэрэр баҕа санаа үөскүүр;
быһыһыр уонна ыраастыыр
кырдык кини сүрэҕэр
сабыллыбат. Христос көнө
суолунан тагнан, Кини иһигэр
баар Тыһынын үөрүүтүнэн толору
буоллахпытына, тыһыннаах хаалар
кыахпыт суох буолуоҕа. Айыы
Тойон үтүөтүн амсайбыт уонна
көрбүт буоллахпытына, тугу эрэ
кэпсиэхпит. Филипп

Быыһааччыны булбутун курдук,
биһиги атыттары Кини аттыгар
ыңырыахпыт. Биһиги кинилэргэ
Христос тардыһыыларын уонна
кэлэр аан дойду көстүбэт дьиннээх
дьылбатын билиһиннэрэргэ
дьулуһуохпут. Иисус хаампыт
суолунан барар баҕа санаа
күүһүрүөбэ. Тулабытыгар баар
дьон “аан дойду
аньыытын-харатын суох онорор
Таһара Бараанын” көрөллөрүгэр
улахан баҕа санаа баар буолуоҕа.
Иоанн 1:29.

Атын дьону алгыырга дьулуһуу
бэйэбитигэр алгыһынан дьайыаҕа.
Бу Тангара сыала-соруга этэ,
биһиэхэ өрүһүйүү былааныгар
кыттыыны биэрбитэ. Кини дьонно
Айыы айылҕатын кыттыылааҕа
буолар уонна, бэйэлэрин
кэмнэринэн, чугас дьонно алгыһы
тарҕатар чиэһи биэрбитэ. Бу
Тангара дьонно биэрэр кыахтаах
саамай үрдүк чиэс, саамай улахан
үөрүү. Ол курдук таптал үлэтигэр
кыттыылаах буолбут дьон
Айааччыларыгар саамай чугаһаан
иһэллэр.

Тангара Евангелие иһитиннэриитин
уонна тапталлаах сулууспа үлэтин
барытын халлаан ангелларыгар
туттарыан сөп этэ. Кини сыалын
ситиһэргэ атын ньымалары
туһаныан сөп этэ. Ол гынан баран,
Кини мунгура суох тапталынан
биһигини Бэйэтин кытта,
Христосу уонна Аанньаллары
кытта бииргэ үлэлиир дьону
онгорорго талан ылбыта, бу
бэйэмсэх сулууспаттан тахсар
алгыһы, үөрүүнү, духуобунай өрө
көтөбүллүүнү үллэстэрбит
туһугар.

Кини эрэйин-мунун үллэсти
нөнгүө Христоска симпатияҕа
киирэбит. Атын дьон үтүөтүн
туһугар бэйэбин толук ууруу хас
биирдии дьайыыта биэрээччи
сүрэбэр үтүө санаа тыынын
күүһүрдэр, кинини аан дойдуну
өрүһүйээччигэ чугаһатар, кини
“баай этэ, ол эрэри эһиги
тускутугар ... дьаданы буолбута,
онон эһиги Кини дьаданыта баай
буолуон сөп.” 2 Коринфяннарга
8:9. Уонна биһиги
айымныбытыгар Айыы сыалын
толордохпутуна эрэ олох биһиэхэ
алгыс буолуон сөп.

Христос үөрэнээччилэрин
былааннаабытын курдук үлэлии
бардаххына, уонна Кини туһугар
дууһалары ыллаххына, эн Айыы
дьыалаларыгар диринник билии
уонна улахан билии наадатын
өйдүөн, уонна көнө суолга
аччыктаан, утахтаан тахсыан.
Танараба үнүөн, итэҕэлин
бөбөргүөбэ, уонна дууһан
быһһаны куйаарыгар дирин
ууну иһиэбэ. Утарсыыны уонна
тургутуулары көрсүү эйигин
Библияба уонна алгыска угуйуоба.
Эн Христос туһунан үтүөбэ уонна

билиигэ үүнүөн, уонна баай
опыты сайыннарыан.

Атын дьон туһугар бэйэмсэх үлэ
тыына майгыга дирини, туруктаах
буолууну уонна Христос курдук
тапталы биэрэр, уонна
хаһаайыныгар эйэни уонна дьолу
абалар. Баҕа санаалар үрдүктэр.
Сымнаҕас, бэйэмсэх санааҕа
миэстэ суох. Христианскай үтүөнү
итинник туһанар дьон Танараҕа
үлэлииргэ үүнүөхтэрэ уонна
күүстээх буолуохтара. Кинилэр
чуолкай духуобунай өйдөбүллээх
буолуохтара, бигэ, үүнэр

итэбэллээх буолуохтара, уонна
үнгүүгэ күүстээх буолуохтара.
Танара Тыына, кинилэр
тыыннарын үрдүгэр хамсанан,
Айыы тыыныгар эппиэттиир
дууһа ытык гармонияларын
ынырар. Атын дьон үтүөтүгэр
бэйэлэрин тустарыгар кыһамньыга
анаабыт дьон, биллэн турар,
бэйэлэрин быыһабылларын
оностоллор.

Үтүө санааба үүнэр соботох суол
диэн Христос биһиэхэ соруйбут
үлэтин интэриэһэ суох толоруу
буолар — кыахпыт баарынан,

биһиги биэрэр кыахтаах көмөҕө
наадыйар дьонно көмөлөһөргө
уонна алгыырга. Күүс дьарыктан
кэлэр; дьарык диэн олох
усулуобуйата. Христос туһугар
тугу да гыммакка, үтүө санаа
көмөтүнэн кэлэр алгыһы
пассивнайдык ылынан,
христианскай олоҕу тутуһа сатыыр
дьон үлэлээбэккэ эрэ аһаан олоро
сатыыллар. Айылҕа эйгэтигэр
курдук духуобунай эйгэҕэ бу
хайаан да алдьаныыга уонна
ыһыллыыга тириэрдэр.
Тарбахтарын дьарыктанартан
аккаастанар киһи сотору кинилэри

туһанар кыабын сүтэрэр. Ол
курдук Тангара биэрбит күүһүн
туһаммат христианин Христоска
улааппакка эрэ буолбакка,
уруккуттан баар күүһүн сүтэрэр.

Христос церковья диэн Тангара
дьону быһыырга анаабыт
агентствота. Кини соруктара аан
дойдуга Евангелиены тарҕатыы
буолар. Уонна эбэһээтэлистибэ
бары христианнарга сүктэриллэр.
Хас биирдии киһи, талаанын
уонна кыабын кээмэйинэн,
Арчылааччы соруудабын
толоруохтаах. Христос биһиэхэ

арыллыбыт таптала биһигини
Кинини билбэт дьонно
барыларыгар иэстээх онорор.
Танара биһиэхэ сырдыгы
бэйэбитигэр эрэ буолбакка,
кинилэргэ түһэрэргэ биэрбитэ.

Христос батыһааччылара
эбээһинэстэрин толорорго
сэрэхтээх буоллахтарына, билигин
омуктар дойдуларыгар
Евангелиены иһитиннэрэр
тыһыынчанан киһи баар буолуо
этэ. Үлэҕэ тус бэйэлэрэ
кыттыбатах дьон бары
кыахтарынан, аһыныгас

санааларынан уонна алгыстарынан
өйүөхтэрэ этэ. Уонна
христианскай дойдуларга
дууһаларга өссө элбэх
дьаныардаах үлэ баар буолуо этэ.

Христос туһугар үлэлиир туһугар,
язычниктар дойдуларыгар
барыахпытын наадата суох, эбэтэр
дьиэбит кыараҕас эргимтэтин
хаалларарбыт наадата суох,
өскөтүн биһиги эбээһинэспит онно
сытар буоллабына. Итини дьиэ
кэргэннэ, танара дьиэтигэр,
кимниин алтыһарбыт уонна

КИМНИИН ДЬЫАЛАЛААХПЫТЫН
ОНГОРУОХПУТУН СӨП.

Быыһааччыбыт сиргэ олобун
улахан ангара Назаретка мас ууһа
маһаһыыныгар тулуурдаах үлэбэ
ааспыта. Олох Айыы Тойонун
бааһынайдары уонна үлэһиттэри
кытта тэннэ хааман иһэн, ким да
биллибэт уонна ытыктабыла суох
хааман иһэн, сулууспалыыр
аанньаллар кэлэн барбыттара.
Кини ыарыһахтары эмтииригэр
эбэтэр Галилея буурбалаах
долгуннарынан хаамарыгар
курдук, Бэйэтин сэмэй

дьялалатыгар үлэлии сылдьан,
соруудабын итэбэтиилээхтик
толорор этэ. Онон олох саамай
намыһах эбээһинэстэригэр уонна
саамай намыһах дуоһунастарыгар
биһиги Иисусу кытта
хаамыахпытын уонна
үлэлиэхпитин сөп.

Апостол этэр: “Хас биирдии киһи
ыңырыллыбытын курдук, Тангара
иннигэр оннук олоруохтаах”. 1
Коринфянарга 7:24. Бизнесмен
бэриниилээх буолан, Учууталын
айхаллыыр гына дьялалатын
ытыан сөп. Кини Христос

дьингнээх үөрэнээччитэ
буоллабына, туохха барытыгар
итэбэлин илдэ сылдыаба уонна
Христос тыынын дьонно арыян
биэриэбэ. Механик Галилея
хайаларын ортотугар олох
дьаданы эйгэтигэр үлэлээбит Кини
дьаныардаах уонна эрэллээх
бэрэстэбиитэлэ буолуон сөп.
Христос аатын ааттаабыт киһи
барыта атыттар кини үтүө
дьайыыларын көрөн,
Айааччыларын уонна
Арчылааччыларын
айхаллыылларыгар
тириэрдихтэрин сөп.

Элбэх киһи Христоска
сулууспалыырга бэлэхтэрин
биэрэртэн аккаастаммыттара, тоҕо
диэтэххэ атыттар үрдүк
дьоҕурдаах уонна үчүгэй өрүттээх
этилэр. Танараҕа сулууспаҕа
кыахтарын анааһын ураты
талааннаах эрэ дьон ирдэнэр диэн
санаа баһыйар. Элбэх киһи
өйдүүрүнэн, талааннар ханнык эрэ
сөбүлүүр кылааска эрэ
бэриллэллэр, атыттары, биллэн
турар, үлэҕэ эбэтэр наҕараадаҕа
үллэстэргэ ынырыллыбаттар. Ол
гынан баран, домоххо оннук

көрдөрүллүбэтэх. Дьинэ хаһаайына
үлэһиттэрин ыңыран баран, хас
биирдии киһиэхэ бэйэтин үлэтин
биэрбит.

Тапталлаах тыынынан олох саамай
сэмэй эбээһинэстэрин «Айыы
Тойонно ананар курдук»
толоруохпутун сөп. Колоссаларга
3:23. Таһара таптала сүрэххэ баар
буоллабына, ол олоххо көстөр.
Христос минньигэс сыта биһигини
төгүрүйүөбү, уонна биһиги
сабыдыалбыт үрдэтиэбү уонна
алгыаба.

Тангараба үлэли барыаххын
иннинэ улахан түгэннэри кэтэһиэ
суохтааххын эбэтэр ураты
кыахтары күүтүө суохтааххын.

Аан дойду эйигин туох дии
саныабын туһунан толкуйдуоххун
наадата суох. Күннээби олоххут
итэбэлгит ырааһын уонна
дьиннээх буолуутун туоһута
буоллабына, уонна атыттар эһиги
кинилэргэ туһалаах буолуоххутун
баҕараргытыгар итэбэйэллэр
буоллабына, эһиги кыһамньыгыт
бүтүннүү сүшпэт.

Иисус үөрэнээччилэриттэн саамай
сэмэй уонна дьаданы дьон
атыттарга алгыс буолуохтарын
сөп. Кинилэр туох эрэ ураты
үтүөнү онгороллорун өйдөөбөт
буолуохтарын сөп, ол гынан баран
өйдөөбөт дьайыыларынан кэнээн,
дирингээн иһэр алгыс долгуннарын
сабалыахтарын сөп, уонна
алгыстаах түмүктэрин бүтэһик
наһараада күнүгэр диэри хаһан да
билбэт буолуохтарын сөп.
Кинилэр туох да улаханы
онгороллорун билбэттэр уонна
билбэттэр. Кинилэр ситиһии
туһунан долгуйууттан

сылайаллара ирдэммет. Кинилэр
Тангара көрүүтэ соруйбут үлэтин
эрэллээхтик толорон, тыыммакка
эрэ инники күөнгэ барыахтаахтар,
оччоҕо кинилэр олохторо мээнэҕэ
буолуо суоҕа. Бэйэлэрин
дууһалара Христос курдук буолан
үүнүөҕэ; кинилэр бу олоххо
Тангараны кытта бииргэ
үлэлииллэр уонна онон кэлэр олох
үрдүкү үлэтигэр уонна күлүктээх
үөрүүтүгэр сөп түбэһэллэр.

10-с чааһа — Тангара туһунан билии

Тангара Бэйэтин биһиэхэ биллэрэр
уонна Кинини кытта сибээһи
олохтуур суоллара элбэх. Айылҕа
биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар
тохтоло суох санарар. Аһаҕас
сүрэх Тангара илиитин үлэлэринэн
арыллыбыт тапталынан уонна
албан аатынан сөбүөһэ. Истэр
кулгаах айылҕа дьыалаларынан
Тангара сибээһин истиэн уонна
өйдүөн сөп. Күөх хонуулар, үрдүк
мастар, үүнээйилэр уонна
сибэккилэр, аһан иһэр былыт,

түһэр ардах, тыаһыыр үрэх,
халлаан килбиэннэрэ биһиги
сүрэхпитигэр тыл этэллэр,
барыларын айбыт Кинини кытта
билсиргэ ыгыраллар.

Быһааччыбыт Бэйэтин күндү
урооктарын айылҕа дыалаларын
кытта ситимнээбитэ. Мастер,
көтөрдөр, үрэхтэр сибэккилэрэ,
үрэхтэр, күөллэр уонна кэрэ
халлааннар, ону тэнэ күннээҕи
олох түгэннэрэ уонна тулалыыр
эйгэлэрэ барыта кырдьык
тылларын кытта ситимнээх этилэр,
онон Кини урооктара үгүстүк киһи

олобун дьарыктаах кыһалбаларын
ортотугар даҕаны,
өйүгэр-санаатыгар ахтыллыбыта.

Танара оҕолоро Бэйэтин үлэлэрин
сыаналыылларын уонна сирдээҕи
дьиэбитин киэргэппитигэр
боростуой, сымнаҕас кэрэтинэн
үөрүөхтэрин баҕарыа этэ. Кини
кэрэни таптыыр, уонна тас
көрүнүнэн тардыһыыттан ордук
Кини майгы кэрэтин таптыыр;
Кини биһигини ыраастык уонна
боростуойдук, сибэккилэр
сымнаҕас майгыларын иитэн
таһаарыа этэ.

Истэр буоллахпытына, Тангара
айбыт айымньылара биһигини
истигэн буолуу уонна эрэллээх
буолуу күндү уруоктарыгар
үөрэтиэхтэрэ. Космоһун устун
суола-иһэ суох хаамыыларыгар
үйэттэн үйэбэ анаммыт суолларын
батыһар сулустартан сабалаан,
саамай кыра атомна тийэ, айылба
дьыалалара Айааччы көнгүлүн
толороллор. Уонна Тангара
барытын көрөр-истэр уонна
айбытын барытын өйүүр. Аабан
сиппэт аан дойдулары киэнник
тарбаттар киһи, ону кытта тэннэ

куттаммакка сэмэй ырыатын
ыллыыр кыра харанга үөн баҕатын
толорор. Дьон күннээҕи
үлэлэригэр тахсалларыгар, үгэр
курдук; түүн сыттахарына,
сарсыарда турдахтарына; баай
киһи дыбарыаһыгар ыһыахтыыр
кэмигэр, эбэтэр дьаданы киһи
оҕолорун дьаданы остуол тула
мунньар кэмигэр, хас
биирдиилэрин халлааннааҕы Аба
сымнаҕастык көрөр. Танара
бэлиэтии көрбөт харах уута
тохтубат. Кини бэлиэтээбэтэх
мичээрэ суох.

Итини толору итэбэйэрбит
буоллар, бары сөбө суох
долгуйуулар суох буолуо этилэр.
Олохпут билинни курдук
хомойуулаах буолуо суоҕа этэ;
тоҕо диэтэххэ, барыта, улахан да,
кыра да буоллун, Танара
илиитигэр хаалыа этэ, Танара
элбэх кыһалҕаттан мунаахсыйбат,
кинилэр ыйааһыннарыттан
ыарырҕаппат. Оччотугар үгүстэр
өрдөөбүттэн билбэт дууһабыт
сынньаланҥын ылыахтаахпыт.

Сир дьикти кэрэтинэн
өйгүн-санаабын үөрэр курдук,

аньыы уонна өлүү ыарыытын
хаһан да билбэт кэлэр аан дойду
туһунан толкуйдаа; айылҕа сирэйэ
үөбүү күлүгүн аны кэппэт
буолуоҕа. Фантазияҕыт
быһааммыт дьон дьиэтин
ойуулаан көрдөрүн, уонна эн
сырдык фантазияҕыттан ордук
чаһылхай буолуоҕун өйдөө.
Айылҕаҕа баар Танара араас
бэлэхтэригэр Кини албан аатын
саамай сымнаҕас сырдыгын эрэ
көрөбүт. Суруйууларга этиллэр:
“Танара Кинини таптыыр дьонго
бэлэмнээбитин харах көрбөтөх,

кулгаах истибэтэх, киһи сүрэбэр
киирбэтэх”. 1 Коринфяннарга 2:9.

Поэт уонна натуралист айылҕа
туһунан элбэҕи этэр кыахтаахтар,
ол эрээри сир кэрэтин үрдүктүк
сыаналыыр христианин буолар,
тоҕо диэтэххэ кини Аҕатын
илиитинэн оноһуутун билинэр
уонна Кини тапталын сибэккигэ,
үүнээйигэ, маска ылынар. Ким да
хайа уонна үрэх, өрүс уонна муора
суолталарын толору өйдүүр кыаҕа
суох, ким кинилэри Тангара
киһиэхэ тапталын көрдөрүүтэ диэн
көрбөт.

Тангара биһиэхэ Бэйэтин дьаһайар
үлэтинэн уонна сүрэххэ Тыынын
сабыдыалынан кэпсэтэр. Биһиги
балаһыанньабытыгар уонна
тулалыыр эйгэбитигэр,
тулабытыгар күннэтэ буола турар
уларыйыыларга, сүрэхпит
кинилэри өйдүүргэ аһаҕас
буоллабына, күндү уруоктары
булуохпутун сөп. Псаломщик,
Тангара көрүүтүн үлэтин кэтээн
көрөн, “Сир Айыы Тойон
үтүөтүнэн толору” диир. “Ким
муударай, итини тутуһар, Айыы

Тойон үтүө санаатын өйдүөбүэ.”

Псалом 33:5; 107:43.

Танара биһиэхэ Бэйэтин тылынан

этэр. Манна Кини

майгытын-сигилитин, дьону кытта

сыһыанын уонна быһабыл улуу

үлэтин чуолкайдык арыяллар.

Манна биһиги иннибитигэр

былыргы патриархтар уонна

пророктар уонна атын ытык дьон

историялара аһаҕас. Кинилэр

“биһиги курдук дьулуурдаах” дьон

этилэр. Иаков 5:17. Биһиги курдук

дыксиниилэрин хайдах

тулуйбуттары, биһиги курдук

тургутууга түбэспиттэрин, ол
эрээри Тангара үтүөтүнэн эмиэ
сүрэхтэрин бөбөргөтөн
кыайбыттарын көрөбүт; уонна,
көрөн туран, биһиги көнө суолга
дьулуһарбытыгар санаабыт
көтөбүллэн эрэр. Кинилэргэ
бэриллибит күндү түгэннэр
тустарынан, кинилэргэ
бэриллибит сырдык, таптал уонна
алгыс туһунан, уонна кинилэргэ
бэриллибит үтүө көмөтүнэн
онорбут үлэлэрин туһунан
ааһарбытыгар, кинилэри угуйбут
тыын биһиги сүрэхпитигэр ытык
үтүктүү уотун умуруорар уонна

майгытынан кинилэр курдук
буолар баҕа санаа — кинилэр
курдук Тангараны кытта сылдьар
баҕа санаа.

Иисус Эргэрбит Кэс Тыл
Суруйууларын туһунан эппитэ, —
уонна Саҥа Кэс Тыл туһунан төһө
ордук сөп буолуой, — «Кинилэр
Миигин туоһулууллар»,
Арчылааччы, Кини биһиги
бараммат олоххо эрэлбит Киниэхэ
олоҕурар. Иоанн 5:39. Оннук,
Библия барыта Христос туһунан
кэпсиир. Айылҕа туһунан бастакы
суруйууттан саҕалаан — тоҕо

диэтэххэ, «Кинитэ суох
айыллыбыт туох да
айыллыбатаҕа» — түмүк тылыгар
диэри, «Көр, Мин сотору
кэлэбин», биһиги Кини
айымньыларыҥ ааҕабыт уонна
Кини куолаһыҥ истэбит. Иоанн
1:3; Арыллыы 22:12.

Быһааччыны кытта билсиэххин
баҕарар буоллаххына, Ытык
Суруктары үөрэт.

Таһара тылынан бүтүн сүрэххин
толор. Кинилэр тыыннаах уулар,
эн умайар уугун умуруораллар.
Кинилэр халлаантан кэлбит

тыыннаах килиэп буолаллар.
Иисус этэр: “Эһиги Кини Уолун
этин-сиинин сиэбэтэххитинэ
уонна Кини хаанын
испэтэххитинэ, эһиэхэ олох суох
буолуоҕа.” Кини Бэйэтин маннык
быһаарар: “Мин эһиэхэ этэр
тылларым – Тыын уонна Олох.”
Иоанн 6:53, 63. Биһиги эт-хаан
аһыырбытыттан уонна
иһэрбититтэн үөскүүр; уонна
айылҕа экэниэмикэтигэр курдук,
духуобунай экэниэмикэҕэ эмиэ:
духуобунай айылҕабытыгар туох
туһунан толкуйдуурбут

дьүһүйүүнү уонна күүһү-уоҕу
биэриэҕэ.

Өрөбүл тиэмэтэ диэн аанньаллар
көрүөхтэрин баҕарар тиэмэлэрэ;
бу үйэлэр тухары өрүһүйүллүбүт
дьон наукалара уонна ырыалара
буолуоҕа. Билигин толкуйдаан,
үөрэтиэххэ наада буолбатах дуо?
Иисус мунгура суох аһыныгас
санаата уонна таптала, биһиги
туспутугар оноһуллубут сиэртибэ,
саамай дьоһуннаах уонна
дьоһуннаах толкуйга ыңыраар.
Биһиги ытыктабыллаах
Арчылааччыбыт уонна

Көмүскээччибит
майгытын-сигилитин
ырытыахтаахпыт. Норуотун
аньыыларыттан быыһыы кэлбит
Кини сорудабын туһунан
толкуйдуохтаахпыт. Халлаан
тиэмэлэрин итинник ырытан
көрдөххө, итэбэлбит уонна
тапталбыт күүһүрүөбэ, уонна
алгыспыт Тангараба ылыныллыаба,
тобо диэтэххэ кинилэр итэбэли
уонна тапталы кытта өссө ордук
булкуйуохтара. Өйдөөх,
дьулуурдаах буолуохтара. Иисуска
өссө өрүү эрэллээх буолуу, уонна
Кини нөнүө Тангараба кэлэр дьону

барыларын бүтэһиктээхтик
быыһыыр күүһүгэр күннэтэ,
тыыннаах опыт баар буолуоҕа.

Быыһааччы толору өрүттэрин
туһунан толкуйдуурбутугар, Кини
ырааһырбыт дьүһүнүгэр бүтүннүү
уларыйар уонна санардыллар
буолуохпутун баҕарыахпыт.

Биһиги сүгүрүйэр Кини курдук
буоларга дууһа аччыктааһына
уонна утахтааһына баар буолуоҕа.

Төһөнөн элбэхтик Христос
туһунан санаабыт да, соччонон
Кини туһунан атыттарга

кэпсиэхпит уонна аан дойдуга
Кинини көрдөрүөхпүт.

Библия учуонайга эрэ анаан
суруллубатаҕа; наоборот
боростуой дьонно анаан
оҥоһуллубута. Быыһаныыга
наадалаах улуу кырдьыктар күн
ортотун курдук чуолкайдык
көстөллөр; уонна Тангара
чуолкайдык арыллыбыт көңүлүн
оннугар бэйэлэрин дьүүллэрин
тутуһар дьонтон ураты ким да
сыыһа-халты туттуо суоҕа.

Суруйуулар тугу үөрэтэллэрин
ким да туоһулуурун ылыныа
суохтаахпыт, Танара тылын
бэйэбит үөрэтиэхтээхпит.
Атыттарга бэйэбит толкуйбутун
онороллоругар көнүл
биэрдэхпитинэ, биһиги күүспүт
мөлтөөн, кыахпыт мөлтөөн
хаалыаба. Өй-санаа үтүө күүстэрэ
болѳомтолорун ууралларыгар
сөптөөх тиэмэлэргэ
дьарыктамматахтарыттан олус
кыччаан, Танара тылын дирин
суолтатын өйдүүр кыахтарын
сүтэрэн кэбиһиэхтэрин сөп.
Өй-санаа Библия тиэмэлэрин

сыһыаннарын быһаарыыга,
суруктары сурукка уонна
духуобунай дьыалалары
духуобунайга тэннииргэ туттуллар
буоллабына, улаатыаба.

Өйү-санааны бөбүргөтөргө
Суруйуулары үөрэтии курдук
суоттаммыт туох да суох. Библия
киэн, үрдүктүк тутар
кырдыктарын курдук санааны
үрдэтэр, кыахтары күүһүрдэр атын
книгэ суох. Танара тылын
сөптөөхтүк үөрэтэллэрэ буоллар,
дьон өйө-санаата киэнэ,
майгыта-сигилитэ үрдүктүк тутуо

этэ, бу кэмнэ үгүстүк көстүбэт
сыал-сорук туруктаах буолуо этэ.

Ол гынан баран, Суруйуулары
түргэнник аабыы туһата абыйах.
Кини Библияны бүтүннүү аабан
баран, кини кэрэтин көрбөт, дириг
уонна кистэлэн суолтатын
өйдөөбөт буолуон сөп. Биир быһа
тардыы суолтата өйгө-санааба
чуолкай буолуор диэри уонна
быһабыл былааныгар сыһыана
көстөр буолуор диэри
үөрэтиллибит буоллабына, чопчу
сыала-соруга суох уонна үчүгэй
үөрэх ылыллыбатах элбэх чааһы

аабыыга холоотоххо ордук
суолталаах. Библиябын бэйэбэр
илдэ сырыт. Төһө да кыах баар
буоллабына, аах; өйгөр-санаабар
баар тиэкистэри көннөр.

Уулуссанан хааман иһэн дабыны,
ханнык эрэ быһа тардыыны аабын
баран, ону өйгөр-санаабар
хаалларан кэбиһиэххин сөп.

Дьингээх болуомто уонна
алгыстаах үөрэтиитэ суох
өйү-санааны ылар кыахпыт суох.
Суруйуу сорох чааһа дьингэр
сыһа өйдөнөргө аһара чуолкай,
ол гынан баран сорохтор

суолталара биир көрүүгэ көстөр
гына сирэйгэ сытар буолбатахтар.
Суруйууну Суруйууну кытта
тэнниэххэ наада. Сэрэхтээхтик
чинчийии уонна алгыстаах
толкуйдааһын баар буолуохтаах.
Уонна оннук үөрэнии баайдык
төлөнүөбэ. Шахтер сир үрдүн
анныгар кистэнэ сытар күндү
тимир тымырдарын булбутун
курдук, Тангара тылын кистэлэн
баайы-дуолу курдук
дьаныардаахтык көрдүүр киһи
сэрэхтээх көрдөөччү көрүүтүттэн
кистэммит саамай улахан
сыаналаах кырдьыктары булуоҕа.

Сүрэххэ толкуйдааммыт үөрүүлээх
тыллар олох фонтаныттан тахсар
үрэхтэр курдук буолуохтара.

Библияны үнгүүтэ суох хаһан да
үөрэтиэ суохтааххын. Кини
страницаларын арыйар иннинэ
Айыы Тыын сырдыгын
көрдөһүөхтээхпит, уонна ол
бэриллиэбэ. Нафанаил Иисуска
кэлбитигэр, Арчылааччы: «Көр,
дьингнээх израильтянин, киниэхэ
албын суох!» Нафанаил: «Эн
миигин хантан билэбин?» Иисус
хоруйдаабыта: «Филипп эйигин
ыңырыан иннинэ, эн смоква мас

анныгар сылдьан көрбүтүм». Иоанн 1:47, 48. Кырдык диэн тугун билэр туһугар Киниттэн сырдыгы көрдөөтөхпүтүнэ, Иисус биһигини алгыс кистэлэн сирдэригэр эмиэ көрүөбүэ. Сырдык эйгэттэн аанһаллар сэмэй сүрэхтэринэн Айыы салайыытын көрдүүр дьону кытта бииргэ буолуохтара.

Сибэтиэй Тыын Быһааччыны өрө тутар уонна айхаллыыр. Кини Христосу, Кини көнө суолун ырааһын уонна Кини нөнгүө ылыллыбыт улуу быһабылбытын

билиһиннэри Киһи эбээһинэһэ.
Иисус этэр: “Киһи Миигиттэн
ылыаҕа уонна эһиэхэ көрдөрүөҕэ.”
Иоанн 16:14. Кырдьык Тыына
диэн Айыы кырдьыгын соҕотох
дьоһуннаах учуутала. Танара киһи
аймаҕы төһө ытыктыаҕай, тоҕо
диэтэххэ Киһи Уолун кинилэр
тустарыгар өлөрүгэр биэрбитэ
уонна Бэйэтин Тыынын киһиэхэ
үөрэтээччи уонна өрүү салайар
киһи быһыытынан анаабыта!

11-с чааһа — Алгыс үтүөтэ

Айылҕа уонна арийыы көмөтүнэн,
Бэйэтин көрүүтүнэн уонна
Бэйэтин Тыынын сабыдыалынан
Танара биһиэхэ кэпсэтэр. Ол
эрээри бу тийбэт; биһиги эмиэ
Киниэхэ ис сүрэхпитин арийан
биэриэхпитин наада. Духуобунай
олохтоох уонна күүстээх буолар
туһугар, халлааннаабы Аҕабытын
кытта дьиннээх сыһыаннаах
буолуохтаахпыт. Өйбүт-санаабыт
Кини диэки тардыһыан сөп; Кини
дьайыыларын, Кини амарах
санаатын, Кини алгыһын туһунан

толкуйдуохпутун сөп; ол гынан
баран, бу, толору өйдөбүлүнэн,
Кинини кытта кэпсэтии буолбатах.
Тангараны кытта кэпсэтэр туһугар,
биһиги Киниэхэ дьингнээх олохпут
туһунан тугу эмэ этиэхтээхпит.

Алгыс диэн Тангараба добор
курдук сүрэх арийыыта. Тангараба
биһиги туохпутун биллэрэр
туһугар буолбатах, Кинини
ылынар кыахтанарбытыгар
наадалаах. Алгыс Тангараны
биһиэхэ түһэрбэт, Киниэхэ өрө
таһаарар.

Иисус сиргэ сылдьан,
үөрэнээччилэрин хайдах үнгүөххэ
сөбүн үөрэппитэ. Кини кинилэри
күннээби наадыыыларыын Таңара
иннигэр туруоралларыгар уонна
кыһалбаларын барытын Киниэхэ
ууралларыгар соруйбута. Кини
кинилэргэ көрдөһүүлэрэ
истиллиэхтээх диэн эрэннэриитэ
биһиэхэ эмиэ эрэннэрии буолар.

Иисус Бэйэтэ, дьон ортотугар
олорон, үгүстүк алгыска сылдьара.
Быһааччыбыт Бэйэтин биһиги
наадыыыларбытын уонна
мөлтөхпүтүн кытта тэннээбитэ, ол

аата Кини Аҗатыттан эбээһинэскэ
уонна тургутууга бэлэмнэнэн
тахсыан сөп диэн, Аҗатыттан сана
күүһү-уоҕу көрдүүр, көрдөһөр
киһи буолбута. Кини биһиэхэ
барытыгар холобур буолар. Кини
биһиги мөлтөхпүтүгэр быраат,
“биһиги курдук бары өттүнэн
боруобаланар;” оттон аньыыта
суох киһи быһыытынан Кини
айылҕата куһаҕантан тэйбитэ;
Кини аньыы эйгэтигэр
ыарахаттары уонна дууһа эрэин
тулуйбута. Кини киһилии майгыта
алгыһы наадалаах уонна чиэс
оҥорбута. Кини Аҗатын кытта

бииргэ буолууттан уоскулангы
уонна үөрүүнү булбута. Дьону
Быыһааччы, Тангара Уола, алгыс
наадатын билбит буоллабына,
мөлтөх, аньыылаах өлүүлээх дьон
өссө күүскэ, өрүү алгыс наадатын
өйдүөхтэрэй.

Халлааннаабы Абабыт биһиэхэ
Бэйэтин алгыһын толору биэрэрин
кэтэхэр. Мунгура суох таптал
фонтаныгар үксүн иһэрбит биһиги
дьолбут. Абыяхтык үнэрбит
дьиктитэ буолуой! Тангара Бэйэтин
оҕолоруттан саамай сэмэйдэр ис
сүрэхтэн үнэллэрин истиэн

баҗарар уонна баҗалаах, ол да
буоллар биһиги өттүбүтүттэн
Танараҕа баҕа санаабытын
тиэрдэргэ улаханлык сөбүлээбэт
буолуу баар. Танара мунура суох
тапталлаах сүрэҕэ кинилэргэ
дьулуһар, кинилэр
көрдөһүөхтэрин, толкуйдуур
кыахтарыттан элбэҕи биэрэргэ
бэлэм, ол эрэри кинилэр олус
аҕыйахтык үнэллэр уонна оннук
кыра итэҕэл? Аанньаллар Танара
иннигэр сүгүрүйэллэрин
сөбүлүүллэр; кинилэр Кини
аттыгар буолалларын сөбүлүүллэр.
Кинилэр Танараны кытта сибээһи

саамай үрдүк үөрүүлэринэн
ааҕаллар; ол да буоллар, Тангара
эрэ биэрэр көмөҕө олус наадыйар
сир оҕолоро Кини Тыынын
сырдыга, Кини баар буолуутун
доҕордоһуута суох хаамыыга
дуоһуйар курдуктар.

Алгыһы умнубут дьону абааһы
хараҥата хаайар. Өстөөх
сибигинэйбит соруйуулар
кинилэри аньыыга угуйар; уонна
бу барыта кинилэр Тангара
кинилэргэ биэрбит бырааптарын
алгыс диэн Айыы анааһыныгар
туһамматтарыттан тахсар. Тангара

уолаттара уонна кыргыттара тоҕо
үнгэртэн туттунуохтаахтарый, үнүү
итэҕэл илиитигэр халлаан
ыскылаатын арыһар күлүүс
буоллаҕына, онно Бары Күүстээх
Күүстээх мунура суох баайа-дуола
хараллан сытар? Тохтоло суох
үнүү уонна дьаныардаахтык
кэтээн көрүү суох буоллаҕына,
сэрэхтээх буолуу уонна сөптөөх
суолтан тэйэр кутталлаахпыт.
Өстөөх биһиги дьаныардаах
көрдөһүүбүтүнэн уонна
итэҕэлбитинэн сордоон
утарылаһар үтүөнү уонна күүһү
ылбаппытын туһугар, өстөөх

аһыныгас сир суолун өрүү
мэһэйдииргэ дьулуһар.

Танара биһиги үнэрбитин истиэ
уонна хоруйдуо диэн сорох
усулуобуйалар бааллар. Олортон
биир бастакынан Кини көмөтүгэр
наадыарбытын билэбит. Кини
эрэннэрбитэ: «Мин утахтаабыт
киһиэхэ уу кутуом, кураанах сиргэ
уу кутуом». Исая 44:3. Көнө
суолу аччыктаан, утахтаан эрэр,
Танараны эрэйэр дьон
тотоойуохтара диэн эрэллээх
буолуохтарын сөп. Сүрэх Тыын
сабыдыалыгар аһаҕас буолуохтаах,

атыннык Тангара алгыһын ылар
кыах суох.

Биһиги улахан наадыыбыт
бэйэтэ аргумент буолар уонна
биһиги туспутугар саамай
дьэнкэтик көрдөһөр. Ол гынан
баран, Айыы Тойон биһиги
туспутугар итинник дьыалалары
онгорорго көрдөнүөхтээх. Кини
этэр: “Көрдөөн, оччоҕо эһиэхэ
бэриллиэҕэ.” Уонна “Бэйэтин
Уолун харыстаабакка, барыбыт
туспутугар туттарбыт киһи, хайдах
Кинини кытта биһиэхэ барытын

босхо биэриэ суоҕай?” Матфей
7:7; Римляннарга 8:32.

Сүрэхпитигэр аһыы баарын
өйдүүр буоллахпытына, ханнык
эмэ биллэр аһыыны
онордохпутуна, Аһыы Тойон
биһигини истиэ суоҕа; оттон
кэмсиммит, кэмсиммит дууһа
үһүүтэ хайаан да ылыллар. Биллэн
турар сыһалар бары
көннөрүллүбүттэрин кэннэ,
Таһара биһиги көрдөһүүбүтүгэр
хоруйдуо диэн итэҕэйиэхпитин
сөп. Бэйэбит үтүөбүт биһигини
хаһан даһаны Таһара үтүөтүгэр

тиэрдие суоџа; Исус биһигини
быһһыаџа, Кини хаана биһигини
ыраастыаџа; ол да буоллар ылыы
усулуобуйатын тутуһууга
үлэлээхпит.

Баһыйар алгыс өссө биир өрүтэ -
итэџэл. “Танараџа кэлэр киһи
Кини баарын уонна Кинини
көрдөөччүлэри наџараадалыырын
итэџэйиэхтээх.” Еврейдэргэ 11:6.
Исус үөрэнээччилэригэр эппитэ:
“Тугу баџарар үнэргитигэр
ылбыккытын итэџэин, оччоџо
ылыаххыт.” Марк 11:24. Кини
тылыгар ылынабыт дуо?

Эрэл киэн уонна мунура суох,
уонна эрэннэрбит Кини эрэллээх.
Биһиги көрдөспүт дыалабытын
ылбатахпытына, көрдөспүт
кэммитигэр, Айыы Тойон истэрин
уонна үнэрбитигэр эппиэттиэбин
итэбэйиэхтээхпит. Биһиги олус
сыһабыт уонна кылгас
көрүүлээхпит, онон соробор
биһиэхэ алгыс буолуо суохтаах
дыалалары көрдөһөбүт, уонна
халлааннаабы Абабыт тапталынан
биһиги үнүүбүтүгэр хоруйдуур,
биһиги үрдүкү үчүгэйбитигэр туох
буолуобун биэрэр — биһиги

бэйэбит баҕарарбыт Айыы
сырдыктаах көрүүлээх
буоллахпытына, барытын
дьингнээхтик баарынан
көрүөхпүтүн сөп этэ. Алгыспыт
эппиэттээбэт курдук буоллабына,
андаҕарбытыгар тутуһуохтаахпыт;
тоҕо диэтэххэ, эппиэттиир кэм
кэлиэбэ, уонна биһиги саамай
наадалаах алгыһы ылыахпыт. Ол
гынан баран, алгыс хайаан да
биһиги баҕарарбыт курдук уонна
туспа дьыалабытыгар эппиэттиэбэ
диэн этэр - улахан санаа. Танара
алҕастыырга аһара муударай,
көнөтүк сылдьар дьонтон туох да

үчүгэйи умнарыгар аһара үтүө.
Оччотугар, үнүүгэр тута эппиэти
көрбөтөххүнэ даҕаны, Киниэхэ
эрэнэртэн куттаныма. Кини
эрэллээх эрэннэриитигэр эрэн,
“Көрдөөн, оччоҕо эһиэхэ
бэриллиэҕэ”.

Итэҕэллээх буолуохпут иннинэ,
саарбахтааһыннарбытын уонна
кутталларбытын кытта сүбэ
ыллахпытына, эбэтэр чуолкайдык
көрбөтөхпүтүн барытын быһаара
сатаахпытына, мунаахсыйыылар
өссө элбиэхтэрэ уонна
дириҥиэхтэрэ. Оттон биһиги

Тангараба кэлэн, дьингнээхпит
курдук, көмө суох уонна
тутулуктаах курдук сананан, уонна
сэмэй, эрэллээх итэҕэллээхтик,
билиитэ мунгура суох,
айыллыбыты барытын көрөр,
барытын Бэйэтин баҕатынан уонна
тылынан салайар Киниэхэ баҕа
санаабытын биллэрдэхпитинэ,
Кини биһиги ыңырыбытын
истиэн сөп уонна истиэҕэ, уонна
биһиги сүрэхпитигэр сырдыгы
киллэриэҕэ. Ис сүрэхтэн үнүү
нөнгүө биһигини Мунгура суох
өйүн-санаатын кытта
ситимниибит. Биһиги

Быыһааччыбыт сирэйэ биһиги
үрдүбүтүгэр аһыныгас санаанан
уонна тапталынан умса түспүтүн
туһунан ол кэмнэ биһиэхэ туох да
дьикти дакаастабыл суох буолуон
сөп, ол гынан баран, бу даҕаны
оннук. Кини көстөр таарыйыытын
билбэт буолуохпутун сөп, ол
гынан баран Кини илиитэ
биһигини тапталынан уонна
аһыныгас сымнаҕаһынан ылар.

Таңараттан аһыныгас санааны
уонна алгыһы көрдөһө
кэллэхпитинэ, бэйэбит
сүрэхпитигэр таптал уонна

бырастыы гыныы тыына баар
буолуохтаах. Хайдах “Биһиги
иэстээх дьоммутун бырастыы
гынарбыт курдук, иэспитин
бырастыы гын” диэн үнүөхпүтүн
сөбүй, ол эрэри бырастыы
гыммат тыыны ылыныахха сөбүй?
Матфей 6:12. Бэйэбит
алгыстарбытын истиэхтэрэ диэн
күүтэбит буоллабына, атыттары
бырастыы гыныллыа диэн
эрэнэбит курдук уонна тэн
кээмэйинэн бырастыы
гыныахтаахпыт.

Алгыска тулуурдаах буолуу ылыы
усулуобуйата оноһуллубут.
Итэҕэлбитигэр уонна
опытпытыгар үүнэр
буоллахпытына, хайаан да
үнгүөхтээхпит. Биһиги «алгыска
түргэнник» сылдыяхтаахпыт,
«алгыска салгыы
сылдыяхтаахпыт уонна махтал
тылынан сэрэхтээх
буолуохтаахпыт». Римляннарга
12:12; Колоссаларга 4:2. Петр
итэҕэйээччилэри «сэрэхтээх
буоларга уонна үнэргэ сэрэхтээх
буоларга» ынырар. 1 Петр 4:7.
Павел маннык салайар: “Туохха

барытыгар үнүүгүтүнэн,
үнүүгүтүнэн, үнүүгүтүнэн, махтал
тылынан Танараба көрдөһүүгүтүн
биллэринг.” Филиппийскайдарга
4:6. «Оттон эһиги,
тапталлаахтарым, — диир Иуда,
— Сибэтиэй Тыын көмөтүнэн
үнгэн, Танара тапталыгар
бэйэбитин харыстаан олорун».
Иуда 20, 21. Тохтоло суох алгыс
диэн дууһа Танараны кытта
быстыспат холбоһуута, оһон
Танараттан олох биһиги
олохпутугар киирэр; уонна
олохпутуттан ыраас уонна
сибэтиэй буолуу Танараба төһөнөр.

Алгыска кыһамныы наада; туох да
мэһэйдээбэтин. Иисус уонна бэйэнг
дууһан икки ардыларыгар сибээһи
аһаҕастык тутарга бары кыаҕы
уур. Алгыс оноһуулар сиригэр
барар бары кыаҕы көрдөө.

Тангараны кытта сибээһи
олохтуурга дьулуһар дьон алгыс
мунһаҕар көстүөхтэрэ, кинилэр
эбээһинэстэрин толорорго
эрэллээхтэр уонна ылыахтарын
сөптөөх бары туһаны ыларга
дьаныардаах уонна дьулуһар.

Кинилэр халлаантан сырдык уотун
ылар кыахтаах сирдэригэр

бэйэлэрин туруорар кыахтарын
барытын тупсарыахтара.

Биһиги дьиэ кэргэн эргимтэтигэр
үнгүөхтээхпит, уонна бастатан
туран, кистэлэн үнгүүнү умнуо
суохтаахпыт, тоҕо диэтэххэ, бу
дууһа олоҕо. Алгыс умнуллан
турдабына, дууһа чэчириирэ
кыаллыбат. Дьиэ кэргэн эбэтэр
уопсастыбаннай алгыс эрэ
тийибэт. Соҕотох буолууга дууһа
Танара көрөр харабар аһаҕас
буоллун. Кистэлэн алгыһы алгыс
истэр Танара эрэ истиэхтээх.
Ханнык да интэриэһинэй кулгаах

маннык үнсүүлэр ыарахаттарын
ылыммат. Кистэлэн үнүүгэ дууһа
тулалыыр дьайыылартан,
долгуйууттан босхолоноор.
Спокойно, ол эрэри истинник,
Танара кэнниттэн тийиэбэ.
Кистэлэни көрөр, сүрэхтэн тахсар
алгыһы истэргэ кулгааба аһаҕас
Киниттэн тахсар сабыдыал
минньигэс уонна үйэлээх
буолуоҕа. Сымнаҕас, судургу
итэбэл көмөтүнэн дууһа Танараны
кытта сибээһи олохтуур уонна
Сатананы кытта охсуһууга
күүһүрдэр уонна өйүүр Айыы
сырдыгын бэйэтигэр хомуйар.

Тангара биһиги күүстээх
башнябыт.

Шкафкар үн, уонна күннээби
үлэбин оноро сылдьан, сүрэбин
Тангараба өрүү өрө көтөбүллүн.
Ити курдук Енох Тангараны кытта
сылдыбыта. Бу тыаһа суох алгыс
үтүө санаа бүрүстүөлүн иннигэр
күндү ладан курдук өрө тураллар.
Сүрэбэ Тангараба тирэбирбит
киһини сатана кыайбат.

Тангараба көрдөһүүнү онгорор сөбө
суох кэм уонна сир суох. Ис
сүрэхпитин истин үнүү тыыныгар

көтөбөрбүтүгэр туох да
мэһэйдээбэт. Уулуссаҕа дьон
ортотугар, дьыалабыай дьыала
ортотугар, Неемия Артаксеркс
ыраахтааҕы иннигэр көрдөһүүтүн
онгорбутун курдук, Танараҕа
үңсүү ытыахпытын уонна
Танара салалтатын
көрдөһүөхпүтүн сөп. Ханна да
буолларбыт причастие шкафын
булуохха сөп. Биһиги сүрэх аанын
өрүү аһаҕастык уонна Иисус кэлэн
дууһаҕа халлаан ыалдьытын
быһыытынан олоруон диэн
ыңырыбыт үрдүөхтээх.

Тулабытыгар кирдээх, алдыаммыт
атмосфера баар буолуон сөп
эрээри, биһиги кини миазматын
тыынарбыт наадата суох, халлаан
ыраас салгыныгар олоруохпутун
сөп. Ис сүрэхтэн үнэн, дууһаны
Танара иннигэр көтөбөн, кирдээх
санааларга уонна сибэтиэй
санааларга хас биирдии ааны
сабан кэбиһиэхпитин сөп. Танара
өйөбүлүн уонна алгыһын ылар
сүрэхтэрэ аһаҕас дьон сирдээбэр
ыраас эйгэбэ сылдыяхтара уонна
халлааны кытта өрүү сибээстээх
буолуохтара.

Биһиги Иисуска туспа көрүүлээх
буолуохтаахпыт уонна үйэлэр
тухары дьиннээх олох
сыаннастарын толору
өйдүөхтээхпит. Сибэтиэй буолуу
кэрэтэ диэн Таһара оҕолорун
сүрэхтэрин толоруу; уонна бу
ситиһиллэрин туһугар,
халлааннаабы дьыалалар
тустарынан Айыы арийыыларын
көрдүүр буолуохтаахпыт.

Таһара биһиэхэ халлаан эйгэтин
тыынын биэрдин диэн, дууһа
тахсан үөһэ тардыллыбытын.

Таһараҕа олус чугас буолуохпутун

сөп, онон хас биирдии
күүтүллүбэтэх тургутууга
санаабыт Киниэхэ сибэкки күн
диэки эргийэрин курдук
айылѳаттан эргийэр.

Баѳа санааларгын, үөрүүлэргин,
хомойууларгын, кыһалѳаларгын
уонна кутталларгын Танара
иннигэр тут. Эн Киниэхэ
ыарахаттары үөскэтиэххин сөп
буолбатах; Кинини кыайан
сылайбаккын. Эн төбөѳүт
баттахтарын ааѳар Кини оѳолорун
баѳаларыгар кыһаллыбат. «Айыы
Тойон олус аһыныгас, аһыныгас

санаалаах». Иаков 5:11. Кини
тапталлаах сүрэбэ биһиги
хомойуубутуттан уонна кинилэр
тустарынан этиилэрбититтэн
долгуйар. Өйү-санааны муннарар
барытын Киниэхэ илдьэ бар.
Киниэхэ тулуйар кыаба суох туох
да улахан суох, тобо диэтэххэ
Кини аан дойдулары тутар, Кини
аан дойду бары дыалаларын
салайар. Биһиги эйэбитигэр
сыһыаннаах туох да Кини
бэлиэтии көрбөтүгэр аһара кыра
буолбатах. Биһиги олохпутугар
Кини аабар кыаба суох харана
чааһа суох; Киниэхэ быһаарарга

уустук мунаахсыйы суох. Кини
оҕолоруттан саамай кыраларыгар
ханнык да алдьархай тахсыа суоҕа,
ханнык да долгуйуу дууһаны
ыарытыннарбат, ханнык да үөрүү
үөрүүтэ, ханнык да ис сүрэхтэн
алгыс уостан тахсыбат, ону биһиги
халлаанга баар Аҕабыт көрбөт,
эбэтэр Кини онно тута
интэриэһиргээбэт. “Кини
ыалдыбыт сүрэхтээхтэри эмтиир,
баастарын баайар.” Псалом 147:3.
Таһара уонна хас биирдии дууһа
сыһыаннара сир үрдүгэр Кини
көрүүтүн үллэстэр атын дууһа
суоҕун курдук ураты уонна

толору, Кини таптыыр Уолун
биэрбит атын дууһа суох курдук.

Иисус эппитэ: “Эһиги Мин
ааппыттан көрдөһүөххүт: уонна
Мин эһиги тускутугар Аҕабыттан
көрдөһүөм диэбэппин, тоҕо
диэтэххэ Аҕам Бэйэтэ эһигини
таптыыр.” “Мин эһигини талан
ылбытым: ... Мин ааппар
Аҕабыттан тугу көрдөһөргүтүн
барытын Кини эһиэхэ биэриэ
диэн.” Иоанн 16:26, 27; 15:16.
Оттон Иисус аатынан үнэр диэн
алгыс саҕалананытыгар уонна
бүтүүтүгэр ол ааты ахтыы эрэ

буолбатах. Бу Иисус андаҕарыгар
итэбэйэн, Кини үтүөтүгэр
тирэбирэн, Кини дьайыылары
оноро сылдьан, Иисус
өйүнэн-санаатынан уонна
тыынынан үнүү буолар.

Танара биһигиттэн ким да
отшельник эбэтэр монах буолан,
аан дойдуттан тэйэн, бэйэбитин
сүгүрүйүү дьайыыларыгар
аныахтаах диэн эппэт. Олох
Христос олобун курдук
буолуохтаах — хайа уонна элбэх
киһи икки ардыгар. Үнэртэн ураты
тугу да гыммат киһи сотору

үнгэрин тохотуоѳа, эбэтэр үнгүүтэ
үгэскэ кубулуйуоѳа. Эр дьон
бэйэлэрин уопсастыбаннай
олохтон тэйиттэхтэринэ,
христианскай эбээһинэс уонна
кириэс көтөбүү эйгэтиттэн
тэйиттэхтэринэ; кинилэр
тустарыгар дьаныардаахтык
үлэлээбит Учуутал туһугар
дьаныардаахтык үлэлииртэн
аккаастаннахтарына, алгыс
тиэмэтин сүтэрэллэр уонна
бэриниилээх буолууга көбүлээһин
суох буолаллар. Кинилэр
алгыстара туспа уонна бэйэмсэх
буолан хаалаллар. Кинилэр киһи

аймах наадатыгар эбэтэр Христос
саарыстыбатын тутуутугар үнэр
кыахтара суох, үлэлиир күүс
көрдөһөллөр.

Танараҕа сулууспалыырга
бэйэ-бэйэбитин күүһүрдэр уонна
көбүлүүр туһугар бииргэ түмсэр
чиэспитин умнан кэбистэхпитинэ,
биһиги сүтүккэ түбэһэбит. Кини
тылын кырдьыктара биһиги
өйбүтүгэр-санаабытыгар
дьүһүннэрин уонна суолталарын
сүтэрэллэр. Кинилэр ыраастыыр
дайыыларынан сүрэхпит
сырдыырын уонна уһугуннарарын

тохтотор, уонна духуобунаспыт
мөлтүүр. Христианнар
быһыытынан түмсүүбүтүгэр
бэйэ-бэйэбитигэр аһыныгас санаа
суоҕуттан элбэҕи сүтэрэбит.
Бэйэтигэр эрэ хааччахтанар киһи
Танара анаабыт дуоһунаһын
толорбот. Айылҕабытыгар баар
социальной өрүттэри сөптөөхтүк
иитии биһигини атыттары кытта
симпатияҕа киллэрэр уонна
Танараҕа сулууспалыырбытыгар
сайдыыбыт уонна күүһүрдэр
ньымата буолар.

Христианнар бииргэ түмсэн,
Тангара тапталын уонна өрүһүйүү
күндү кырдыктарын туһунан
бэйэ-бэйэлэригэр кэпсэтэллэрэ
буоллар, бэйэлэрин сүрэхтэрэ
сэргэхсийиэ этэ уонна
бэйэ-бэйэлэрин сэргэхситиэхтэрэ
этэ. Биһиги халлааннаабы Аҕабыт
туһунан күннэтэ элбэби билэрбит,
Кини үтүөтүн сагалыы билэрбит
буолуо; оччоҕо Кини тапталын
туһунан кэпсэтиэхпитин
баҕарыахпыт; уонна итинник
гыннахпытына, бэйэбит сүрэхпит
сылыйан, көтөбүллүөбүэ. Иисус
туһунан элбэхтик саныырбыт

уонна кэпсэтэрбит буоллар, уонна
бэйэбит туспутунан аҕыйахтык,
Кини баар буолуутун быдан
элбэхтик ылыахтаах этибит.

Танара биһиги туспутугар
кыһамньытын туһунан
дакаастабыл баарын курдук
элбэхтик саныыр буоллахпытына,
Кинини өйбүтүгэр-санаабытыгар
өрүү тутуохтаахпыт уонна Кини
туһунан кэпсэтэрбитигэр уонна
Кинини айхаллыырга
үөрүүөхтээхпит. Кэмнээх
дьыалалар тустарынан кэпсэтэбит,
тоҕо диэтэххэ кинилэргэ

интэриэстээхпит. Доџотторбутун
таптыыр буолан кэпсэтэбит;
үөрүүбүт-хомолтобут кинилэргэ
ситимнээхтэр. Ол эрээри, сирдээџи
доџотторбутун таптыырдааџар,
Тангараны таптыырга мунура суох
улахан төрүөт баар; Кинини бары
санаабытыгар бастакы миэстэџэ
туруоруу, Кини үтүөтүн туһунан
кэпсэтии уонна Кини күүһүн
туһунан кэпсэтии аан дойдуга
саамай айылџаттан тахсар
буолуохтаах. Кини биһиэхэ
бэлэхтээбит баай бэлэхтэрэ биһиги
санаабытын уонна тапталбытын
улаханлык ылынар сыаллаах

буолбатах этилэр, онон биһиги
Танараба тугу да биэрэр кыахпыт
суох буолуохтаах этэ; кинилэр
биһигини Кини туһунан өрүү
санаталлар уонна халлааннаабы
Үтүө киһибитигэр таптал уонна
махтал ситимнэригэр кэлгийэллэр.
Биһиги сир намтал сирдэрин
аттыгар олус чугас олоробут.
Үөһээни сибэтиэй сир аһаҕас
ааныгар харахпытын көтөбүөххэ,
онно Танара албан аатын сырдыга
Христос сирэйигэр тыгар, Кини
“Бэйэтинэн Танараба чугаһыыр
дьону бүтэһиктээхтик быһыһыыр
кыахтаах”. Еврейдэргэ 7:25.

Тангараны өссө элбэхтик
айхаллыахпытын наада: «Кини
үтүөтүн иһин, киһи оҕолоругар
онгорбут дьикти дьайыыларын
иһин». Псалом 107:8. Биһиги
сүгүрүйэр дьарыктарбыт бүтүннүү
көрдөһүүгэ уонна ылыыга туруо
суохтаахтар. Баҕа санаабытын
өрүү санаабакка, ылар туһабытын
хаһан да санаабакка сылдьыабын.
Биһиги наһаа үнпүппүт, ол гынан
баран махтанартан аһара
аһынабыт. Биһиги Тангара амарах
санаатын куруук
ылынааччыларбыт, ол да буоллар

төһө аҕыйах махталбытын
биллэрэбит, Кини биһиги
туспутугар онорбутун иһин төһө
аҕыйахтык айхаллыбыт.

Былыр Айыы Тойон Израильга,
Киниэхэ сулууспалыы
мустахтарына, эппитэ: “Эһиги
Айыы Тойон Танарабыт иннигэр
аһыаххыт уонна Айыы Тойон
Танарабыт эһигини албаабыт дьиэ
кэргэттэргит туохха барытыгар
үөрүөххүт .” Второзаконие 12:7.
Танара албан аатыгар оноһуулар
дьыала хомойуулаах уонна
хомойуулаах буолбакка, үөрэ-көтө,

айхал уонна махтал ырыаларынан
оһоһуллауохтаах.

Биһиги Танарабыт нарын,
аһыныгас Абабыт. Кини
сулууспатын сүрэҕи хомотор,
ыарырҕатар дьарык курдук
көрүөххэ суохтаах. Айыы Тойонно
сүгүрүйэр, Кини үлэтигэр
кыттыһар үөрүүлээх буолуохтаах.
Танара Бэйэтин оҕолоругар,
кинилэргэ улахан быыһабыл
бэриллибитэ, ыарахан, ирдэнэр
сорудаҕы толорооччу курдук
тутталларын баҕарыа суоҕа этэ.
Кини кинилэр бастың доҕоро;

уонна Киниэхэ сүгүрүйдэхтэринэ,
Кини кинилэри кытта бииргэ
буоларын, алгыан уонна
уоскутуон, сүрэхтэрин үөрүүнэн
уонна тапталынан толорорун
күүтэр. Айыы Тойон оҕолоро
Киниэхэ сулууспалааһынтан
уоскуйалларын уонна Кини
үлэтигэр ыарахаттартан ордук
үөрүүнү булалларын баҕарар.
Киниэхэ сүгүрүйэ кэлбит дьон
Кини кыһамньытын уонна
тапталын туһунан күндү
санааларын ильдэ
сылдьалларыгар, күннээҕи олох
бары дьыалаларыгар

үөрэллэригэр, барытыгар
кырдыктаахтык уонна
итэҕэтиилээхтик дьаһанар үтүө
санаалаах буолалларыгар
баҕарара.

Кириэс туһунан түмсүөхтээхпит.
Христос уонна Кини кириэскэ
тириллибитэ толкуйдааһын,
кэпсэтии уонна саамай үөрүүлээх
санаабыт тиэмэтэ буолуохтаах.
Таңараттан ылар хас биирдии
алгыһын өйбүтүгэр-санаабытыгар
тутуохтаахпыт, уонна Кини улахан
тапталын өйдөөтөхпүтүнэ,
барытын биһиги туспутугар

кириэскэ ыйыллыбыт илиигэ
итэбэйэргэ бэлэм буолуохтаахпыт.

Дууһа айхал кынаттарыгар
халлаанга чугаһаан тахсыан сөп.
Үөһээнни дьиэлэргэ Танараба
ырыанан уонна музыканан
сүгүрүйэллэр, уонна махталбытын
биллэрэрбитигэр халлаан
сэриилэригэр сүгүрүйүүгэ
чугаһаан иһэбит. “Айхал
сиэртибэтин аҕалар киһи”
Танараны айхаллыыр. Псалом
50:23. Айааччыбыт иннигэр
ытыктабыллаах үөрүүнэн, «махтал

ТЫЛЫНАН УОННА ЫРЫА КУОЛАҔЫНАН»
КЭЛИЭҢИҢ. Исая 51:3.

12-с чааһа — Саарбахтааһыны кытта тугу гыныхха сөбүй

Элбэх киһи, ордук христианскай олоххо эдэр дьон, сороҕор скептицизм этиилэриттэн долгуйаллар. Библияҕа кинилэр кыайан быһаарбат, эбэтэр өйдөөбөт элбэх түгэnnэрэ бааллар, уонна Сатана кинилэри Танара арыыйытын курдук Суруйууларга итэҕэллэрин ыһыктыыга туһанар. Кинилэр ыйыталлар: “Сөптөөх суолу хантан билиэмий? Библия чахчы Танара тыла буоллаҕына, хайдах бу саарбахтааһыннартан

уонна мунаахсыйылартан
босхолонуохпунуй?”

Танара итэҕэлбитин олохтуур
ситэри дакаастабыллары
биэрбэккэ эрэ, итэҕэйэргэ хаһан да
ирдээбэт. Кини баара, Кини
майгыта, Кини тылын
кырдыктаах буолуута барыта
биһиги өйбүтүгэр-санаабытыгар
тардыһар туоһунан олохтоммут;
уонна бу туоһулааһын элбэх. Ол да
буоллар Танара саарбахтааһын
кыабын хаһан да суох онгорботоҕо.
Итэҕэлбит көрдөрүүгэ буолбакка,
дакаастабылга олоҕуруохтаах.

Саарбахтыан баҕалаахтарга кыах
баар буолуоҕа; оттон кырдьыгы
билиэн баҕалаах дьон итэҕэллэрин
олохтуур элбэх дакаастабыллары
булуохтара.

Түмүктээх өйдөөх-санаалаах дьон
Мунура суох киһи
майгытын-сигилитин эбэтэр
үлэлэрин толору өйдүүр кыахтара
суох. Саамай кытаанах
өйгө-санааҕа, саамай үрдүк
үөрэхтээх өйгө-санааҕа, ол ытык
Айыы хаһан баҕарар сырдыкка
таннан хаалыахтаах. “Эн
Тангараны көрдөөн булуоххун сөп

дуо? эн Барытын Күүстээх
Тангараны толору булан ылыаххын
сөп дуо? Халлаан курдук үрдүк;
тугу гыныаххыный? адтан диринг;
тугу билиэххин сөбүй?” Иов 11:7,
8.

Апостол Павел үөрэ-көтө этэр:
«Оо, Тангара муударайа уонна
билиитэ төһө дирингий! Кини
дьүүллэрэ хайдах курдук
быһаарыллыбаттарый, Кини
суоллара хайдах курдук
быһаарыллыбаттарый!”

Римляннарга 11:33. Ол гынан
баран, «Кинини былыттар уонна

харага тула тураллар», «кырдык уонна дьүүл Кини бүрүстүөлүн тирэхтэрэ буолаллар». Псалом 97:2, Р.В. Биһиги Кини биһигини кытта сыһыанын уонна Кини туох сыаллаах-соруктаах дьайыытын өйдүөхпүтүн сөп, онон мунура суох күүскэ холбоспут мунура суох тапталы уонна аһыныгас санааны арааран көрүөхпүтүн сөп. Кини сыалын-соругун төһө баҕарар өйдүөхпүтүн сөп, ону билэрбит үчүгэй; уонна ити таһынан биһиги өссө да барытын кыайар илиигэ, тапталынан толору сүрэххэ эрэниэхтээхпит.

Тангара тыла, Айыы Ааптарын
майгытын курдук, бүтэһиктээх
харамайдар хаһан да толору
өйдөөбөт кистэлэннэрин
көрдөрөр. Аан дойдуга аһыы
кириитэ, Христос киһи буолуута,
сагалыы төрөөһүн, тилли уонна
да атын Библияҕа ыйыллыбыт
элбэх тиэмэлэр киһи өйө-санаата
быһаарбат, эбэтэр толору өйдүүр
кыаҕа суох дириҥ кистэлэннэр. Ол
гынан баран, Кини көрүүтүн
кистэлэннэрин өйдүүр кыахпыт
суох буолан, Тангара тылын
саарбахтыырга төрүүт суох.

Айылба эйгэтигэр биһигини
өйдүүр кыахпыт суох кистэлэннэр
куруук эргийэллэр. Олох саамай
сэмэй көрүҥнэрэ саамай муударай
философтар быһаарар кыахтара
суох кыһалҕаны үөскэтэллэр.
Ханна баҕарар биһиги кэммит
таһынан дыктилэр бааллар.
Оччотугар духуобунай эйгэбэ эмиэ
биһиги өйдөөбөт кистэлэннэр
баалларын билэн сөбүөхтээхпит
дуо? Ыарахан өттө киһи
өйүн-санаатын мөлтөбөр уонна
кыарабаһыгар эрэ сытар. Танара
биһиэхэ Суруйууларга кинилэр
Айыы майгыларын туһунан ситэри

дакаастабыллары биэрбитэ, уонна
биһиги Кини тылыгар
саарбахтаабат буолуохтаахпыт,
тоҕо диэтэххэ Кини көрүүтүн бары
кистэлэннэрин өйдүүр кыахпыт
суох.

Апостол Петр этэринэн,
Суруйууларга “өйдөнөр ыарахан
түгэnnэр бааллар, олору үөрэбэ
суох уонна туруга суох дьон...
бэйэлэрин алдьатыыларыгар
тиэрдэллэр”. 2 Петр 3:16. Суруйуу
ыарахаттарын скептиктэр
Библияны утары аргумент
быһыытынан туруорсаллар; ол

гынан баран, итинтэн ыраах,
кинилэр Айыы тыынын күүстээх
дакаастабылынан буолаллар.
Танара туһунан кэпсээн суох
буоллабына, биһиги чэпчэкистик
өйдүөхпүтүн сөп этэ; Кини
улуутун уонна үрдүктүк тутулун
мунутуур өй-санаа өйдүүр
кыахтаах буоллабына, оччоҕо
Библия Айыы былааһын сыһата
суох итэҕэлин илдьэ сылдыа
суоҕа этэ. Бэриллибит тиэмэлэр
улаханнара уонна сырдыктара
Танара тылын быһыытынан
итэҕэли үөскэтиэхтээх.

Библия кырдыгы боростуойдук
уонна киһи сүрэбин
наадайыларыгар уонна баҕа
санааларыгар сөп түбэһиннэрэн
арыйар, ол саамай үрдүк
таһымнаах өйдөрүн-санааларын
сөхтөрбүтэ уонна сөхтөрөр, оттон
саамай сэмэй уонна култуурата
суох дьонно быһһаныы суолун
араарар кыабы биэрэр. Ол да
буоллар, бу боростуойдук
этиллибит кырдыктар олус үрдүк,
ыраахха тийэр, киһи өйдүүр
кыабыттан мунура суох тиэмэлэри
тутан олороллор, онон биһиги
кинилэри Танара биллэрбитин эрэ

иһин ылынар кыахтаахпыт. Ол
курдук, хас биирдии дууһа Танара
анаабыт суолунан быыһанар
туһугар, Танараҕа аһыытын
билиниигэ уонна Айыы
Тойоммутугар Иисус Христоска
итэҕэлгэ ылыахтаах хардыыларын
көрөрүн туһугар, быыһаныы
былаана биһиэхэ арыллар; ол
гынан баран, бу кырдьыктар
анныларыгар, олус чэпчэкистик
өйдөнөр, Кини албан аатын
кистиир кистэлэннэр сыталлар —
өйү-санааны чинчийиигэ кыайар
кистэлэннэр, ол эрэри кырдьыгы
ис сүрэҕиттэн көрдөөччүнү

Ытыктабыллаахтык уонна
итэбэллээхтик угуйар
кистэлэннэр. Библияны төһөнөн
элбэхтик чинчийэр да, соччонон
диригник итэбэйэр, бу тыыннаах
Танара тыла буоларын, уонна киһи
өйө-санаата Айыы арыйыытын
үрдүктүк тутууларын иннигэр
сүгүрүйэр.

Библия улуу кырдьыктарын
толору өйдүүр кыахпыт суоҕун
билинии диэн, мунура суох
өй-санаа мунгурданыыны өйдүүр
кыаҕа суоҕун билинии эрэ буолар;
ол киһи, кыра, киһилии билиилээх

буолан, Всеведение
сыалын-соругун өйдүүр кыаҕа
суох.

Кини бары кистэлэннэрин кыайан
өйдөөбөт буоланнар, скептиктар
уонна итэҕэйбэттэр Танара тылын
ылымматтар; уонна Библияны
итэҕэйэбин диир дьон бары бу
түгэннэ кутталтан
босхоломмоттор. Апостол этэр:
“Бырааттарым, эһигиттэн ким
даҕаны тыыннаах Танараттан
тэйэн, итэҕэйбэт куһаҕан
сүрэхтээх буолбатын туһугар,
сэрэниң.” Еврейдэргэ 3:12. Библия

үөрэбин болѳомтолоохтук үөрэтэр
уонна “Тангара дирин
өйдөбүллэрин” Суруйууларга
арыллыбыттарынан чинчийэр
сөптөөх. 1 Коринфяннарга 2:10.
“Кистэлэннэр Айыы Тойон
Тангарабыт киэннэрэ” буоллабына,
“арыллыбыттар биһиэхэ
киэннэрэ”. Второзаконие 29:29. Ол
гынан баран, өй-санаа чинчийэр
күүһүн алдьатар сатана үлэтэ.
Библия кырдьыгын ырытыыга
туох эрэ киэн туттуу холбоһор,
онон дьон Суруйуу хас биирдии
чааһын сөбүлүүр гына быһаарбат
буоллахтарына, тулуурдара суох

уонна хотторбут курдук
сананаллар. Кинилэргэ тыыннаах
тыллары өйдөөбөттөрүн билинии
олус намтатар. Танара кинилэргэ
кырдыгы арийарын көрүүр диэри
тулуурдаахтык кэтэһиэхтэрин
баҕарбаттар. Кинилэр көмөтө суох
киһилии муударастара
Суруйуулары өйдүүргэ тийэр дии
саныылар, уонна ону кыайан
онгорботохторуна, кини былааһын
ылымматтар. Кырдык,
Библияттан ылыллыбыт дии
саныыр үгүс теориялар уонна
үөрэхтэр үөрэбэр төрүүттэрэ
суохтар, уонна дьинэр, тыыннаах

буолуу бүтүн теноругар
утарылаһаллар. Бу дыалалар үгүс
өйгө-санааҕа саарбахтааһыны
уонна мунаахсыйыыны
үөскэттилэр. Ол гынан баран,
кинилэр Танара тылыгар
буруйдаах буолбатахтар, киһи
тылын алдьатыыга буруйдаахтар.

Айыллыбыт дьон Танараны уонна
Кини дьайыыларын толору өйдүүр
кыахтаахтара буоллар, оччоҕо, бу
түгэннэ тийэн баран, кинилэргэ
кырдыгы арыйыы, билии
үүнүүтэ, өй-санаа, сүрэх сайдыыта
суох буолуо этэ. Танара аны

үрдүкү буолуо суоҕа этэ; уонна
киһи, билии уонна ситиһии
кээмэйигэр тийэн баран, инники
күөҥнэ барарын тохтотуо этэ.

Оннук буолбатах диэн Тангараҕа
махтаныаҕын. Тангара мунгура
суох; Киниэхэ “муударас уонна
билии бары баайа” баар.

Колоссаларга 2:3. Уонна үйэлэр
тухары дьон Кини муударай өйүн,
үтүөтүн уонна күүһүн баайын
хаһан да көрдүү, үөрэниэхтэрин
сөп, ол эрэри хаһан да бүтүөхтэрэ
суоҕа.

Тангара бу олоххо даџаны Кини
тылын кырдыктара Кини
норуотугар өрүү
арыллыахтаахтарын баџарар. Бу
билиини ылар биир эрэ суол баар.
Тангара тылын өйдүүргэ тыл
бэриллибит Тыын сырдыгын эрэ
көмөтүнэн тийиэхпитин сөп.
“Тангара тугун ким да билбэт,
Тангара Тыына эрэ билбэт;” “Тыын
барытын чинчийэр, дынгэр,
Тангара дирин өйдөбүллэрин.” 1
Коринфяннарга 2:11, 10. Уонна
Быыһааччы Бэйэтин
батыһааччыларыгар андаџара
маннык этэ: “Кини, Кырдык

Тыына, кэллэбинэ, эһигини бары
кырдыкка салайан биэриэбэ....
Тоҕо диэтэххэ, Кини Миигиттэн
ылыаба уонна көрдөрүөбэ эйиэхэ.”
Иоанн 16:13, 14.

Танара киһи толкуйдуур кыабын
туһаныан баҕарар; уонна
Библияны үөрэтии атын үөрэтии
кыаба суох өйү-санааны
бөбөргөтүөбэ уонна үрдэтиэбэ. Ол
эрээри, киһи аймах мөлтөх уонна
мөлтөх буолуутугар олобурбут
өйү-санааны танаралыыртан
сэрэниэхтээхпит. Өскөтүн биһиги
Суруйуулары

өйбүтүгэр-санаабытыгар былыт
онгорбот буоллахпытына, онон
саамай чуолкай кырдьыктар
өйдөнүмтүө буолбаттар, биһиги
кыра оҕо боростуой уонна
итэҕэллээх буолуохтаахпыт,
үөрэнэргэ бэлэм уонна Сибэтиэй
Тыын көмөтүн көрдөһөр
буолуохтаахпыт. Танара күүһүн
уонна муударай өйүн, Кини
улуутун өйдүүр кыахпыт суоҕун
өйдөөһүн биһигини сэмэй
буолууга угуйуохтаах, уонна Кини
тылын, Кини иннигэр киирэрбит
курдук, ытык ытыктабыллаахтык
арыйыахтаахпыт. Библияҕа

КЭЛЛЭХПИТИНЭ, ӨЙ-САНАА БЭЙЭТИТТЭН
ҮРДҮК БЫЛААНЫ БИЛИНИЭХТЭЭХ,
УОННА СҮРЭХ УОННА ӨЙ-САНАА УЛУУ
МИН БААРБЫН иннигэр
СҮГҮРҮЙҮӨХТЭЭХ.

Ыарахан эбэтэр биллибэт курдук
көстөр элбэх дьыала баар, ону
Тангара өйдүүргэ дьулуһар дьонно
чуолкай уонна боростуой
оноруоҕа. Оттон Сибэтиэй Тыын
салалтата суох биһиги
Суруйуулары алдьатыыга эбэтэр
сыһа быһаарыыга өрүү
эппиэтинэстээх буолуохпут.
Библияны аабыы туһата суох

уонна үгүс түбэлтэбэ үчүгэй
хоромньуну ажалар элбэх. Тангара
тыла ытыктабыла суох уонна
үнгүүтэ суох арыллыбытыгар;
санаалар уонна тапталлар
Тангараба сөп түбэспэт
буоллахтарына, эбэтэр Кини
бажатыгар сөп түбэспэт
буоллахтарына, өй-санаа
саарбахтааһынынан былыт буолар;
уонна Библияны үөрэтиигэ эрэ
скептицизм күүһүрэр. Өстөөх
санааны хонтуруолга ылар, уонна
сыһа быһаарыылары этии
киллэрэр. Хаһан бажарар дьон
тылынан уонна дьайыытынан

Тангараны кытта сөп түбэһэргэ
дьулуспат буоллахтарына, оччоҕо,
төһө да үөрэхтээх буоллуннар,
Суруйуулары өйдүүрүгэр
сыыһа-халты туттуохтарын сөп,
уонна кинилэр быһаарыыларыгар
эрэнэр куттала суох. Суруйууларга
сөп түбэспэт өрүттэри буларга
көрөр дьон духуобунай
өйдөбүллэрэ суох. Сыыһа
көрүүлээх буоллахтарына, кинилэр
дьингнээхтик судургу уонна
боростуой дьыалаларга
саарбахтааһын уонна итэҕэйбэт
буолуу элбэх биричиинэлэрин
көрүөхтэрэ.

Төһө да кистээн кэбистэхтэринэ,
саарбахтааһын уонна скептицизм
дьингнээх төрүөтэ, үксүн, аһыыга
таптал буолар. Таһара тылын
үөрэбэ уонна хааччахтааһына киэн
туттар, аһыыны таптыыр сүрэххэ
сөп түбэспэт, кини ирдэбилин
толорор баһата суох дьон кини
былааһын саарбахтыырга
бэлэмнэр. Кырдьыкка тийэргэ,
кырдыгы билэргэ ис сүрэхтэн
баһа санаа уонна ону толорорго
сүрэх баһата баар буолуохтаах.
Уонна бу тыһынынан Библияны
үөрэтэргэ кэлбит дьон бары бу

Тангара тыла буоларын туһунан
элбэх дакаастабыллары
булуохтара, уонна кинилэр
быыһабылга муударай
буолуохтарын сөптөөх
кырдыктарын өйдүөхтэрэ.

Христос эппитэ: “Ким Кини
көнүлүн толорор баҕалаах
буоллабына, үөрэҕи билиэҕэ.”
Иоанн 7:17, Р.В. Өйдөөбөтөххүтүн
туһунан ыйыталаһар уонна үөхсэр
оннугар, эһиэхэ эрдэттэн тыгар
сырдыкка болҕомтобутун уурун,
оччоҕо эһиги өссө улахан сырдыгы
ылыаххыт. Христос үтүөтүнэн,

өйгөр-санааџар чуолкайдык
бэриллибит хас биирдии
эбээһинэһи толор, оччоџо билигин
саарбахтыыр эбээһинэстэргин
өйдүүр уонна толорор
кыахтаныан.

Барыларыгар аһаџас дакаастабыл
баар, — саамай үрдүк
үөрэхтээхтэргэ уонна саамай
үөрэџэ суохтарга — опыт
дакаастабыла. Тангара биһигини
Кини тылын дьингнээх буоларын,
Кини эрэннэрбитин кырдьыгын
бэйэбитигэр дакаастыырга
ыңырар. Кини биһигини “Айыы

Тойон үтүөтүн амсайан көрүн”
диэн ыңыраар. Псалом 34:8. Атын
киһи тылыттан тутулуктаах
буолбакка, бэйэбит
амсайыахтаахпыт. Кини этэр:
“Ыйытын, оччоҕо ылыаххыт”.
Иоанн 16:24. Кини эрэннэрбит
тыллара туолуохтара. Кинилэр
хаһан да кыайбатахтара; кинилэр
хаһан да кыайбаттар. Иисуска
чугаһаан, Кини тапталын
толорууттан үөрэрбитигэр, Кини
баар сырдыгар саарбахтааһынбыт
уонна харанабыт сүтүөбү.

13-с чааһа — Айыы Тойонтон ҮӨРҮҮ

Тангара оџолоро Христос
бэрэстэбиитэллэрэ буоларга
ыңырыллыбыттар, Айыы Тойон
үтүөтүн уонна амарах санаатын
көрдөрөллөр. Иисус биһиэхэ Аџа
дьингнээх майгытын арыйбытын
курдук, биһиги Христосу Кини
сымнаџас, аһыныгас тапталын
билбэт аан дойдуга
арыйыахтаахпыт. «Эн Миигин аан
дойдуга ыппытын курдук, —
диэбитэ Иисус, — Мин эмиэ
кинилэри аан дойдуга

ЫШПЫТЫМ». “Мин кинилэргэ, Эн Миэхэ; ... аан дойду Эн Миигин ышпыккын биллин диэн.” Иоанн 17:18, 23. Апостол Павел Иисус үөрэнээччилэригэр этэр: «Эһиги Христос суруга буоларгыт биллэр, «бары билэр уонна ааҕар». 2 Коринфянам 3:3, 2. Хас биирдии оҕотугар Иисус аан дойдуга сурук ытар. Христос үөрэнээччитэ буоллаххына, Кини эйиэхэ дьийэ кэргэннэр, дэриэбинэбэр, уулуссабар, олорор сиргэр сурук ытар. Иисус, эйиэхэ олорор, Кинини билбэт дьон сүрэхтэригэр тыл этэр баҕалаах. Баҕар, кинилэр

Библияны аахпаттар, эбэтэр кини
страницаларыгар кинилэргэ
кэпсэтэр куолаһы истибэттэр;
кинилэр Танара тапталын Кини
дъайыыларынан көрбөттөр. Оттон
эн Иисус дьингнээх бэрэстэбиитэлэ
буоллаххына, эн нөнгүө кинилэр
Кини үтүөтүн өйдүүргэ уонна
Кинини таптыырга уонна
сулууспалыырга тириэрдихтэрин
сөп.

Христианнар халлаанга барар
суолга сырдыгы илдьэ
сылдьяаччылар быһыытынан
туруоруллубуттар. Кинилэр аан

дойдуга Христостан кинилэргэ
тыгар сырдыгы көрдөрүөхтээхтэр.
Кинилэр олохторо уонна
майгылара оннук буолуохтаах,
кинилэр нөнгүө атыттар Христос
уонна Кини сулууспатын туһунан
сөптөөх өйдөбүлү ылыахтара.

Христосу көрдөрөр
буоллахпытына, Кини
сулууспатын дьингнээхтик баарын
курдук тардыһыылаах оноруохпут.
Дууһаларыгар хомойууну уонна
хомойууну хомуйар, үөхсэр уонна
үнсэр християннаар атын дьонго
Тагараны уонна христианскай

олоѳу сымыйанан кѳрдѳрѳллѳр.
Кинилѳр Танара оѳолорун
дѳоллоох буолалларыгар
сѳбүлѳэбѳт диѳн санааны
үѳскѳтѳллѳр, уонна онно кинилѳр
халлааннааѳы Аѳабытын утары
сымыйа туоһулууллар.

Сатана Танара оѳолорун
итѳѳэйбѳт буолууга уонна
дѳиксиниигѳ тиѳрдиѳн сѳп
буоллаѳына үѳрѳр. Кини биһиги
Танараѳа итѳѳэйбѳппитин, Кини
биһигини быыһыыр баѳатын
уонна кыаѳын саарбахтыырбытын
кѳрѳн үѳрѳр. Кини Айыы Тойон

Бэйэтин көмөтүнэн биһиэхэ
куһаҕаны оноруо диэн санааны
ылынарбытын сөбүлүүр. Айыы
Тойону аһыныгас уонна аһыныгас
санаата суох курдук көрдөрөр
Сатана үлэтэ. Кини Кини туһунан
кырдьыгы сыыһа этэр. Кини
Танара туһунан сымыйа
санааларынан өйү-санааны
толорор; уонна халлааннаабы
Аҕабытыгар сыһыаннаах
кырдьыгы өйдүүр оннугар, биһиги
эмиэ үгүстүк Сатана сыыһа
өйдөбүллэригэр
өйбүтүн-санаабытын уурарбыт
уонна Киниэхэ итэбэйбэккэ уонна

Кинини утары үнсүбүтүнэн
Тангараны атабастыыбыт. Сатана
хаһан бабарар итэбэл олобун
харага онгорорго дьулуһар. Кини
ыарахан уонна ыарахан курдук
көстөрүн бабарар; уонна
христианин бэйэтин олобор
итэбэли маннык көрүүтүн
көрдөрдөбүнэ, кини, итэбэйбэтин
иһин, сатана сымыйатын өйүүр.

Элбэх киһи, олох суолунан баран
иһэн, сыыһаларын,
кыайтарбатахтарын,
хомойууларын өйдүү-саныы
сылдьаллар, уонна сүрэхтэрэ

хомойууну уонна санааны
түһэриини туолар. Европаҕа
сылдьян, итинник дьарыктаммыт,
улаханнык эрэйдэнэр эдьий
миэхэ суруйбута, туох эрэ тылы
көбүлүүр туһунан көрдөспүтэ.
Кини суругун аахпытым
кэнниттэн түүн түүлбэр саадка
сылдьарбын көрбүтүм, уонна саад
хаһаайына курдук киһи миигин
суолларынан салайан иһэр эбит.
Мин сибэккилэри хомуйан,
кинилэр сыттарын сөбүлүү
олордохпуна, аттыбар хааман иһэр
эдьийим суолун мэхэйдиир
дьаабы үүнээйилэргэ болѳомтобун

тарта. Онно кини хомойон,
хомойон олорбута. Кини гид
батыһан, суолунан хаампатаҕа, ол
оннугар үүнээйилэр уонна
үүнээйилэр ортолоругар хаамара.
«Оо, — диэн хомойбута, — бу кэрэ
саад үүнээйилэртэн алдьаммыта
хомолтолоох буолбатах дуо?»

Онтон гид эппит: “Түөстэри
быраҕан кэбис, кинилэр эйигин
эрэ бааһырыахтара. Сибэккилэри,
сибэккилэри уонна розовай
сибэккилэри хомуй.”

Эһиги олоххутугар туох эрэ
сырдык өрүттэр суохтар дуо?

Тангара Тыыныгар эппиэттииргэ
сүрэбин үөрүүнэн тэбиитин күндү
кэмнэрин көрбөтөххүт дуо?

Олоххор олобун чаастарын
эргитэн көрдөххүнэ, сорох үчүгэй
страницалары булбаккын дуо?

Тангара эрэннэриилэрэ, сыттаах
сибэккилэр курдук, эн суолгун
аттыгар хас биирдии илиигэ үүнэн
тураллар буолбатах дуо? Кинилэр
кэрэлэрэ уонна минньигэстэрэ эн
сүрэххин үөрүүнэн толорбот
буолуон дуо?

Үүнэйилэр уонна үүнэйилэр
эйигин эрэ бааһырыахтара уонна

хомойуохтара; уонна ити эрэ
дьыалалары хомуйан, атыттарга
билиһиннэрдэххинэ, бэйэн Танара
үтүөтүн сэнииртэн ураты,
тулалыыр дьонун олох суолунан
хаамыыларыгар харгыс
буолбаккын дуо?

Ааспыт олох куһаҕан ахтыыларын,
аньыыларын уонна хомойууларын
барытын мунньан, кинилэр
тустарынан кэпсэтэн, хомойон,
санаабытын түһэриэхпитигэр
диэри, өйдөөх буолбатах. Санаата
түспүт дууһа хараҕанан туолан,
бэйэтин дууһатыттан Танара

сырдыгын сабан, атын дьон
суолугар күлүк түһэрэр.

Тангараба махтанабыт, Кини
биһиэхэ көрдөрбүт сырдык
хаартыскаларын иһин. Кини
тапталын алгыстаах
эрэннэриилэрин түмүөбүн,
кинилэри куруук көрөрбүтүгэр:
Тангара Уола Абатын бүрүстүөлүн
хаалларан, киһини сатана
күүһүттэн быһыыыр туһугар,
Бэйэтин тангаралаах буолуутун
киһилии быһыыга-майгыга
таһыннарар; Кини биһиги
туспутугар кыайыыта, дьонно

халлааны арийан, киһи көрүүтүгэр
Тангара Бэйэтин албан аатын
арыйар баар хоһу арийан; түспүт
омук аньыы укпут алдьархай
дьөлөбөһүттэн өрө көтөбүллэн,
мунура суох Тангараны кытта
сибээһи олохтообута, уонна
биһиги Быһааччыбытыгар
итэбэлинэн Айыы тургутуутун
тулуйан, Христос көнө суолунан
таннан, Кини бүрүстүөлүгэр
үрдэтиллибитэ —бу Тангара
биһигини толкуйдуохпутун
баҕарбыт хаартыскалара.

Тангара тапталын саарбахтыыр
уонна Кини эрэннэриитигэр
итэбэйбэт курдук буоллахпытына,
Кинини сэниибит уонна Кини
Сибэтиэй Тыынын хомоторбут.
Ийэ оҕолоро кинилэр
интэриэстэрин инники күөҥнэ
таһаарыыга уонна уоскулангы
биэриигэ олобун устата дьулуһар
буоллабына, оҕолоро кинини өрүү
үҥсэр буоллахтарына, кинилэргэ
үчүгэйи баҕарбат курдук, хайдах
сананыа этэй? Кини тапталыгар
саарбахтыахтаахтар диэтэххэ; ол
кини сүрэбин алдьатыа этэ.
Ханнык баҕарар төрөппүт оҕолоро

итинник сыһыаннаһалларыгар
хайдах сананыа этэй? Биһиги
олобу ылар туһугар соботох Уолун
биэрэргэ тириэрдибит Кини
тапталыгар итэбэйбэт
буоллахпытына, халлааннаабы
Абабыт биһигини хайдах көрүөй?
Апостол суруйар: “Бэйэтин Уолун
харыстаабакка, барыбыт
туспутугар туттарбыт киһи, хайдах
Кинини кытта биһиэхэ барытын
босхо биэриэ суоҕай?”
Римлянарга 8:32. Ол да буоллар,
төһө элбэх киһи, тылынан
буолбатах буоллабына,
дьайыыларынан “Айыы Тойон

миэхэ итини онгорбот. Баҕар, Кини атыттары таптыыра буолуо, оттон миигин таптаабат.”

Бу барыта бэйэн дууһаҕар
хоромньуну онгорор; тоҕо
диэтэххэ, эн этэр хас биирдии
саарбах тылын сатана
сордоохунун ыгырар; бу эһиэхэ
саарбахтааһын майгытын
күүһүрдэр, уонна эһигиттэн,
сулууспалыыр аанньаллартан,
хомойор. Сатана эйигин
боруобалыыр түгэнигэр, биир да
саарбахтааһын уонна харана тылы
тыныма. Кини этиилэригэр

аанын арийар буоллаххына,
өйүҥ-санаан итэҕэйбэт буолуунан
уонна өрө туруулаах
ыйытыыларынан туолуоҕа.

Санааҕын эттэххинэ, хас биирдии
саарбахтааһынын бэйэҕэр эрэ
дьайбат, атын дьон олохторугар
үүнэн, үүнүүнү биэрэр сиэмэ
буолар, онон эн тылгын
сабыдыалын утары охсуһар кыах
суох буолуон сөп. Эн бэйэн
тургутуу кэмигэр уонна сатана
мэһэйттэн тахсыаххын сөп, оттон
эн сабыдыалгар ылларбыт дьон эн
этии киллэрбит итэҕэйбэт
буолууларыттан куотар кыахтара

суох буолуо. Духуобунай
күүһү-уоһу, олоһу биэрэр тыллары
эрэ сангарарбыт олус наадалаах!

Аанньаллар эн халлааннааһы
Учууталын туһунан аан дойдуга
туох иһитиннэриини тиэрдэргин
истэллэр. Эһиги кэпсэтиигит Аба
иннигэр эһиги тускутугар
көрдөһөргө тыыннаах Кини
туһунан буоллун. Доһоргун
илиититтэн ыллаххына, Тангараба
айхал тылгар уонна сүрэххэр баар
буоллун. Бу кини санаатын
Иисуска тардыаба.

Бары тургутуулаахтар;
хомойуулары тулуйар ыарахан,
сордоохтору тулуйар ыарахан.
Кыһалбабын биир
дойдулаахтаргар кэпсээмэ,
барытын Тангараба үнүүгэ илдьэ
сырыт. Хаһан дабаны биир да
саарбахтааһын эбэтэр санаан
түһэр тылын эппэт буолууну
быраабыла онгостун. Эн атын дьон
олобун киэргэтэргэ уонна кинилэр
дьулуурдарын күүһүрдэргэ элбэби
оноруоххун сөп, эрэл уонна ытык
үөрүү тылларынан.

Элбэх хорсун дууһа сордоон
ыараханньк баттаммыт, бэйэтин
уонна абааһы күүстэрин кытта
охсуһууга өйүн сүтэрэргэ бэлэм.
Оннук кинини ыарахан
охсуһуутугар санаатын түһэримэ.
Кинини суолугар угуйар хорсун,
эрэллээх тылларынан үөрдүн. Ол
курдук Христос сырдыга
эһигиттэн тыгар. “Биһигиттэн ким
да бэйэтигэр оморбот.”

Римляннарга 14:7. Биһиги
өйдөөбөт сабыдыалбытыттан
атыттар көбүлэниэхтэрин уонна
күүһүрүөхтэрин сөп, эбэтэр
кинилэр санааларын

түһэриэхтэрин сөп, уонна
Христостан уонна кырдьыктан
тэйиэхтэрин сөп.

Христос олобун уонна майгытын
туһунан сыыһа өйдөбүллээх дьон
элбэхтэр. Кинилэр Кинини
сылаастан уонна күннээхтэн
матар, кытаанах, кытаанах уонна
үөрүүтэ суох этэ дии саныылар.
Үгүс түбэлтэбэ итэбэл дьылбата
барыта бу харана көрүүлэртэн
өһһөнөр.

Иисус ытаабыт дииллэр, ол гынан
баран Кини хаһан да мичээрдээбэт

этэ. Биһиги Быһааччыбыт чахчы
даҕаны Хомолтолоох Киһи этэ,
уонна хомойууну билэрэ, тоҕо
диэтэххэ Кини дьон бары
эрэйдэригэр сүрэҕин арыйбыта.
Ол эрэри Кини олоҕо бэйэтин
эрэйнэн уонна ыарыынан уонна
кыһалҕанан бүрүллүбүт эрэри,
Кини тыына ыһыллыбатаҕа. Кини
сирэйигэр хомойуу уонна хомойуу
дьүһүнэ суох этэ, ол оннугар
эйэлээх эйэлээх санаа көстөр этэ.
Кини сүрэҕэ олох төрдө этэ, ханна
баҕарар сырыттаҕына,
сынньалангы, эйэни, үөрүүнү
уонна үөрүүнү ильдэ сылдьара.

Биһиги Быһааччыбыт диригник
дьаныардаах уонна дьаныардаах
этэ, ол гынан баран хаһан да
хомолтолоох уонна хомолтолоох
буолбатаҕа. Кинини үтүктэр дьон
олохторо дьиннээх
сыаллаах-соруктаах буолуоҕа;
кинилэр тус эппиэтинэһи
диригник ылыныахтара. Левит
репрессияланыаҕа; айдааннаах
үөрүү-көтүү, дьаабы үөхсүү суох
буолуоҕа; оттон Иисус итэҕэлэ
өрүс курдук эйэни биэрэр. Үөрүү
сырдыгын умуруорбат; ол үөрүүнү
тохтоппот, күннээх, күлүмнүүр

сирэйи былдыаппат. Христос
бэйэтигэр сулууспалыы буолбакка,
сулууспалыы кэлбитэ; уонна Кини
таптала сүрэххэ баһыйар
буоллабына, Кини холобурун
батыахпыт.

Атын дьон үтүө санаалаах уонна
сөбө суох быһыыларын
өйбүтүгэр-санаабытыгар уулар
буоллахпытына, Христос
биһигини таптаабытын курдук
кинилэри таптыыр кыахпыт суох
буолуоҕа; оттон биһиги санаабыт
Христос биһиэхэ дьикти
тапталагар уонна аһыныгас

санаатыгар олоѳурар буоллаѳына,
ол тыын атыттарга эмиэ
тарѳаныаѳа. Биһиги
бэйэ-бэйэбитин таптыахтаахпыт
уонна убаастыахтаахпыт,
көрбөтөхпүт сыһаларбытын
уонна сыһаларбытын үрдүнэн.
Сэмэй буолууну уонна бэйэѳэ
итэѳэйбэт буолууну, атын дьон
сыһаларыгар тулуурдаах
сымнаѳас сыһыаны иитиэххэ
наада. Бу бары кыараѳас бэйэмсэх
санааны суох оноруоѳа уонна
биһигини улахан сүрэхтээх уонна
амарах оноруоѳа.

Псалом суруйааччы этэр: “Айыы Тойонно эрэн, үтүөнү онор; онон эн бу сиргэ олоруон, уонна дьингэр аһатыаҥ.” Псалом 37:3. “Айыы Тойонно эрэн.” Хас биирдии күн ыарахаттары, кыһалҕалары уонна дьиксиниилээх; уонна көрсөрбүтүгэр ыарахаттарбытын, тургутууларбытын кэпсэтэргэ төһө бэлэммит. Элбэх ыарахаттар киирэллэр, элбэх кутталлар үөскүүллэр, дьиксинии ыйааһына биллэр, онон киһи биһиги бары көрдөһүүбүтүн истэргэ уонна наадалаах кэмнэ көмөлөһөргө бэлэм аһыныгас, таптыыр

Быыһааччыбыт суох дии саныан
сөп .

Сорохтор өрүү куттаналлар, уонна
кыһалҕаны ылаллар. Күн аайы
кинилэри Танара тапталын
бэлиэлэрэ эргийэллэр; күн аайы
Кини көрүүтүн үтүөтүнэн
дьоллоноллор; ол гынан баран
кинилэр бу билиҥҥи алгыстары
умнан кэбиһэллэр. Кинилэр
өйдөрө-санаалара туох эрэ
сөбүлээбэт түгэни өрүү толкуйдуу
сылдьар, ол кэлиэн сөп диэн
куттаналлар; эбэтэр туох эрэ
ыарахат баар буолуон сөп, ол кыра

да буоллар, махталы ирдиир элбэх
дьыаланы көрбөт буолар. Кинилэр
көрсөр ыарахаттара, көмөлөрүн
соботох источнигар Тангараба
тиэрдиэхтэрин оннугар, кинилэри
Киниттэн араарар, тобо диэтэххэ,
кинилэр айдааны уонна хомойууну
үөскэтэллэр.

Итинник итэбэйбэт буоларбыт
үчүгэй дуо? Тобо биһиги
махтаммат, итэбэйбэт
буолуохтаахпытый? Иисус биһиги
доборбут; халлаан барыта биһиги
дьылбабытыгар интэриэстээх.
Күннээби олох ыарахаттарын

уонна кыһалҕаларын өйү-санааны
ыарытыннарарыгар уонна
сирэйбитин былдьатарыгар көнүл
биэриэ суохтаахпыт. Оннук
гыннахпытына, хайаан да туох эрэ
ыарырҕатар уонна ыарырҕатар
кыахтаах буолуохпут. Биһигини
ыарытыннарар уонна эрэйдиир
эрэ, ол эрэри тургутууну
тулуйарга көмөлөспөт
эрэйи-көрүүнү ылыныа
суохтаахпыт.

Бизнескэ мунаарар буолуоххун
сөп; кэскилгит харангаран иһиэн
сөп, уонна эһигини сүтэрии

куттала үөскүөн сөп; ол эрээри
санаабын түһэримэ; кыһалбабын
Тангараба уур, уонна сымнабас
уонна үөрүүлээх буол. Дьыалабын
сэрэхтээхтик салайарга, ол курдук
хоромньуну уонна алдьархайы
сэрэтэргэ өйү-санааны көрдөһөн
үһ. Үчүгэй түмүктэри ажалар
туһугар кыаххын барытын уур.
Иисус көмөтүн эрэннэрбитэ, ол
гынан баран биһиги
кыһамньыбытыттан ураты
буолбатах. Көмөлөһөөччүбүтүгэр
эрэнэн, кыаххын барытын
онордоххуна, түмүгү үөрэ-көтө
ылын.

Тангара баҗата буолбатах, Кини
дьонун болҗомтолоохтук
ыйааһыннаан кэбиһиэхтээхтэр.
Оттон Айыы Тойоммут биһигини
албыннаабат. Кини биһиэхэ
“Куттаныман; суолгар туох да
куттал суох.” Кини тургутуулар
уонна кутталлар баалларын билэр,
уонна биһигини кытта ыраастык
сыһыаннаһар. Кини норуотун
аныыы уонна куһаҕан эйгэтиттэн
таһаарарга этии киллэрбэт, ол
оннугар кинилэри хаһан да
умуллубат дьиэҕэ ыйар.
Үөрэнээччилэрин туһугар үнүүтэ

манньк этэ: “Эн кинилэри аан
дойдуттан ылан кэбиһинг диэн
көрдөспөппүн, кинилэри
абааһыттан харыстыыргытыгар
көрдөһөбүн.” «Аан дойдуга, —
диир Кини, — эһиги эрэи
көрүөххүт: ол гынан баран,
дьулуурдаах буолун; Мин аан
дойдуну кыайбытым.” Иоанн
17:15; 16:33.

Хайа үрдүгэр үөрэтиитигэр
Христос үөрэнээччилэригэр
Танараба эрэни наадатын
туһунан күндү уруоктары
үөрэппитэ. Бу уруоктар Танара

оџолорун бары үйэлэргэ
көџүлүүргэ аналлаахтара, уонна
биһиги кэммитигэр толору
үөрэхтээх уонна уоскутуулаах
кэлбиттэрэ. Арчылааччы Бэйэтин
батыһааччыларын салгын
көтөрдөрүгэр көрдөрдө, кинилэр
айхал ырыаларын ыллыыллара,
кыһалџалаах санаалартан ыга
анньыллыбатахтара, тоџо диэтэххэ
“кинилэр ыһыллыбаттар,
хомуйбаттар”. Ол да буоллар, улуу
Аџа кинилэр наадаларын
хааччыйар. Арчылааччы ыйытар:
“Эһиги кинилэртэн быдан ордук
буолбатаххыт дуо?” Матфей 6:26.

Кинини уонна кыылы-сүөлү улуу
Хааччыйааччы илиитин арийан,
айбыт дьонун барытын хааччыйар.
Көтөр көтөрдөр Кини болжомтотун
анныгар суохтар. Кини аһы-үөлү
кинилэр ыспыраапкаларыгар
киллэрбэт, ол оннугар кинилэр
наадаларын хааччыйар. Кини
кинилэргэ анаан ыһан кэбиспит
бурдугун хомуйуохтаахтар. Кыра
уйаларыгар матырыйаалы
бэлэмниэхтээхтэр. Ожолорун
аһатыахтаахтар. Кинилэр үлэлэрин
ырытан тахсаллар, тобо диэтэххэ
“Эһиги Халлааннаабы Абабыт
кинилэри аһатар”. Уонна “эн

кинилэртэн быдан ордук
буолбатаххын дуо?" Эһиги,
өйдөөх, духуобунай
сүгүрүйээччилэр, көтөр
көтөрдөрүнээбэр ордук сыаналаах
буолбатаххыт дуо? Биһиги баар
буолуубут Ааптара, олохпутун
харыстааччы, биһигини Бэйэтин
Айыы уобараһынан айбыт
Киниэхэ эрэнэр буоллахпытына,
биһиги наадаларбытын хааччыйыа
суоҕа дуо?

Христос үөрэнээччилэрин киниэхэ
тапталын көрдөрөрүн
быһыытынан, халлаан Аҕата

биэрбит боростуой кэрэтинэн
үүнэр уонна сырдыыр хонуу
сибэккилэригэр көрдөрбүтэ. Кини
эппитэ: «Хойуу сибэккилэрэ
хайдах үүнэллэрин көрүн». Бу
айылҕа сибэккилэрин кэрэтэ уонна
боростуойа Соломон кэрэтин
быдан аһарар. Ускуустуба
дьобурунан оноһуллубут саамай
кэрэ танас Танара айбыт
сибэккилэрин айылҕа үтүөтүн
уонна сырдык кэрэтин кытта
тэннэһилибэт. Иисус ыйытар:
“Бүгүн баар, сарсын умайар хонуу
отун Танара итинник таһыннарар
буоллаҕына, эһигини, кыра

итэбэллээхтэр, өссө ордук
тангыннарыа суоҕа дуо?” Матфей
6:28, 30. Танара, Айыы
Худуоһунньук, биир күн иһигэр
сүтэр боростуой сибэккилэргэ
нарын уонна араас өгнөрү
биэрдэбинэ, Бэйэтин дьүһүнүгэр
айыллыбыт дьонно төһө улахан
кыһамньылаах буолуой? Христос
бу уруога итэбэлэ суох сүрэх
дьиксинэр санаатыгар,
мунаахсыйытыгар уонна
саарбахтааһыныгар сэмэлээһин
буолар.

Айыы Тойон уолаттарын уонна
кыргыттарын барыларын
дьоллоох, эйэлээх уонна истигэн
оноруо этэ. Иисус этэр: “Эһиэхэ
эйэбин биэрэбин, аан дойду
биэрэрин курдук буолбатах.
Сүрэххит долгуйума, куттаныма.”
“Мин үөрүүм эһиэхэ баар
буоларын уонна эһиги үөрүүгүт
толору буоларын туһугар, мань
эһиэхэ эспитим.” Иоанн 14:27;
15:11.

Бэйэ эрэ санаатыттан, эбээһинэс
суолун таһыгар көрдөнөр дьол,
тэнэ суох, сөп түбэспэт уонна

быстах кэмнэ барар; ол ааһар,
уонна дууһа соботохсуйууну уонна
хомойууну туолар; ол гынан баран
Тангараба сулууспалыырга үөрүү
уонна дуоһуйуу баар; христианин
биллибэт суолунан хаампат; кини
мээнэбэ кэмсиниигэ уонна
хомойууга хаалбат. Бу олох
үөрүүтэ суох буоллабына, атын
олоххо көрөн үөрүөхпүтүн сөп.

Ол гынан баран, манна даҕаны
христианнар Христосу кытта
бииргэ буолуу үөрүүтүн
ылыахтарын сөп; кинилэргэ Кини
тапталын сырдыга, Кини баар

буолуутун үйэлээх уоскутуута баар
буолуон сөп. Олох хас биирдии
хардыыта биһигини Иисуска
чугаһатыан, Кини тапталын
диригник билиһиннэриэн сөп
уонна эйэлээх алгыстаах дьиэбэ
биир хардыыны чугаһатыан сөп.
Оччотугар эрэлбитин сүтэрбэккэ,
хаһааннытааҕар даҕаны бигэ
эрэллээх буолуохха. “Билингэ
диэри Айыы Тойон биһиэхэ
көмөлөспүтэ”, уонна Кини
биһиэхэ бүтэһигэр диэри
көмөлөһүөбэ. 1 Самуил 7:12.
Айыы Тойон биһигини уоскутар
уонна алдыатааччы илиититтэн

быыһыыр туһугар тугу онорбутун
санатар монументальной
тирэхтэри көрүөбүн. Танара
биһиэхэ көрдөрбүт аһыныгас
санаатын барытын
өйбүтүгэр-санаабытыгар
хаалларыахха, — Кини сотторбут
харах уутун, Кини уоскупут
ыарыыларын, дыксиниилэрин
суох онорбута, кутталларын суох
онорбута, наадыыылары
толорбута, бэлэхтээбит алгыстара,
— ол курдук күүһүрдэр айаммыт
хаалбыт кэмигэр иннибитигэр
баар барытын иһин бэйэбитин.

Кэлэр охсуһууга сана ыарахаттары
күүшпэт кыахпыт суох, ол гынан
баран ааспыты уонна кэлэр кэми
көрөн баран, “Бу кэмгэ диэри
Айыы Тойон биһиэхэ
көмөлөспүтэ” диэхпитин сөп. “Эн
күннэрин да, эн күүскүн да оннук
буолуоҕа.” Второзаконие 33:25. Бу
тургутуу биһиэхэ ону тулуйарга
бэриллэр күүстэн тахсыа суоҕа.
Онтон үлэбитин ханна
булбуппуттан саҕалыабын, туох
да буоллун, тургутууга сөп
түбэхэр күүс бэрилиэҕэ диэн
итэҕэйэн.

Тангара оџолорун киллэрэргэ
халлаан ааннара сотору-сотору
аһыллыахтара, уонна албан
ааттаах Ыраахтааџы тылыттан
кинилэр кулгаахтарыгар саамай
баай музыка курдук алгыс
түһүөџэ: “Кэлин, Аџам алгыстара,
бэлэмнэммит Саарыстыбаны
ылын аан дойду айыллыаџыттан
эһиги тускутугар.” Матфей 25:34.

Онтон өрүһүйүллүбүт дьон Иисус
кинилэргэ бэлэмнээбит дьиэтигэр
үөрэ-көтө көрсүөхтэрэ. Онно
кинилэр доџотторо сир
дыаданылара, сымыйаччылар,

ЭМЭГЭККЭ СҮГҮРҮЙЭЭЧЧИЛЭР,
кирдээхтэр уонна итэҕэйбэттэр
буолуохтара суоҕа; ол гынан баран
кинилэр Сатананы кыайбыт уонна
Айыы үтүөтүнэн толору
майгылаах дьону кытта
алтыһыахтара. Манна кинилэри
ыарытыннарар хас биирдии
аныылаах майгы, хас биирдии
ситэтэ суох буолуу Христос
хаанынан суох оноһуллубута,
уонна Кини албан аатын үрдүк
таһыма уонна сырдыга, күн
сырдыгыттан быдан үрдүк,
кинилэргэ бэриллибитэ. Уонна
сиэр-майгы кэрэтэ, Кини

майгытын-сигилитин толорута
кинилэр нөнгүө сырдыыр, бу тас
кэрэтин быдан үрдүктүк
сыаналыыр. Кинилэр улуу үрүн
бүрүстүөл иннигэр буруйа суох,
ангеллар чиэстэрин уонна
чиэстэрин үллэстэллэр.

Киниэхэ буолуон сөптөөх
килбиэннээх нэһилиэстибэни
учуоттаан туран, “киһи дууһатын
оннугар тугу биэриэй?” Матфей
16:26. Кини дьадаҥы буолуон сөп,
ол гынан баран кини бэйэтигэр аан
дойду хаһан да биэрбэт баайын
уонна ытыктабылын баһылаабыт.

Аньыытан босхоломмут уонна
ыраастаммыт дууһа, Тангараҕа
сулууспалыырга анаммыт бары
үтүө күүстэринэн, улахан
суолталаах; уонна халлаанга
Тангара уонна сибэтиэй аанньаллар
иннилэригэр биир дууһа
өрүһүйүллүбүтүн иһин үөрүү баар,
бу үөрүү сибэтиэй кыайыы
ырыаларыгар көстөр.